

Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

Verder vragen we u het volgende:

- + *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijke en niet-commerciële doeleinden.
- + *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.
- + *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.
- + *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via <http://books.google.com>

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

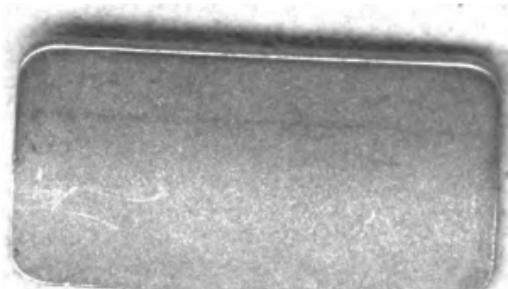
- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

1

th. Afect. 173

<36601626150010

<36601626150010

Art

1287.

R.P.
MAXIMILIANI
Polygoni SANDÆI *Soc. Jesu*
E Societ. Iesu Doct. Theol.
MARIA
FLOS MYSTICVS
Monachij sive 1629
ORATIONES
Ad Sodales in festiuitatibꝫ dei parœ
Habitæ desumpta materia à flo
ribus cum figuris Eneis
Meguntia apud Godefri
dum Schonwetterum
1629

9.9
БАСИЛІЙКАМ

БІБЛІОТЕКА

S. P.

C L E R I C I S,

E T

N O B I L I B V S,

Seminarij Episcopalis,

Quod est

H E R B I P O L I,

Juuentutis Franconica,

D O M E S T I C I S M E I S,

*Perseuerantiam**In bene cæptis.*

VÆ Sodalibus MARIÆ Cura
 Virginis Parthenicis uni- Dome-
 uersim dixi , scripsique , sticorū
Vobis inscribo , DOMESTICI . præci-
Nemo indignetur . Do locū adfectui pue ha-
meo : do virtuti vestra : do memo- benda.

A 2 ria

riæ utriusque. An non etiam debito, meritoque? Si quis suorum, & maximè DOMESTICORVM curam non habet, fidem negavit, & est infideli deterior, monuit me, dum Timotheum suum,
 I. Tim. v. 8.
 Vnde adfectus in Domesticoz.

Apostolus. Vos mihi in oculis quotidie. Vos ad manum. Vos in sinu, ac penito mentis recessu. Cur non etiam aliquando in calamo? Sub eodem tecto degimus: eadem fruimur mensâ: iisdem epulis pascimur: si corpus spectes, frugaliter. Hoc Sapientia Candidatos decet: si animum, opipare. Oblivisci non possum eorum, quorum assidua praesentia imagines animo impressas aboleri non sinit. Quos linguâ frequenter, calamo semel appellare iuuat.

Carita-
tis offi-
ciū, Iu-
rum cauſa. Carere iis possem, ut multi

multi eiusdem mecum instituti: & uentu-
ocio frui, cōsentaneo professioni, ac & insti-
indoli, nisi Vos mihi cari. Quos dū
curo, mei penē curā desero. Tantum
potest in amatam Gentem impetus:
tantum Obedientiae religiosæ impe-
rium. Quibus, velut compedibus,
vincimur: libertatis propria prodi-
gi, dum consulimus alienæ. Iucun-
dum est relinquere Monumentum Quid
adfectus apud eos, quibuscum vi- Modera-
xisti: si nō perpetim iucundè: (Quis torib.
hoc speret in PALÆSTRA PATIENTIÆ?) certè, nunquam non luuētu-
fructuosè: quippe semper ad lu- rius. Colle-
Etiam. Semina-
gium, rium, Gymna-
fium.

V T I N A M penset Iuuentus! Votum
Quā dum FLOREM esse optaui, Aucto-
in Viridario Mariano, innocentia-
illibatum; Vos potissimum circum-
spexi, Iuuentutis Franciæ FLO-
REM. Omnibus ego quidem MA-

Dome- RIA M ex voto colentibus, florem
sticis.
Iuuētu. Mysticum pinxi, ut omnes habe-
tis Flos. rent, quo delectarentur; & cuius
intuitu proficerent, ac patrocinio in
F L O R E S transformarentur: ex-
primentes; candorem Lilij, pudore
Virgineo: Rosæ purpuram, rubore
verecundia: flammarum Violæ, a-
more cœlestium: Heliotropij in-
dolem, diuinorum intuitu: Hy-
acinthi luteum, splendore mode-
stie. Sed Vobis tamen maxime flo-
ridam hanc tabellam, in qua M A-
R I A, ut F L O S, niter, apparauit.

Laus Quis reprehendat? M E M B R V M
dome- estis magni corporis, nec minimū,
& ricorū. nec ignobile. Sodalitatis Mariane
pars, si non splendidissima, sanè
haud obscura. In Vobis habui, quod
Emanso desiderauit in multis. Non estis ex
res Soda Emansoribus illis, qui ob nullam
litatis Qui? satis idoneam caussam, arbitratu
suo,

suo, vel nunquam, vel ita raro, ut
 vix unquam, fortasse semel quo-
 annis, iterum-ue in Couentu Ma-
 riano sui copia faciunt, expungen-
 di iure è Sodalium syllabo. A Vo-
 bis Sodalitatis catus frequentan-
 tur quot dominicis. Nulla Vos tem-
 pestas ab ripit, qua quosdam terret.
 Nulla Vos intempestiva conuiua
 detinent, qua non nullos irretiunt. Sodalit
boni of-
ficium.
 Adeatis, vix vocati, praestolamini
 modestia singulari. Constanter ad
 finem usque persistitis. Ad emnia
 Sodalium munia parati, & agili-
 siue dum supplicationes instituen-
 de: siue dum nosocomia, ac agrorum
 domicilia adeunda: siue dum funera
 cohonestanda. Vestra hac est laus
 peculiaris. Sine Vobis nec odeum
 symphoniam, nec oratory exedra
 suum ornatum, nec processiones su-
 um haberent decus. Denique, sine

*Vobis, iustitium sàpè esset, & in
Aula Mariana theatro inanitas. Itaq;_z meremini testimonium, quod
virtuti vestra damus.*

Corpo-
ris affli-
ctatio-
nes De-
mesticis
familia-
res.

O M I T T O priuata, qua, me
conscio, à quibusdam vestrūm, pa-
nēs de- trantur, digna commendatione,
sed non publicanda sigillatim. A

*Vobis magis, quam ab aliis, expe-
tuntur ad corporis castigationem
Christianam, vestis cilicina, foccus,
flagellum, crux, Spina. Apud Vos
Alia pie tatis of-
ficia. viget hebdomadaria exomologesis:
sepius, quam mense quolibet, semel
repetita synaxis: quotidiana de re-
bus diuinis contemplatio, vocali
nexa orationi: in conscientiam quo-
tidie sub noctem inquisitio: libello-
rum piorum lectio: tandem, virtu-
sum Iuuentuti Ecclesiastica, ac No-
bili conuenientium exercitatio.*

Dome-

P E R G I T E scitis, de quo non
ambi-

ambi^{go}, CARA PIGNORA, & ^{sticoru}
 in hoc pietatis stadio, celeri procur-
 sione, ad metam perfectionis con-
 tendite: memores, quo fine in tam
 illustri Seminario educemini, ac
 erudiamini. Adscivit Vos Episco-
 pus, ac Princeps Vester. Quosdam è Nobili-
 Nobilitate equestri, & plurimum, ^{les.}
 patria, ut in religione Catholica, &
 maiorum fide imprimis, bene insti- ^{Quo fr-}
 tuti, firmatique: tum vero litteris ^{ne alian-}
 humanioribus: &, quo non aliud
 decus magis Nobiles decet., Elo-
 quentia: atque, si genius eo feratur,
 etiam Philosophia, aliisque artibus
 perpoliti: denique, si captus vester
 sinat, Iuris, Legumque cognitione
 exculti, rem Christianam in Patria
 promoueat. Alios selegit è populo, Clerici.
 & plebe, fortuna tenui ris, ut sors
 nascendi tulit, & Ecclesiasticis offi-
 ciis destinauit, magno numero: qui

A 5 apud

Eorum
nume-
rūs.

apud exterōs admirabilitatē parit, utinam emulationē excitet. Tricenīs supra centū, capitib⁹ Alumnorū Ecclesiasticorū contubernium non arctatur. Quibus, ut omnia affatim suppetant, qua ad sustentationē requiruntur, sollicitudo pastoralis Principis aduigit. VOBIS potissimum liberalium

Gymna-
sium So-
cietatis in patrio solo, sunt à prisci moris
Iesu FRIDE- Antistite FRIDERICO, post su-
RICVS. periorū temporum barbariem, re.
Anno stituta. Vobis Academianona, à IV.
1567. Acade. LIO, Pastore Vigilantissimo, ac
mia IVLIVS. Praefule incomparabili, est condita,
Anno ac dotata. Vobis erētum ab eodem,
1587. ut munificentissimo Principe, au-
gustū istud, quod inhabitatis, Fran-
conia Adhenaum: Vobis non ab-
alio, quam, quem laudaui, exstructa
est elegātissima ad sacrorum usum
basi-

AD DOMESTICOS. II

*basilica. Vobis à IOANNE GO-Io.GOD
DEFRIDO, Pontifice suorum amantissimo,^{DVS.} ac celeberrima fama, anno
optimi Religionis Christianæ, Vita,^{1618.}
doctrinaq; Moderatores, & Ma-
gistri domestici è Sacrato ordine
sunt constituti. Vobis noua templi
splendidissimi moles sumptuosa, li-
beralitate, curaque P H I L I P P I P H I L.
ADOLPHI Mecænatis benevolen-^{ADOL-}
zissimi exsurgit. Vestris commo-^{PHVS.} Anno
dis, profani multi, sacerque homi-^{1628.}
num religiosorum catus deseruit.*

*QVÆ eo spectant omnia: Tum, Funda-
ut antiquissima pro Nobilitate, à torum
Regibus Principibusque in Francia Principū
Scopus. Scopis.
orientali exadiflata sacra Collegia,
Canonicos habeant, non tantum
laudata progenitorum serie, & san-
guinis claritate, velut alienis bonis,
splendidos: sed etiam singulari pie-
tate, ac sapientia, tanquam propriis
A 6 orna-*

Nobili-
bus quo
colli-
man-
dum.

Quo
Cleri-
cis.

Cleri-
corum
tres
classe.

Prima.

ornamentis, illustres: Tum, ut Re-
giones, Curiae, Civitates, Arces, ac
Dynastie Diœcesis Heripolensis,
Præsides ac Præfectos videant, non
modo de generosis natalibus ma-
gnanimos; sed etiam à cœlo (quod
sola Catholica vetus impetrat reli-
gio) fortis: & ob diuinarum, huma-
narumque rerum notitiam ad pro-
uidendum Patriæ commodis per-
spicacissimos, ad propugnandum cō-
stantissimos. Tum, ut nunquam
defint in Franconia Animarum
Rectores docti, ac probi, à quibus E-
piscopatus longè lateque excurren-
tis, templa, facella, parochia et tuto,
riteque administrentur.

ET sane educuntur ex ordine
vestro, magno numero, quibus, tan-
quam Pastoribus Christi oues com-
mittantur. Plurimi quidem, qui
post aliquam politioris litteratura
eius.

zincturam, & necessariam Diale-
tica notitiam, Theologiae Moralis
praeceptionibus instructi, in pagis,
oppidulisque populo ad salutem ejus
procurandam praeficiuntur, Curio-
nes per totam patriam sparsi. Pau- secun-
ciores, qui per omnes disciplinas,
quasi gradatim, progressi, altiori-
bus etiam scientiis exculti egregie,
postquam ad Theologia apicem cō-
scenderunt, DOCTORVM titulo
insignes, in regenda Ecclesia Epi-
scopo, industriam, fidelitatemque
suam probant. Nec desunt, qui di-
gnitatibus aucti, Vicariam operare
in Pontificalibus muneribus Anti-
Riti prestant, infusa donati.

AD quæ, prater doctrinae splen-
dorem, morum quoque Sanctitas
haud mediocris requiritur. Quan-
tum, ut in utraque excellatis, de-
sudetur ab iis, qui vobis presunt,

Quæ
vera
Nobili-
tas.

*non ignoratis, ni plane oculis orba-
tis sitis. Docemus, hortamur, insti-
gamus, omnem mouemus lapidem,
ut sitis vere, quod auditis, homines
vestri nominis: si NOBILES, re-
ap se noscibiles, non fumosist tantum
maiorum imaginibus, sed multo
maxime eorundem religione, ac
probitate. Nobiles, non scelere, sed
virtute.*

Ea inter
Chri-
stianos.

*AUDITE Magnum IVLIVM
Seminarii huius Fundatorem, cu-
ius verba, ut totidem gemmas, ad-
numerare me iunat, Vobis ponde-
rare expedit. Licet omnium genti-
um, ac populorum historias euolu-
mus, non inueniemus usquam,
tantam Nobilium multitudinem,
ac splendorem, quantam inter
Christianos: & ex Christianis et-
iam, nusquam maiorem eorum glo-
riam, & copiam, quam inter Ger-
manos:*

trans: Germanica autem, & ex ea, ^{Germanica.}
 Francica Nobilitas, inter antiquissimas, ^{Francica.}
 & splendidissimas censetur.
 Hunc autem clarorem, & maiestatem aliunde non accepit, quam à Religione Catholica, & antiqua ^{Vnde eius splē-}
 Pietate: Cumq; in Nobilibus, Prudenter, Sapientia, Fortitudo, Potentia, & Gloria succreuit. Quos Pontifices, Cæsares, Reges, Principes Catholici, opibus, priuilegiis, gentiliis insignibus, ut preclare, ac fortiter factorum honestamentis, extulerunt. Quis autem nefcit, omnes omnino hominum status, iisdem mediis, virtutibus, ac studiis dignitatem suam tueri solere, ac oportere, quibus eandem prius sunt adepti?

Si CLERICI, interpretemini ^{Clerici}
 Vocabulum: & nominis definitione ^{vnde dicti.}
 prolatâ, admittantini esse, quod si-

S. Hiero-
ny. Epist. 2.

*gnificat : vel de sorte Domini,
vel quia sors vester Dominus,
ideſt , pars vestra. Qui autem
vel ipſe pars Domini , vel Do-
minum partem habet : talem
ſe exhibere debet , vt & ipſe
poſſideat Dominum , & poſſi-
deatur à Domino. Ita diſſerit S.
Hieronymus,cuius hæc eſt collectio.*

Pſal. 15.
S.

*Qui Dominum poſſidet , &
cum Propheta dicit : Pars mea
Dominus ; nihil extra Domi-
num habere potest. (intellige
quod Domina præferat , vel aequet
Domino) Quod si quidpiam a-
liud habuerit , præter Domi-
num , pars eius non erit Domi-
nus. Verbi gratia,inquit Strido-
nenſis , Si aurum , si argenteum ,
ſi poſſessiones , ſi variam ſupel-
lectilem. Non nominat ebrieta-
tem , laſciuiam , vanitatem ; multo
minus ,*

minus, Agapitam, Glycerium, Ganymedem, Agarem, Ismaelem: (*bacclerico in amoribus esse posse non existimabat*) cum iustis partibus, Dominus pars eius fieri non dignabitur.

S I F R A N C O N E S , vere Franci id est, Liberi. Nam à libertate, ut reor, Francorum nomenclatio dicitur. Liberi, non à seruitute Christi, non à iugo obedientiae, non à Magistratus legibus, non à superiorum mandatis, non à Principis legitimi imperio, non à Rationis prescripto: sed Liberi à seruitute peccati, à vitiorum tyrannde: ab affectuum oppressione. Ita solum Sapientem, seu bonum, esse Liberum, omnes malos, seruos pronuncio, verius, quam Stoici.

Q V I D e s t enim Libertas? po-
testas vivendi ut velis. Quis au-
tem

Franc
nes.

Franci
Liberi.

Vera Li-
bertas.

tem viuit, ut vult, nisi quirecta
 sequitur? qui gaudet officio? Cui vi-
 uendi via considerata atque proxi-
 sa est? qui legibus, non propter me-
 tum paret? qui nihil dicit, nihil fa-
 cit, nihil cogitat denique nisi liben-
 ter ac libere? In quem nullum ius
 habet ambitio, nullum iracundia,
 nullum temeritas. Qui iugum vi-
 sositatis non recipit: qui ab omni
 ad malum coactione se facit immu-
 nem; qui refranat libidines, spernit
 voluptates, coercet auaritiam, cete-
 ras animi labes repellit, qui turpi-
 tudini, ac dedecori nō paret? Hoc est
 esse F R A N C O N E M . Vis plura?
 Nolle dominos habere, aut tyran-
 norum turbam, Vitia, Libidinem,
 Gulam, Superbiam: his pedem, tan-
 quam deuictis, imponere, & calca-
 re; Detrectare his, ut mancipium,
 subiici; erecto semper animo ac libe-
 ro in-

ro incedere : virtutem non coacte,
 sed volenter-lubenter amplecti:
 non scutica , ut seruum pecus , sed
 honesti decoro, ut Nobilem, ad vir-
 tutis orbitam duci. Non Fortunam,
 ut dominam agnoscere : non corpo-
 ri deseruire : non deteriori natura
 nobiliorem subiicere : non hominū
 iudicia timere , conscientia tutum:
 non turpia velle : non nimia: in se-
 psum habere maximam potest a-
 tem. Denique ab omni flagitio esse
 alienum. Quae est enim vera Liber-
 tas? Innocentia. quae firma? Seruire
 Deo. Quae ficta ? seruire Mundo, ^{Ficta.}
 Carni, Cacodæmoni. Liberum esse
 corpore, seruum animo : nec unius
 hominis : sed quod grauius est , tot
 dominorū , quot vitiiorum. Nam à ^{ii. Petri}
 quo quis superatus est , huius ^{ii. 19.}
 & seruus est.

Libertas.
Firma.

HORTAMVR ut homines ^{Dome-}
^{sitis}

stici sunt vestri nominis, NOBILES,
 homines sui no- CLERICI, FRANCONES. Eri-
 minis. tis, si, ut esse capistis, SODALES
 MARIANI, haud esse, postquam è
 Seminario migraueritis, desinatis.
 Si fideles Magnæ Matris Clien-
 tes esse pergatis, si peculiari in Pa-
 tronam affectu feramini, Illam a-
 metis, colatis, reuereamini, & quod
 palmarium est, eius virtutes imi-
 temini: Si officio Sodalis Parthenij
 Realis. non Nominalis, sed Realis satis-
 minales. faciatis, ebrietatis fuga, turpitudi-
 ni odio, voluptatis contemptu,
 peccati cuiuslibet detestatione. Si
 ex legum Sodalitatis præscripto,
 frequentius, quam alij, Sacramen-
 ta Ecclesiae, non mera consuetudi-
 ne: sed vita emendanda studio du-
 eti, usurpetis, si animam pluris,
 quam corpus: virtutem, quam nu-
 mos: cælum, quam terram estime-
 tis.

vis. Denique, si ad eam vita degenerationem, quam tot Commencationibus, præceptionibusque in vestra corona efformare annis aliquot sum conatus, Vos ubique, ac semper accommodetis: omnibus Vos contemplantibus exemplo, & ad imitandum incitamento: religione in Deum: cultu in Virginem Deiparam: obseruantia in maiores: aequitate in aequales: facilitate in subditos: benevolentia in omnes: in templis p̄ij, in plateis modesti, in iudicio equi: in bono constantes, in moribus integri: foris prudentes: domi temperati: nomine, ac re,

SODALES.

TALES Vos futuros iustum est me credere. Ne autem obrepat obliuio, Libellum relinquo in singulorū manibus, hoc anni exordio, quem felicem precor, qui monitoris vice fun-

Sacra strena libellus, officiū monit. tor.

fungatur, ut quotiescumq; eum inspexeritis, in mentem Vobis veniat effigies, non tam officii Exactoris acerbi, quomodo R E G E N T E M S E M I N A R I I concipiunt quidam: quam Salutis omnium Vestrūm benigni Curatoris, ut PRÆSIDEM SODALITATIS effingunt plerique. Sed reuera utriusq; hæc est imago: quippe Vnius. Quæ, ut locum inueniat in singulorum animis, ceu doméstico gratitudinis lalario, ad opportuna precum subsidia, pro tot, vestri causa, ex antlatim molestijs, ac laborib. postulo. Valete. HERBIPOLI è seminario S. KILIANI Franconie Apostoli. Anno Salutis reparatae M. DC-XXIX. Kal. Ianuar.

Salutis omnium Vestr.

cupidiss.

Quem audistis

Maximilianus Sandans.

Opusculum, cuius titulus, M A
R I A F L O S M Y S T I C V S , conti
nens Orationes sacras , habitas ad
Sodales B. V I R G I N I S , materia de
sumpta e Floribus , à P. *Maximiliano*
Sandeo Societatis Iesu Theologo
conscriptum: atque à deputatis ad id
Theologis lectum , & approbatum,
Ego *Ioannes Copperus* Societatis I E S U ,
in Provincia Rhenana superiore
Præpositus Provincialis , concessa
mihi potestate ab Adm. R.P.N. Mu
xio Kitellesto Generali Præposito typis
excudi permitto. Aschaffenburgi
IV. Augusti, An. M. D C X X V I I I .

Ioannes Copperus.

MAXI-

Vin'scire unde suum rosa candida traxerit ostrum
Purgantem vidit virginem, et erubuit.

MAXIMILIANI
SANDÆI
F L O S
M Y S T I C V S.

O R A T I O P R I M A
M A R I A
In Purificatione
R O S A.

Quasiplantatio ROSÆ in Iericho.
Eccl. XXIV. 18.

Rosa mystica ora pro nobis.

V E R S A M V R in *Hortus*
Maria-
nus sem-
per flori-
dus.
HORTO MARIANO, loco, non hieme mi-
nus, licet asperrimâ, quam
vere primo, vel æstate, florido,

B ac

ac per amæno. In eo autē, cūm
sint ad vnū omnia quę horten-
sium deliciarū curatores æsti-
mare cōsueuerunt, herbularū,
floscularum, arbuscularū, stir-
piū, fruticū, plantularū genus
*Diania
hortenses.* omne: reperiantur monticuli,
conualles, colliculi: visantur
vineæ: non desint syluulæ: cō-
spiciatur auiariū: exiliant fon-
ticuli: discurrant fluuioli: pel-
luceat piscinula: floreat laby-
rinthus inextricabilis: perso-
net hydraulū politissimis fistu-
lis cōpactum organum: quod
non follibus, sed aquis agita-
tum, reddit, per multiplices
sonos, musicum concentum:
denique sit in eo stagnum, lu-
cus, obelisci, pyramides, sta-
tuæ, arcus triumphales, aquæ-
ductus, thermæ, columnæ, &
quid

quid nō? etiam, quod mireris,
alicubi senticetum.

NIHIL tamen est magis ad. *Omnia
Mariam
represe-
tans.*
mirandum, quām quod horū
singula, & quæ iisdem conti-
nentur, infinita alia, vnicam
Horti illius Heram, velut a-
nimatæ quædā imagines, re-
præsentēt. Quod quidē anno
superiore proximè elapso, dū
AVIARIVM MARIANVM in. *Ania-
tum.*
gressi, oblectaremus nos aui-
cularum suauissimè cōcinen-
tium choreis, in alitibus illis
symbolicis demonstrauimus.
Hoc anno, missis aliis, inter
spirantium, atque ridentium
flosculorum plagas, ac pului-
nos, areolas vulgus vocat, in-
ambulantes; nunc hanc, nunc
illam areolam excutiēmus, &
quābellè, quæ in qualibet ru-

B 2 tilant,

tilant, MARIAM, quatenus ilius, quo dicemus, diei festiuitate colitur, designent, declarabimus.

*Rosarum
genera.*

Hodie Areolæ ROSARVM insistemus, in qua quicquid caput exerit, DEIPARAM Patronam nostram in *Purificatio-*
ne visendā exhibet. Seu, quicquid in mysterio Purificatio-
nis arcana, quidquid admiri-
randum, quicquid contem-
platione dignum, ROSÆ, ab-
dita significatione inuolutum
habent, & sapientiæ secretio-
ris gnaris exprimunt.

HABET autem hæc Areo-
la Rosarum genus varium. Ex
vmbilico eminet aliquantu-
lum *Rosa Ierichuntina*, quæ pas-
sim ROSA MARIÆ audit.
Rosa Ma-
tia. Hanc cingunt Rosæ Damasce-
næ,

*Rosa Ie-
richunti-
na.*

*Rosa Ma-
tia.*

næ, seu Prouinciales, vt nunc *Dama-
scena.*
Pharmacopæi vocant. Paulo *Prouin-
cialis.*
remotius sunt *Rosæ* sylvestres, *Sylvo-*
&, quas, Boreales, Cinamo- *Bra.*
meas nuncupant. Iucundum *Borealis.*
præbent spectaculum in ea- *Cinomo-
rea.*
dem areola, *Rosa moschata,* *Moscha-
ta.*
Anglica, Numidica, Gallica, *Anglica.*
multiplici diuersitate, rubra, *Numidi-
ca.*
candida, pallida, lutea, cæru- *Gallica.*
lea. Sed nunc abditam in Ro- *Mystica.*
sulis sapientiam penetremus, *Maria*
&, **R**OSA MYSTICA patroci- *purifica-
nante, cruamus.* *purifica-
tio.*
Maria
*hædindigapu-
rificatio-
ne.*

DVM audio, MARIAM im-
plexse dies purgationis, secundum
legem Mosis, vel, vt nunc lo-
quimur, fuisse purificatam. In-
de enim nomen festi, P V R I-
F I C A T I O : idem mihi sonat,
quod, *Mariam* non fuisse pur-
gationis indigam : Sed Ma-

B 3 trem,

30 MARIA-PVRIFICANS
trem, ut castissimam, sic purissimam. Nam, lege Mosis, illa tantum purgatione sacrari iubebatur, cuius partus, & peccato proliis, & fæce sanguinis infecti conspurcatus prodierat. Quæ à *Matre DEI*, Iustitiae solem, felicissimo, nitidissimo. que nixu effundente, erant alienissima. Purgari non egebatur, quæ virginitatem conceptu, & partu non amiserat. Non Virginem, sed mulierem corruptione deformatam lex stringebat. Excepta erat MARIA, quia DEIPARA.

Rosa
symbolū
virginis
puritatis.

O *Rosam mysticam* ! Cuius prima significatio est Virginalis puritas, pudore purpurifans. Ita commentatur Doctor Ambrosius, libro i. de Virginibus; vbi, *Virginitas, inquit, amat gene-*

generari in Hortis, in quibus, dum
Susanna in ambularet, inuenit Spō-
sum, morī prius, quam violari pa-
rata. *Qui* *sint* autem Horti, ipse de-
monstrat, dicens; Hortus con-
clusus soror mea sponsa: Hor-
tus conclusus, fons signatus:
Eo quod in hortis huius mundi im-
pressam signaculis imaginem Dei
sinceri fontis unda resplendeat: ne
volutabris spiritualium bestiarum
sparso cæno fluenta turbentur. Hic
ille murali septus spiritu pudor
clauditur ne pateat ad rapinam. I-
taque sicut Hortus furibus inae-
sus vitem redolet, fragrat oleam,
Rosam renidet: Ut in vite religio:
in oleâ pax: in Rosa pudor sacrata
Virginitatis inolefacit. PURITA-
TIS Marianæ symbolum est ^{Rosa}
_{symbolū} puritatis.
Rosa. Colorem specta. Non-
nullæ in Horto Mariano pur-

purâ sanguineâ saturæ puni-
 cant : aliæ aspectu niueo mi-
 cant: quædam candore, & ru-
 bore confusis flammeo ruti-
 lant, Virgineis genis concolo-
 res, Purpureus Color, podo-
 rem: Candor, puritatem: pal-
 lor, utriusque conseruandi sol-
 licitudinem denotat. Singula-
 re autem illud est Ierichunti-
 næ, quod flosculos albos pro-
 fundat. Possitne esse quidpiam
 magis accommodatum ad pu-
 ritatem Virginis exprimen-
 dam.

II.
 Odor Ro-
 sarum.
 Pierius
 lib. LV.

E A N D E M denotat *Odor*, qui
 è *Rosæ* est fragrantissimus, ad-
 eo, ut Plutarchus dictam ve-
 lit, Ρόδον, ὅπις ρεῦμα πολὺ τῆς ὁδμῆς α-
 φίησι, quod ingenti odoris red-
 undantia diffluat : Eo autem
 scordidissimum animal scara-
 beum,

beum, cui res plurimum est cum stercore, enecari in confessio est. Quo illustri symbo-
lo, Puritas exprimitur, quo amne, quod castitati est contrarium, sordibus amicum, interit.

Id magis repræsentat *Rosa*, nescio quæ, quam in hac areola conspexi, cuius est asperrimus vmbilicus. Nam si fides Philosopho: illæ optimi odo-
ris sunt *Rose*, quarum vmbili-
cus est durissimus. Quamob-
rem veteres, quas volebant
innuere esse odoris suauissimi,
aiebant bonum vmbilicum
habere. ROSA MYSTICA vmbili-
co sane fuit asperrimo.
Nulla virginum vmbilicum
lumbosque magis per conti-
nentiam, & intemeratam ca-
B 5 stita.

stitatem exasperauit , succin-
xitque, quam *Regina Virginum:*
quid mirum eius Puritatem o-
lere suauissime?

*Purifi-
cationis
vox in-
nuit im-
puritatē
præceden-
tem.*

At enim, ipsa Purificatio-
nis vox , dicit quispiam insi-
nuat, non nihil summæ purita-
ti aduersum. Nā, in qua nihil
piandū, expiationē non susci-
pit; in qua nulla est macula, nō
mundatur: in qua sordiū nihil,
cur purificetur? Fateor , apud
religionis ignaros, voculâ illâ
suspicionē iniici posse, nō fuis-
se omnino absq; næno purita-
tem Deiparæ. Et sane fuerunt
olim nefarii quidā homines,
indigni, quos nominem⁹, qui,
vt virginitatem illius scelera-
te , ita immaculatam purita-
tem impie sunt traducere co-
nati. Quid? quod inter Catho-
licos

licos scriptores repertisunta-
liqui, qui DEIPAR A M, & Pu-
rificationis legi obnoxiam, &
aliqua partus immunditia in
quinatam adfirmarunt, Rab-
binorum somnia sequuti.

*Abulen.
in c. XII.
Len&Q.
2.3.20.
Caieta:
Oleast.
ibid.
Ganfa e.
10. Con-
cor.*

S E D non turberis Virginis
amator. ROSA M intuere: tegi
possunt aliquamdiu folia, sed
perrumpent tandem, & vi
propria peruincēt. Virgo sub
Purificationis tegumento *Rosa*
est, quæ premitur. Expecta:
superabit. Hic mihi in men-
tem venit, quod in Symbolica. *Pier. Pra-
sat. in lib.
LV.*

Ægyptiorū versatissimus Va-
lerianus Bolzanius narrat: po-
stulasse à se Iulium Cardina-
lem Mediceum, quo exprimi-
posset hieroglyphico senten-
tia illa, quam Cardinalis toto
vitæ suæ cursu vnice adama-

*Gnoma
Cardina-
lis Medi-
ci.*

rat: ALIORVM PRAVITAS
BONORVM OPERVM OPE
PERVINCENDA EST. Re-
spondisse autem se Cardinali:
non occurrere sibi magis bre-
ue , & expeditum hierogly-
phicum, quam, quod notaſſet
in imagine Iuliani. Medices,
Magni Laurentij fratriſ, quæ
Florentiæ eſt in precio. Cer-
nere eſt in ea *Rofam* candore
niueo adpictam, quam pollice
foliis ſuperimpoſito contine-
re videtur. An non hoc eſt,
MALVM BONITATIS OPE
SUPER A? Nam *Rofa* quid a-
liud præferat, dū pulcherri-
mam floris ſpeciem ex calyci-
bus explicat , depulſa spina-
rum asperitate, quæ floris, tam
elegantis amœnitatem oppri-
meant, eamque quodammo-
do

do strangulare videbantur: nisi illa virtute, conatuque suo semetipsam expediuitisset, cōmodissimeque patefecisset: quam nullum esse prauitatis **conatum**, tam peruicacem: non esse vllam aduersariorum contumaciam tam inuincibiliem, quam innocentia suis nixa viribus non euincat, seque tandem ostendat cum triumpho.

Prematur Purificationis pō-
dere, tanquam poſſice, puri-
tas Virginis, obueletur legis
Mosaicæ quibusdam quasi fo-
liis: vulgaris opinionis conte-
gatur inuolucro: *Rosa* eſt, e-
rumpet è calyce, & quicquid
eſt obstaculi, dissipabit: Audi-
et tandem, ſicut audit modo
per orbem vniuersum: *Tota*

*Innoce-
tia tan-
dem per-
vincit.*

pulchra es Amica mea , Columba
mea, formosa mea : & macula non
est in te: purior hominibus, splē-
didior sideribus, mundior An-
gelis : in quam nihil inquina-
tum vñquam incurrit : quam
nulla, vel peccati, vel naturæ,
vel legis infecit impuritas: quā
decuit eanitere puritate , qua
sub D E o nequit maior intel-
ligi,inquit Antistes Cantuari-
ensis.

*Colorem
Rosa quin
violat.*

O R O S A M M Y S T I C A M !
cuius dotes opto sodalibus,
quippe eius , quam veneran-
tur, *Colorem, Odorem, Umbilicum:*
Colorem niueum puritatis ,
quem inficit, quisquis lingua
salax , verbis lasciuis fœdita-
tem promit, quam in Corde,
vr spurciæ cloaca , detinet:
quisquis emissitiis oculis , in
foro,

foro, platea, templo alterius
pudicitiae insidiatur, dum pro-
sticuit suam : quisquis foeda-
rum imaginum aspectu fomi-
tem in sensualitate fumantem
accendit, quem lacrimis opor-
tuisset extinguere , quisquis
obscœni lectione libri flamas
in carne, ut stipula, ventilat,
quas opprimere facco debuif-
set : quisquis mollissimis con-
cētuum amatoriorū modulis
latitantem in corpore Leuia-
than cōcitat : quisquis ad gra-
uiora progressus, factō cando-
rem conspurcat : quisquis Ec-
clesiasticorum aliam spōsam,
quam, cui se semel addixit: cu-
ius patrimonio est opulenta-
tus, cuius dote viuit: cuius suc-
co alitur : cuius sanguine nu-
tritur, amare præsumit : quis-
quis

quis non eiicit Agar, & filium eius. Quisquis laicorum, verbo, facto, cogitatu animi munditiem lredit: qui fidem semel datam non seruat: qui alienæ adhinnit. Qui in conuiuiis, symposiis, circulis, nisi prætextatis, & fescenninis, turpisimisque colloquiis hilaritatem fouere nescit: tum eloquens, quādo de Venere, Catulla, Flora, est ore illoto ac spumante garriendum: tunc balbus, & elinguis, cum de pietate, Maria, Deo, vel verbu-
lo differendum.

*Ab odore
Rosa de-
nnuti.*

Quid mirum istiusmodi flagitosos, nomine sodalium indignos, ab odore quoq; *Rosa* esse destitutos. Qui mephitim incontinentiæ vbiq; circumferunt, qui olent nauteam tur-
pitu-

pitudinis: quorum præcordia
eructant, vt fætentium, lasci-
uiæ graueolentium : qui non
Rosarum, sed alliorum, & cæpa-
rum instar, odore sunt austre-
ro, & acri luxuriantis carnis.
Hi , non bonus sunt odor
Christi, sed malus Cacodæmo-
nis : quo non tantum vicinia,
sed tota impletur ciuitas : vti-
nam non etiam prouincia vni-
uersa , in quâ de quibusdam
tam insignitè improbis, & con-
tra statum suum luxuriantib.
cum detestatione, ac indigna-
tione bonorum: nec non ordi-
nis totius infamia vulgus et-
iam in tonstrinîs loquitur: po-
pulus mussitat.

His ego, præter odorem, colo-
remque rosaceum , *Umbilicum*
etiam bonum precor : quem
obtine-

*Quibus
umbili-
cum bo-
num.*

obtinebunt, Si lumbos carnis
suæ castitatis fibula arctissime
stringant: Si pœnitentiæ, atq;
abstinentiæ , ac Christianæ
mortificationis, vt loquuntur
Ascetæ, spinis, os, linguam, o-
culos, aures obsepiant: si car-
nem suam castigent cum vi-
tiis, & concupiscentiis.

*Male fa-
ma viri
boni.*

Quod cum faciant aliqui
præclarè, sacrati potissimum
ordinis homines , tamen ob-
scuri latent, imò malè audiunt:
ipsorum fama premitur: bono
nomini detrahitur: dicitur po-
rator, qui est abstemius; lasci-
vus, qui temperans: impurus,
qui continens. Sed inuidiæ
pollice tegi possunt, ac premi
Rosæ folia. Expectate boni Re-
ligiosi: pergit porro sultis: du-
rate; animo non diffidite : a-
liorum

lorum inuidam prauitatem
insita virtutis vi peruincetis:
erumpet tandem è calyce pul-
cherrima *Rosa*.

Quæ non magis est *Purita-*
Rosa Hu-
tis, quam *Humilitatis symbo-*
militatis
lum: ideoque maximè idonea *symbolū.*
Nota.
Virginis purificationis sacra
obeuntis imago. Quæ situm a-
liquando reperio, quænam ex-
festiuitatibus Deiparæ: aut,
quodnam illius mysterium
summæ eius humilitati dicari
posset! persuaderi mihi passus
sum, non aliud magis, quam
Purificationis. Argumentum o-
pinationis huiuscē mellifluus
Doctor Bernardus suppeditat:
qui humilitatem, quam Virgo
in *Purificatione* exercuit, confert
cum eâ, quam Christus, in cir-
cumcisione, quæ peccatoribus
solum

44 MARIA-PVRIFICANS
solum conueniebat, declara-
uit.

S.Bern.
Ser. III.
de puri-
ficat. **P**VTAS inquit Bernardus,
*non poterat moueri animus Virgi-
nis, & dicere: quid mihi opus puri-
ficatione? Cur abstineam ab ingres-
su templi, cuius uterus, nesciens vi-
rum, templum factus est Spiritus
Sancti ! Cur non ingrediar tem-
plum quæ peperi Dominum tem-
pli? Nihil in hoc concepta: nihil in
partu impurum fuit : nihil illici-
tum, nihil purgandum. Nimirum,
cum proles ista fons puritatis sit, &
purgationem venerit facere deli-
ctorū. Quid in me legalis purifiet
obseruatio , quæ purissima facta
sum ipso partu immaculata? Vere ô
Beata virgo , vere non habes cau-
sam, nec tibi opus est purificatione,
Sed numquid filio tuo opus erat cir-
cumcisione ? Esto inter mulieres,
tan.*

tanquam una earum: nam, & filius tuus sic est in numero puerorum. Circumcidì voluit, & non multo magis velit offerri?

I D E M autem Bernardus, circum-
cisio Hu-
militatis
exemplū. Circumcisionem vocat mani-
festum humilitatis exemplum
quo adeo se abiecerit Dei fili-
us, ut si Deus posset non agno-
scere Filium suum, in quo illi
bene complacuit, in circum-
cisione, sub cultro expiatio-
nis, eum ignorasset, cum mo-
re aliorum infantium illum
circumcidividit. Credite mi-
hi, adeo se in *Purificationis* so-
lenniis abiecit *Maria*, vt si in
sanctissimam Triadem aliqua
caderet ignoratio, & Pater
nescisset, certè dubitare po-
tuisset, hæc ne illa esset, quam
singulari adoptione in filiam
adisci-

adsciuerat: & Spiritus sanctus
haſſet ambiguus , haſſe
illa ſponsa , quam intemerata
virginitate peperiffe ſciebat :
& Filius ignoraffet, an haec il-
la parens , cuius in uiolato fi-
gillo ventris clauſtra ſe egrē-
ſum recordabatur. Si enim eſ-
ſet, ad quid ergo Purificatio ?
O incredibilem humilitatem
Dei Matris !

*Rosa Ier-
icunina
descriptio
Notæ.
Lonicera-
rus Lo-
bignia.
cws.*

Cvivs ſymbolum eſt Ro-
ſa, plantula humilis : Sed illa
maxime, quæ vocatur, *Iericun-*
tina, vt agnoscatur virgo, *Plan-*
bellus. *tatio Rosæ in Iericho:* quam, qui
describunt, rei herbariæ peri-
ti, dicunt eſſe, fruticem ve-
norum, odoratum, maxime, dum
eſt recens , ramulis duriſcu-
lis, ac spinofis, colore subfla-
uo , habere foliola oliuæ ſimi-
lia,

lia, bacculas racematum cohærentes, flores violæ candidos: denique, quod nunc spectamus, non alte à solo exsurgere. Ob quam caussam, oppositionem posses agnoscere in illo ^{Ecccl.} xxiv. virginis encomio, apud Ecclesiasticum: *Quasi palma exaltata sum in Cades, & quasi plantatio rosa in Iericho.* Ut idcirco Deipara dicat, se, instar palmæ altissimæ in Assumptione fuisse eleuatam: quia in Purificatione, instar Rosæ humilissimæ, se abiecerat.

O quam procul ab hac *Rosæ* ^{Virginis} proprietate sunt, qui tamen ^{M. admi-} *Rosa M. Iericuntinam* se colere ^{randa hu-} fingunt, imitari velle iactitant. At quid tibi Purificatio ^{militum.} necessaria, Mater purissima? quæ peccatum nec commisi-
sti,

sti, nec contraxisti. Quod non feceris, docet innocentia nūquam deperdita : quod non contraxeris, probat viscerum integritas. Sponsum quidem habuisti, cuius obumbratione fuisti grauida. Sed is Deus erat, in quem peccatum non cadit: peperisti, sed fontem puritatis, qui ex impura non fecerit, genuisti: sed ipsam incorruptionem, quam non producit corrupta.

*Humanæ
superbia
opposita
Humili-
tati*

B.V.

SUPER hæc omnia : Purificatur speculum sine macula Mater intemerata. Et si non eguit, voluit tamen purificari. Nec vestigium quidem impuritatis habens, remedium non refugit impunitatis. Non sic impij, non sic : non sic agit peruersitas elationis humanæ. Erubesci-

rubescimus per confessionis
laticem publice purgari , la-
tebras quærentes : vel tene-
bras , aut locum solitarium,
quasi pro rustica tantum ple-
be, pro pauperum turba , pro
cæcis & claudis erecta sint in
templis propalam cōfessario-
rum tribunalia ; non pro opu-
lentis, optimatibus, nobilibus;
qui tamen publice , spectante
hominum corona; in conuiui-
js, assidente non parua socio-
tum turba ; in congressibus
quotidianis, præsentibus do-
mesticis , & extraneis, fædari
impurissima lingua , vt alia ta-
ceam , non veremur : imo de
fæditate commissa interdum
etiam gloriāmūr.

Q u a m nemo potuit de
impuritatis yllijs , velleuissi-

*Ruborem
vincit
humili-
tas.*

C **mō**

50 MARIA-PVRIFICANS
mo næuo habere suspectam,
ipsa impuritatis remedium, &
verecundum pariter, & vul-
gare paupercularum, sine vlla
necessitate publice suscepit.
Nos è contrario, inuerecundi
ad obſcænitatem maculantis
culpæ, erubescimus agere pæ-
nitentiam: quod extremæ de-
mentiæ est, malè proni in im-
puritatem, peius ad purificationem
verecundi. Quæ im-
puritatem non contraxerat,
non dignata est se impu-
ram reputari; Nos & esse volu-
mus impuri & nolumus æsti-
mari. Imitemur *Rosam Iericun-
tinam*. Ab omni impuritate si-
mus procul, purificationis ta-
men demissionem non detre-
ctemus.

Silentiū
Maria.

Q V A M i n Virgine Maria,
cum

cum suspicio, tum illud etiam admiror ex eodem fonte profectum: non fuisse auditam vocem ullam modestissimæ Pu-erpuræ, siue dum ad templum accessit, siue dum filium obtulit. Non exponit Simeoni, quæ sit: vnde domo: quò euecta: quid inter se, & Angelum aetū: quis ille partus, quo patre cōceptus: qua puritate in lucem editus: quibus miraculis à pastoribus agnitus, à regibus adoratus. Non filii, non suam dignitatem enarrat: non incipit magna voce, quod tam multis humana suggerit arrogantia: *Illa ego:* & quæ sequi solent, ex eadem scaturigine. Sed silet: fortasse ruminans: *Secretum meum mihi.* O ROSA M humilis silentii indicé? Apud Germanos

Rosa
lentu-
dix.

C 2 nos

nos dico, & in Franconia, in
 Nor^{AE}. qua obseruaui, *Rosam* in tricliniis supra mentæ verticem af-
 fixam conspici plurimū. Cau-
 sam per conditatus, accepi, gen-
 tis more *Rosam* silentium con-
 uiuis indicere:

*Inde Rosam mensis hospes suspendit amicis
 Coniuua ut sub ea, dicta tacenda sciat.*

Imo passim insusurrant sibi a-
 miculi, cum secretum auribus
 committunt. *Hæc sub Rosa.* Sed
 antiquior hic mos est, quam
 Franconicum nomen. Nota-
 ui enim iam olim Amorem
 poëticum Harpocrati silentii
 Deo *Rosam* consecrasse, qua
 loquacibus exhiberetur silen-
 tii symbolum. Non inepte igi-
 tur MARIAM in Purificatio-
 ne silentii tenacissimam, *Rosa*,
 re-

repræsentari diximus. QVAM-
vis in omni vita , hoc titulo,
Rosa fuerit & quidem *Penta-*
pbyllis. ^{Rosa Pen-} Sciunt, quid innuam,
quibus aliqua est rei herbariæ
notitia ex Theophrasto. A- ~~NOTA~~
pud quem leges, *Rosæ* quibus
pauca sunt folia , præstantio-
res esse iis, quæ pluribus luxu-
riant : optimas censeri folio-
rum quinque, vilissimas, qui-
bus sunt centum. Verba ex
ore, ut folia , è frutice proflu-
unt: quæ , quo sunt pauciora,
eo generosior est plâtula. Au-
distisne autem aliquando *Ma-*
trem Domini quinques loquu-
tam legi in Euangelio ? quod
obseruatum à multis : semel
Angelo: semel Elisabethæ: se-
mel mensæ ministris : bis fi-
lio: nonne rectè eam appell-
C 3 la-

laueris, quinque foliorum Rosam?

*Caroli
tae iusta-
rie iur-
ae.* QVAM vtinam imitentur,
qui graculos garrulitate supe-
rant: quibus nullum est secre-
tum: apud quos nihil repone-
re possis, quod non prodant:
quorū lingua in perpetuo est
motu. Qui, si quid faciant præ-
clarè, quamuis priuatim, illud
prædicant super tecta. Quibus
affiduè in ore: *Ille ego, qui quon-
dam. Nos poma natamus. Nos feci-
mus. Nos diximus. Nos patraui-
mus. gloriosi trossuli: quibus os
non rosis, sed sentibus obturā-
dum esset.*

*B. Isag
Rosa.* His ego suadeo, vt Rose esse
velint, & quidem quinque fo-
liorum. Quod dum opto, non
in illas angustias quemquam
ex amicis meis coniicere cogi-
to,

to, ut toto vitæ temporē, non nisi quinquies loquatur: sed, ut cotidie quinquies, cum Maria Matre sua suauissimè loquatur: sic eris *Rosa pentaphyllis*. Qualem fuisse reperio B. Ioscium, qui piè defunctus est in Monasterio D. Bertini apud Audomarēses, An. MCLXIII. Solitus is erat diebus singulis recitare Psalmos quinq;, quorum literæ initiales efficiunt nomen *Maria*, singulisque orationem præmittebat Angelicam. Quem orandi modum, ut sibi placuisse B. Virgo cælitus declararet, effecit, ut ex demortui capite quinque, vel ut recentes, prodirent Rosæ. Ex ore vna (& in hac nomen *Maria*, litteris aureis exaratū erat) binæ ex oculis, & aliæ ex

C 4 auri-

auribus binæ. Atque hoc miraculum septem diebus continuis in templo factum est omnibus palam, testem oculatum habuit Episcopum Atrebatensem. Hi verò erant Psal-mi:

AVE	<i>Magnificat. Luc. I.</i> <i>Ad Dominum. Psal. CXIX.</i> <i>Retribue. Psal. CXVIII.</i> <i>In conuertendo. Ps. CXXV.</i> <i>Ad te leuavi. Ps. CXXII.</i>
-----	---

O quam vellem, omnes mihi caros sodales, istiusmodi esse *Rosas!* Quod si non omnes, memoriæ; qua plurimi sunt fugaci ac fluida, cum de diuinis agitur, psalmos illos impressos habeant; fortasse reperietur aliquis, tanta liberalitate, in hoc amplissimo confessu, qui tam immensum volumen,

men, quod quinque psalmos,
& 'AVE MARIA, continet,
typis exprimiturabit, & Soda-
libus Marianis distribuet. Sat
fit insinuasse.

Nos interim ROSAM no- <sup>Rosa se-
stram per ocium rursus con-</sup>
templemur. Orbis delitiae, flo-
rum princeps, & honor est Ro-
sa, quam in Anglia, cuius sce- ^{In An-}
ptrum coronat, hortulani Bri- ^{glia}
tanni, non solum mirè fera-
cem, biferam scèpè, quandoq;
triferam : Sed & ipsa bruma-
virentem, & penè perpetui-
foliam vident : ita fide dignit
auctores asserunt. Nonne cer-
nis Rosam mysticam sceptrum
Djuinitatis coronantem, su-
pra omnem Anglicanam, fe-
racem tot Sodalium flosculis?
non biferam modò, sed multi-
C 5 feram;

feram, & virginitate ante partum , in partu , post partum perpetui-foliam? Non florentem tantum in pueritâ puritate, ut ex nobis aliqui, in adolescentia castitate; in iuventute, innocentia, in matura ætate, sanctimonia; Sed semper & ubique perpetuifoliam ! verè ROSA M.

*Rosafym
belū fra-
gilius deo-
ru.*

Sed quid tu *Rosam*, inquis, esse *Mariam*, dicet aliquis. An non flos ille, tam Venustus, tam suaveolens: tam pulcher visu, tam suauiodore, delectabilis, humanæ, est imbecillitas hieroglyphicum : ac boni momentanei signum ! Tam breuis illi vita, tam caducus decor, ut quo die florens, vi gensque enituerit, eodem die defloreat, & elanguescat. An non

non legisti in poeta , qui olim
lugubri nenia, Rosam non tam
celebrauit , quam deplorauit,
quomodo repentinam hanc
iucunditatis rapinam lamen-
tetur?

Mirabar celerem fugitiua atate rapi- Mortis
prapro-
rati.
nam.

Et dum nascuntur consenuisse Ro-
sas.

Non occurrit acerba illa a-
dolescentiæ querimonia.

Quam longa vna dies , etas tam lon-
ga Rosarum

Quas pubescentes iunctaseneatapre-
mit.

Non audisti puerulum vix
natum, mox denatum, balbu-
tientem è tumbula.

Sic Rosa vix letum calathi pandebat
honorem,

Cum cadit , & rutilo murice pingit
bumum.

Non recordaris amplius in-

C 6 feli-

60 MARIA-PVRIFICANS

*Apud
Theocri-
sum.* felicis illius amatoris, lamentantis, *Rosam* è vestigio tabescere, violam cito senescere, liliū paruo post tempore marcescere, & veluti albam niuem illico liquecentē effluerre! Itaque *Rosa* puritatis cito interituræ, ac fugientis estimago.

*Rosafym
bolūm
Eterni-
tatis.* **F A T E O R :** sed adde, eandem esse symbolum rei æternaturæ, non minus, quam *Æternitatis*. Inuolute id significauit Poëtarum princeps, apud quem inuenio, venerem *ροδινῷ ἐλαίῳ* *Hectoris* cadauer obungere, ut à canum iniuria quibus id obiecerat Achylles, aliisque corruptionem adferre solitis, inoffensū præstaret. Tantam inesse *Rosæ* vim aduersus corruptentia existimauit

*Olearia-
facco.*

mauit Homerus. Idem alia fictione indicatum ab ingeniosis quibusdam Philologis, qui narrabant *Rosam* enatam ex sudore fœminæ, cui nomen Ionæ. Huius fuisse indolem, ut in diluculo candida, in meridie rubea, proxima iam nocte viridis appareret. Viror autem immortalitatis est indicium: quasi mors illi immortalitatem adferret.

Fuit Virginis Matris puritas, & eius omnis alia virtus, si <sup>Tutiora
humana
fragilis.</sup> humanam species imbecillitatem, fragilis, caduca, fugax. Si diuinam protectionem, & singularēm <sup>Ope dinā
na con-
fusa.</sup> Deiparæ prærogatiuam, constans, immortalis, æterna. Vtrumque *Rosa* denotat. *O Rosam mysticam!* Cui si commentum poëticum ac-

commodare lubet: dic, MARIAM in suæ conceptionis diluculo *Rosam* fuisse gratiæ nitore candidam: in Purificationis meridie, solis iustitiæ flammis, quem vlnis gestabat, ignitam, ac rubicundam: in nocte tandem obitus felicissimi, viridem, ab omni putrefactione immunem.

Rosa in-
ter spinas. At fuitne puritas Virginis sine spinis? Quia *Rosæ* sine spinis non nascitur, *Rosæ* simulacrum significat bonum, quod vndique circumseptū est malis. Hinc voluptatis, & vitæ vniuersim est imago. Siquidē, ut philosophatur Ambrosius:
Bonum-
malis ob-
sporum. In Hexā. Rosam spina sepserit, tanquam humanæ vitæ speculum osteneret, quæ quod esse potuit
Vita hu-
mana. suavitatis, finitimus curarum stimu-

stimulis s^epe compunctum amarescere videatur. Vallata est elegantia vitæ nostræ , & quibusdam solicitudinib. obsepta, ut tristitia semper adiun. Et a sit hilaritati. Habet puritas humana suas spinas: quas & Paulus expertus, quem stimulus carnis pungebat. Sed non expers est, magis acutis etiam, voluptas puritati inimica, vt non minus vere, quam lepidè Catullus dixerit, venereum spinosas in pectore curas ferere.

VNA est VIRGO, sine spinis ^{Maria}
R O S A. Disputatur à Scripturæ diuinæ Interpretibus: An mundi exordio, tertio creationis die, Rosa sine spinis sit producta. Quid dicant recentiores, haud moror, Auctoritas ^{Rosa sine spinis.} Nota, apud

apud me magna est Diuorum,
Basil. Basili, & Ambrosii, qui tra-
Hom. III. dunt *Rosam* primitus spinis
Hexam. caruisse: postea pulchritudini
Amb. lib. *III. He-* floris additos aculeos.
xam.

Et sane, Genesist tertio capite
Pier. lib. spinarum germinatio à Deo in
LV. pænam peccati videtur præ-
dicta. Voluit nimirum Deus,
ut quod ex voluptate oblecta-
mentum percipit homo, pro-
quinquo inde dolore exul-
ceratus, qui ex delicti recor-
datione emergit, statim amitt-
tat. Virginis Matris eiusque
Puritatis symbolum fuit *Rosa*
sine spinis edita. Non habuit
illa in conceptu spinam origi-
nariam, quâ fuerit compun-
cta. Non habuit in vitâ ullum
peccati aculeum, quem sense-
rit innocètiæ aduersum. Nul-
lis

Iis cogitationum sentibus impetita fuit illius vñquam puritas extincto somite.

H I N C M A R I Æ stabilitur ^{Virgo}
Titulus, VIRGO VIRGINVM, ^{Virginum.}
 qui ob puritatis excellentiam
 illi conuenit. Sed Rosæ hie- ^{Rosa}
 roglyphico exprimitur , cui ^{symbolæ}
 principatus est in floribus & ^{principia-}
 Regnum. ^{tus.}

I L L V D etiam huc fa- ^{NOTA.}
 cit, quod ROSAM à principio ^{Rosa ini-}
 suæ conditionis candidam fu- ^{ratio candi-}
 esse Poëtæ canant. At , cum ^{da.}
 Dea, ut vocabatur, venus, mol-
 li suo vestigio **cam calcaret,**
 spinis illius puncta , sanguis ef-
 fluxit, quo *Rosa* conspersa, pur-
 pureum & rubicundū induit
 colorem. Scias certo, DEI P A-
 R A M fuisse ROSAM puritate
 & cædore, qualis ab initio fuit
 con-

condita : nunquam Veneris
pedem illam cōculcasse: imo,
ne tetigisse quidem. Audi ad-
dictissimum virginis Richardū:
*In ceteris sanctis magnificum fuit,
quod à vitiis non sint expugnati.
In virgine autem, quod ne in modi-
co sit impugnata.*

*Fruktus
co. fider. -
tioris ex:
Rosa.
NOTA.* HÆC ad honorem Magnæ
Matri plurimum faciunt, ait,
sed quis mihi inde fructus, qui
tantæ Matri sum cliens, & fi-
lius! *Rosa* illa sit & dicatur, quid
inde ad mederiuabitur? Hic
noua esset opus commenta-
tione, sed multa in pauca con-
feram. ROSAM matrem ha-
bes, mi sodalis, quid tantoper
tu expetis.

*Sanandi
vitis in Ros-
a.* SANITATEM dicet ali-
quis ? animæne, an corporis!
utramque. Bono sis animo *Rosa*
admi-

admirandæ est , ad sanitatem
procurandam virtutis? Tu ma-
gis, quam febribus, æstuas ad-
fætuum, perturbationumque
flamnis, id ostendunt iracun-
dæ impetus, furor , exclama-
tio: ardes lasciuæ, igne omnia
depascente, id apparet ex vul-
tu, oculis , totius corporis mo-
tu. *Rosa*, inquit Dioscorides,
refrigerat, tam viridis quam siccæ,
sed siccæ multo magis. Nihil effi-
cacious ad refrigerandam men-
tem, dum libidine acceditur,
dum passionibus concutitur,
dum inflammatur iracundia,
quam *Rosa mystica* vel conside-
ratione parti læsæ admota: vel
imitatione sumpta. Aspice Ma-
trem tuam , dum caro titillat,
iracundia irritat , bilis rixas
cōcitat,furor arma ministrat,
eam-

*Rosa rosæ
frigerat.*

68 MARIA-PVRIFICANS
eamque imitare, subito refri-
geratus, a flammis eris liber.

INTIMIS flagras præcordi-
is, occulta hypocrysi, abditâ
ambitione, non prudente se
foras inuidia: *Rosa* tusa præcor-
diorum inflammationib. me-

Rosa pre-
cordiorum
inflam-
mationi-
bis me-
derur. detur: tunde, tunde *Rosam my-*
sticam perpetuo imitandi deſi-
derio, abditis omnibus vitiis

remedium adhibueris. Doles
caput: nam torquet te super-
bia, cui sedes in capite: au-
res pruriunt ad murmuratio-
nes, detractiones, praua collo-
quia; gingiuas corrupti tibi
gula: guttura exasperauit nimia
vini profluuius: Oculos infe-
cit vanitas, illiq; iuncta cupi-
do luxuriæ. Accipe *Rosam*, ex
quâ decoctâ expressus liquor
ni fallat Dioscorides, facit ad
dolo-

dolores capitis, aurum gingi-
uarum, oculorum mitigádos,
& per sanandos. Ad eadē plus
valet *Rosa Mystica*, diligentí
ad imitandū meditatione ex-
pressus gratiæ succus, quo
sensus illine quotidie, ne vitio-
rum doloribus torqueantur.

QVADRIVPLICE M axi-
me vim medicam in *Rosa a-*
gnoscunt, & commendant pe-
riti, ut auctor est Plinius. Pri-
ma est, quod cor confortet: al-
tera quod fluxum sistat: tertia
quod oculos clarificet: quar-
ta, quod caput subleuet. Fra-
gile tibi cor est, & infirmum,
expers robore caritatis: Rosam
Mysticam adhibe, amorem di-
uinum, qui fortis est, ut mors,
ad roborandum impetrabit.
Fluxu laboras, non sanguinis,
sed

Dolores
capitis
sanat.

Quadru-
plex vis
media in
Rosa.
Li. XXI.
cap. 24.

Confortas
cor.

Fluxum
sistit.

70 MARIA-PVRIFICANS
sed vanitatis, fortasse, & luxu-
riæ: *Rosam Mysticam* mande, ti-
morem Dei senties tibi indi,
quo potenter fluxus omnis re-
primetur: fons cupidinis ex-
siccabitur: oculis, nō tam cor-
potis, quam mentis es cali-
gantibus: in errorum perpe-
tuo tenebris versaris: ad virtu-
tis iubar, vt noctua, ad solis,
hallucinaris. *Rosam mysticam*
appone: sapientiæ est Mater,
caligantem intellectum illu-
strabit. Capite in terram de-
misso ambulas, nam premitur
terrenarum cogitationū pon-
dere. *Rosam Mysticam* applica:
illa mentis caput ad superna-
rum desideria rerum eleuabit.

*Capsus
sublatus.*

*Forma
concilia-
trix Re-
sa.*

Es tu, qui præter sanitatem,
formam vellet, omni elegan-
tia decoram: capitur pulchri-
tudi-

*Oculos
clarifi-
cat.*

tudine: venustatem amat: utinam animæ magis, quam corporis, utriusque ROSA est conciliatrix. Ita persuasum olim sapientibus. Apud Homerum leges, cum Vlysses, qui idea fuit hominis, sapientiam ubique inquirentis, aduersa fortuna nauigasset, & squalidus à marinis fluctibus in Phæacia proiectus trepidaret, Deam Palladem viri miseratione dutam, rosaceo illum oleo inunxit. Quo pacto ab inedia, ac mari's salsagine quattriduo tolerata recreato pristinum decus restituit: addidit nouum, ut dignior venerabiliorque appearet. Eodem oleo à Matre sua, Rosarum, ut antiqui fabulabantur, Dea, delibutum Æneam existimat vir doctus, cū,

*Tir.
Valer.*

vt

vt est apud Virgilium, in Carthaginis templo.

Restitit Aeneas claraq; in luce refulsi.

Os humerosque Deo similis: namque illa decorum

Cæsariem nato genitrix, lumenque iuuentæ

Purpureum & latos, oculis afflarat honores.

An hic etiam referre fas est, quod Apuleius in turpem asinum conuersus, speciem humanam non ante recuperasse fingatur, quam rosarum manipulos diligenter perquisitos in stomachum traieceret.

Deipara formam perdidam restituit. V I R G O M A R T I A vere rosa, vere Rosa, decumanis peccatorum fluctibus oppreslos : multis annis criminum falsagine deformatos : imo tot bestiarum formas, quot sunt scelerum

lerum capita, indutos, in priorem felicitatem reducit: à iumentis insipientibus, homines iterum efficit, asinoram stupiditatem profligat, Nabuchodonosorem bouem in hominem, exemplo, prece, afflatus commutat.

Q V O S D A M nō tam formæ gratia, quam linguæ, capit; Gratiā
lingua
optant eloquentiam, & persuadendi facultatem: suauem loquendi modum. Hi *Rosam* Rosa de-
Mysticam habent: quam si familiarem sibi fecerint, quot verba, tot *Rosas* profundent: similes Patronæ, cui proprium fuit, quoties os aperiret, rosas loqui: dum operando manus exerceret, rosas fundere: quocumque conferret, rosas nascentes tremere: quicquid

D cal-

calcabat pes Marianus , rosa
fiebat. Fortasse occinebant
Mariæ , qui semper eius latus
cingebant, boni Genij.

Dū loquitur vernás efflat ab ore rosas.

*Gratiām
Principis
Rosā pro-
curat.* D E S I D E R A B I T aliis quis-
piam gratiam principis: meli-
us, si DEI. Ad Rosam Mysticam
confugiat. Indorum Magi in
arcanis suis prodiderunt. Si
quis phialam rosaceo plenam
oleo dextra manu, conceptis-
que verbis Deo obtulerit, &
se postmodum hoc oleo inun-
xerit, tam gratosum Principi,
à quo quidpiam obtainere ex-
optarit, futurum , vt ille ne-
queat votis illius non benigne
respondere. Nunquam ad o-
randum D E V M accedas:nun-
quam ad impetratam pec-
catorum gratiam destem iu-
dicem

dicem conuenias: nunquam
aliquid obtinere à supremo
Numine attentes, nisi prius o-
leo imitationis Marianarum
virtutum te inunxeris. Hoc si
prius à te factum, certo certi-
us impetrabis.

INDIGES Humilitate, *Rosa*
sam ex Horto Mariano decer-
pe. Humilis plantula, quæ pa-
rum se ex humo tollit, ad mo-
destiam te erudiet.

P A T I E N T I A tibi opus?
haud dubie, & mihi profecto
vt multis aliis, imo nobis o-
mnibus: *Rosam mysticam* intuea-
mur. Nascitur spinis septa *Rosa*: & hispidis aculeis eius hasti-
lia incrudecunt: & quo ma-
gis excrescit plantula, eo den-
siores, durioresque spinæ con-
crescūt. O quot dolorum spi-

D 2 nis

76 MARIA-PARIFICANS
nis compunēta fuit *Rosa Mystica*, quæ audit hodie : *Tuam ipsius animam pertransibit gladius, acuta, Deus bone! spina.* Sed audita-ne est vnquam vox cōquerentis, murimurantis, obloquentis, nullum ullibi est resistētis vestigium. Disce tolerantiam.

Solitu-
dini in-
dex Ro-
sa.

SOLITUDINEM amas ! sis *Rosa* qualis fuit *Mystica*. Hortū conclusum amat *Rosa*, & areolam obseptam : non locum, quem cuiusuis pes calcet: Vbi inueniebatur MARIA ? in cōclauī & templo : non vagabatur absque necessitate per forā, vicos, theatra. Non est visa, aut audita vnquam: ambulare per tabernas: volitare per plateas. Vestigiis patronæ insiste. Verecundia tibi necessaria est.

Rosam

Rofam offero, cūius colore vir-^{dia symbolum}
tutum, si non genas, sed men-^{Rofa.}
tem imbueris, quamuis antea
tibi frons fuerit meretricis,
disces erubescere. Quietē ca-^{quietū symbolū}
pere non potes, ita insomniis^{Rofa.}
infestaris noctu, Cogitationū
diuersissimarū sese mutuò in-
cursantium, & protrudentium
tanquā atomorum per inane
cerebri volitantium, tumultu
in omnes partes rotaris, nulli-
bi firmus. Quid remedii? Ro-
s a. Legi aliquando, Impera-
torem Ælium verum, ad sua-
nissimam capiendam quie-
tem, Lectum rosis insterni
iussisse. Et nonne sponsa in cā-
ticis gloriatur lectulum suum
esse floridum? Vis tibi con-
ciliare somnum amœnum,
suauem? antequam indormi-

D 3 scas,

scas , Rosam *Mysticam* inuoca.
Mariam, Mariam, Mariam inge-
 mina:tuncque in pace in id i-
 psum dormias , & requiescas.

*Apicula
ex rosis
mella te-
gunt.* Hoc tibi non erit difficile , si
 quemadmodum apiculæ dul-
 cissima mella è purpura ac ni-
 ue roscarum delibant , ita tu,
 non araneus , sed apis argu-
 mentosa , è *Rosa Mystica* exem-
 plorum mella colligas , quibus
 interne suauissime sagineris.

*Sepul-
chru in-
sperso
re.* T A N D E M , cubare mollius
 velles in fatali lecto , longum
 illum , ac ferreum decretori-
 um ante Æternitatis aurorā ,
 capturus somnum. Clarius:
 quietem ossibus tuis optares
 in sepulcro. In mentem veniat
 mos vetustus , qui ex lapidibus
 sepulcralibus eruitur. Quibus
 animus erat , ossibus suis post
 mor-

mortem, tranquillitatem venuendi, testamento cauebant, vt quotannis tumulus rosis inspergeretur. Putabant enim, si coronato rosis lapide tegerentur, fore, vt melius haberent. O insaniam! Quam in sapientiam vertes, si ad sepulcrum ornatum, Rosam destimes: *Quemodo
rosis tu-
mulus
coronan-
dus.*
sed *Mysticam*. Rosa est huiusmodi tam sponsus, quam spōsa, IESVS & MARIA. Non decedas hinc, nisi prius suauiter, post serium de peccatis conceptum dolorem, inuocato nomine, IESVS, ac MARIA, quæ sepulcro tecum inferas: & mollius cubabis, quam situ. mulum ornarent

*croceo viola de flore corolla,
Sertaq; purpurea lutea mixta Rosa.*

Hoc omnibus precor , vt
obtineamus,

ROSA MYSTICA ORA PRO NOBIS.

N O T Æ.

PETRVS Berchorius Reductorij Mora-
lis Lib. XII. cap. 133. BEATA VIRGO
per omnia purus est Flos & ROSA. Illa
enim licet de spina : id est de duro populo
Iudaorum fuerit nata , ipsorum tamen na-
turam nequaquam fuit sequuta. Quia ve-
ro non fuit spinosa per crudelitatem: Sed le-
nis per benignitatem : albaper castitatem:
rubea per caritatem: odorosa per famosita-
tem: decora per conuersationis honestatem:
ideo spinam suam totam nempe Iudaorum
progeniem , iuno rotum genus humanum
nobilitauit: semen in se aureum, I E S V M
Dei filium continuo , genuit , portauit,
Quasi Rosa plantata super riuos aquarum
Eccles. XXXIX.

DE ROSA Consule Historiam plan-
tariam seu stirpium Matthiae de Lobel In-
sulani

*Julani : illique adnexum Aduersariorum
Volumen.*

Item Delacampium Lib. XVIII. histor:
plantarum. cap. 36. Eleganter quidam
ROS A inter flores est pyropus : hortorum
purpura:odorum Saphyrus : Aprilis oculus:
Veris phanix:natura pompa.

Tractant hoc argumentum , qui de Ro-
sario Mariano Scripserunt , aut dixerunt.
Prater quos , Delrius oratione IV. in festo
Annunciationis. Fusé Ioan. de Carthagena
Tomo III.de Arcanis B.Virg.Lib.XVI.Ho-
milia 2:

§ Rosæ Iericuntinæ descriptio.]

De Rosa Iericuntina varie differit.
Lobelius in Plantarum historia. Rosa Hie-
ricontea habet folia parua olea, aut mon-
strelliacæ phyteumatis , & flosculos albos
cauliculo palmari inherentes bamboristis,
quatuor foliolis conflatos, erysimo pares in
alabastriculis oblongis habet.

Apud eundem inuenies descriptiones &
imagines Rosarum, prouincialium, sylue-
strium, Caninarum Anglicanarum, Nu-
midicarum, ac similium.

D 3

§ Pv-

§ PVRIFICATIO summæ humilitatis mysterium] Legendus Quirinus Salazarius Proverbiorum VIII. Versu XIII. à Num. 56. Vbi egregie hoc dederit.

§ ROSA index silentii] Notat Mattheus Raderus in Martialem Lib. I. Epig. XXV. Apud Romanos littera S. Silentii nota triclinijs & diatarum foribus superponis solebat.

§ ROSA pentaphyllis] An semper haec nobilissima? Certe refert Ioannes Andreas in sua clave prædicandi: lib. I. In Iericho crescere Rosas centum quinquaginta folia habentes: quales summus Pontifex, ut auctor est Cornelius sermone XIX. de Rosario omni anno Dominica Latares solitus est benedicere in Ecclesia B. Virginis Maioris.

§ ROSA sine spinis] Questio trita apud Interpretes SS. S. Ambrosius, Basilius, ac Procopius putant in prima creatione Rosas sine spinis natas.

Alii probabilius iudicant spinas ex ipsa natura plantarum potius, quam ex pena homini dicta stirpibus adnasci: adeoque etiam

*etiam in paradiſo futuras, non tamen ubi
homo nolle, aut ubi hominem laderent,
ſicut nunc fit. Ab hac ſententia non vide-
tur alienus S. Auguſtinus Lib. III. de Ge-
neſ. ad Litt. Cap. 18. Vbi ſic ſcribit.*

Non facile dicendum eſt, tunc, nempe, poſt peccatum, cæpiffe iſta oriſ ex terra. Fortassis enim quoniam in ipliſ quoq; generib. ſeminuīn multæ reperiuntur vtilitates poterant habere locum ſuum ſine vlla pæna hominis. Sed vt in agris, in quibus iam pænaliter laboratur, etiam iſta naſcerentur, hoc ad cumulum pænæ valere credi potheſt, cum poſſent alibi naſci, vel ad auium pecorumq; paſtus, vel ipſorum hominum aliquos uſus.

Quamquam & ille ſenſus non abhorret ab hiſ verbis, quo ita in- telligitur dictum: Spinas, & tri- bulos pariet tibi: Ut haec etiam ante a terra pariens, non tamen ho- mini pareret ad laborem, ſed cuius-

D 6 que

que modi animalibus conuenientem cibum. Sunt enim quæ his generibus, & mollioribus, & aridioribus commode, suauiterque vescantur. Tunc autem cæperunt ista homini parere ad arum nosum negotium cum post peccatum capit in terra laborare. Non, quod aliis locis hæc antea nascerentur & post in agris, quos homo ad capiendas fruges coleret, sed ut prius, & postea in eisdem locis: prius tamen non homini, post autem homini: ut hoc significetur, quod additum est, tibi: quia non est ~~est~~ tum: spinas & tribulos pariet; sed, pariet tibi: id est: ut tibi iam ista nasci incipi- ant ad laborem, quæ ad pastum tan- summodo aliis animalibus nasce- bantur.

*Idem sentit S. Thomas. P.P.Q. LXIX.
Art. II. ad 2. Bannez. Valentia, Melina,
Pererius*

*Pererius, Detrius, Cornelius, Salianus: Albertus M.I.P. Summ. De quattuor coenis
Quaest. XII. Art. 13. D. Bonaventura, ac
Beda.*

§ ROSA Symbolum principatus]

Si floribus vellet

Iupiter regnum imponere

Anacte.

Excellit Rosa flori

Est veri Rosa curæ

Et grata superis Rosæ.

§ Fructus considerationis ex Rosa] Bene Eusebius Lib. VIII. De prepar. Euang. Cap. vlt. monet Rosam non voluptatis tantum, sed utilitatis causa precipue à Deo creatam.

De virtute medica ROSÆ Plinius lib. XXI. Cap. 24. Rosa per se medicas artes prabet, emplastris, atque collyriis inseritur mordaci subtilitate susurrum ad aures, oris ulcera, tonsillas capit is, dolores, febres, & alia ingencia mala pellit, quibus corpus humanum salet ab interno calore confitari.

Dioscorides Cap. LXXI. Rosa resoluit & purgat improboshumores, cordis tremores

86 MARIA-PVRIFICANS

*rem sedat, oculorum & aurium dolorem,
velexpellit, vel mitigat.*

Galenus Lib. III. De qualis simplicium medicamentor. Cap. 8. afferit Rosam habere miram vim ad purificandum sanguinem.

Matthiolus Lib. I. refert Rosam quamvis silvestrem melle conditam singulari virtute ad veneficos canum morsus medendos praditam esse.

H Y M N V S

AD M A R I A M , R O S A M M Y S T I C A M .

Innocentii III. P. M.

A Ve mundi Spes Maria,
Aue mitis, aue pia,
Aue charitate plena,
Virgo dulcis & serena,
Sancta parens IESV CHRISTI:
Electa sola tu fuisti,
Esse mater sine viro,
Et lactare more miro.

Ange-

Angelorum Imperatrix,
Peccatorum consolatrix,
Consolare me lugentem,
In peccatis me fætentem.
Me defende peccatorem:
Et ne tuum des honorem
Alieno, aut crudeli,
Precor te Reginacali.
Me habeto excusatum
Apud Christum tuum natum.
Cuius iram expauesco,
Et furorem pertimesco,
Nam peccavi illi soli,
O Maria Virgo noli
Esse mihi aliena,
Gratia celesti plena.
Esto Custos cordis mei
Signa me timore Dei.
Confer vita sanitatem,
Et da morum honestatem.
Da peccata me vitare,
Et quod iustum est amare.
O dulcedo Virginalis,
Nunquam fuit, nec est talis,

Inter

Inter natas mulierum,
 Omniaum Creator rerum,
 Te elegit Genetricem:
 Qui Mariam peccatricem
 Emundauit à reatu,
 Ipse me tuo precatu
 A peccatis cunctis tergat,
 Ne infernas me demergat.
 Eia ROSA sine spina,
 Peccatorum medicina,
 Pro me natum interpellat,
 Ut me soluet à procella.
 Huius mundi tam immundi,
 Cuius fructus furibundi,
 Omni parte in me impingunt
 Et peccati Zona stringunt

EX HORTVLO DE-
VOTIONIS

Hugonis Carthusiani.

Rosa rubens, quae semper redoles.
 Semper gaudes, & semper condoles.
 Te precamur iugiter, ut soles
 Pias preces pro nobis immoles.

EX

EX HYMNO
S. C A S S I M I R I
Regis Poloniæ filij.

GENEROSA & formosa
 Dauid Regis filia.
 Gemma decens, ROSA recens.
 Castitatis lilium.
 Castum chorum, ad polorum
 Qua perducus gaudium.
 Semper munda, & fœcunda
 Virgo tuperpera
 Mater alma, velut palma,
 Florens, & fructifera:
 Eius FLORE & ODORE
 Recreati cupimus.
 Cuius fructu nos à luctu
 Liberari credimus.
 Pulcra tota, sine nota.
 Cuiuscumque macula
 Fac nos mundos & iucundos
 Te laudare sedula.

RHY.

RHYTMVS

Ex Hortulo deuotionis
Hugonis Carthusiani

AVE virgo grata,
Stella sole pulchrior.

Mater Dei gloriosa,
Fauo mellus dulcior.

Tu es illa speciosa
Quia nulla est pulchrior.

RVBICVND A plus quam ROSA
Lilio candidior.

Martyr ex compasione
ROSA rubicundior.

Plena miseratione,
Nectare suauior.

Cunctis gratijs ornata.
Vniuersis sanctior:

Terra, Cæloque pralata,
Creaturis altior.

Omnis virtus te decorat:
Angelis espurior.

Omnis sanctus te honorat:
Beatis felicior.

Mille

*Mille fulges nunc coronis
 Christo tu vicinior.
 Iius adornata donis
 Omnia clementior.
 Praesta misellis iuuamen,
 Regina clementia.
 Fer marentibus solamen,
 Aurora Latitiae.
 Fons pradulcis pietatis
 Posce nobis veniam:
 Et purgatos à peccatis
 Duc ad cali gloriam.*

*Ex hoc virginis titulo ortū
 est nomen Rosarii, aut co-
 ronæ Virginis rosaceæ, de qua
 Autores varii, præsertim or-
 dinis prædicatorum; in quo-
 rum Diurnali Parisiensi, An-
 ni 1595. inter cetera, est hy-
 mnus.*

*Iubilemus exultantes
 Virginis encomiis.*

Laudem

Laudem laudi cumulantes,

Precibus rosariis.

De Dracone triumphantes

Eius patrocinis.

ROS Arubo defloratur

Antique propaginis.

Flos de ROSA propagatur

Radix nouæ originis.

Cuius spina vulneratur

Vulnerator germinis.

Laus tibi Regina, quæ pios coronas

Triumphalis horti liliis; & Rosis.

Sunt amenæ aliquot de hoc
Jemmate Musicorum cantio-
nes in Promptuario musico.

Casparis Vincentij.

Gaude Virgo gloriofa,

Mater Dei preciosa,

Tota plena gratia.

Tu es illa dulcis ROSA.

Pulchra nimis, & formosa,

Paradisi gloria.

Finetti.

Saluer adiuncta,

Salve

Salve mundi gloria.

*O Maria Flos virginum:
Velut Rosa, vel Lilium;
Funde preces ad Filium
Pro salute Fidelium.*

Nicolai Parmæ.

*Aue Virgo gloriofa
Stella sole clarior
Mater Dei gloriofa,
Fauo mellis dulcior.
Rubicunda plus quam Rosa,
Lilio candidior.*

Iucundum lectu est carmen
Hermannii Hugonis, Lib. III.
Desiderior. piorum, dum lu-
dit in illud Canticor. II. *Fulcite
me floribus, stipate me malis, quia
amore langueo.*
*Ferte Rosas, date mala: & odore chlori-
dos herbas,*
*Quicquid & Alcinous Floraque qui-
quid habet.*
*Ferte Rosas, date mala ardentibus obvia
flammis,* *Mixtior*

94 MARIA-PVRIFICANS

Mitior in malis est amor, inque Rosis.
Ferte Rosas manibus, calathis effundite
mala:

Fors erit hinc nostris certa medela malis.
Sed quid ego? quid posco Rosas? quid po-
stulo mala?

Est dolus in malis: est dolus inque Rosis.
Forsan Amor falsi tegitur velamine mali,
Aut sua spiniferis occulat arma Rosis,
Per iuro simplex malo delusa Cydippe est.

Et Venus armata cuspide laea Rosæ.
Nolo tuas Cytharea Rosas, tua mala Cy-
dippe:

Nescia perfidia mala Rosasque volo.
Quales Dorothea superis tulit ales ab horis:
Quasque suas stupuit viuere bruma
Rosas.

Aut qualem Elysium Luduina rosetis
Pennatibi volucris vexit amata Ducis.
Has mihi posco Rosas, hac mala, hac lilia
posco,

Nescia perfidia lilia, mala, Rosas.
His mihi vernantem viridi super aggere
lectum,
Pictaque puniceis sternite fulcra crocis.

S V N T

S V N T Symbola multa è R o s a , quæ huc transferri possent . Vide Camerarium in centuria symbolorum ex re herbaria .

B. Virgo apparuit S. Gertrudi instar candidissimi & rutilantis Liliæ coram sanctissima , & individua Trinitate se expandentis . Quo etiam tempore edocuit eam Deipara sequentē salutationem , sibi longe acceptissimam : A V E ca- didum Liliū fulgidæ semperque tranquillæ Trinitatis , Rosaq; præfulgida cœlicę am- nitatis , de qua nasci , & de cuius lacte pasci Rex cælorū vo- luit , diuinis influxionibus ani- mas nostras pasce . S. Gertru- dis lib. III. Insinuat. ditinat.

c.19.

ORA

*Ex EVA fit AVE, plane est conversio simplex:
Quos EVA occidit, vivere fecit AVE.*

ORATIO

SECUNDA

M A R I A

In Annunciatione

L I L I V M

*Sicut Lilium inter spinas, sic
Amica mea inter filias. Cant. II. ii.*

Pictura
nobiles.
VId ego picturas mul-
 tas nobiles , tam sa-
Veras, quām profanas:
 sed vna me oblectauit frequē-
 ter, præ quā mihi lordēt tabu-
 læ omnes, quas à penicillo ce-
 lebratissimi olim artifices, A-
 pollodorus, Parrhasius, Xeu-
 xis, Apelles aut Timantes, alii-
 que eius trib. magistri mundo-
E spec-

Pictores
antiqui.

*Tabula
Annun-
ciationem
continens.*

spectandas exhibuerūt. In cā,
qua capiebar, tabulā, visebatur
venustissima virginum M A -
R I A , positis ad oratoriolum
suum poplitibus, pectinatim,
complicatis manibus : in cælū
ad sidera coniectis oculis, at in
lacrymularum margaritis na-
tantibus, anhelō pectore, ore
hiante, micante corde, arteriis
omnibus , sed vitali maxime,
præ desiderii vehementiā, sub-
slientibus, diuini spiritus ad-
flatum expectans. Atque hic
spirare videbantur omnia.

*Ipsam illam securam animi letamque vi-
deres*

*Auctorem sperare suum : namque ad fore
tempus*

*Quo sacer ethereis delapsus spiritus astris
Incorrupta pia compleret viscera matris
Audierat. Prob quanta alti reverentia
cæli*

Vir-

Virgineo in vulnu est! oculos deicta modestos

Suspirat, Matremque Dei venientis adorat:

Felicemque illam, humana nec lege cretam

Sepe vocat: nec dum ipsa suos iam sentit honores.

Ab alterâ parte, celerem

Stellata in vestie ministrum

*Qui castellina fera mandata puella,
videre te dixisses, facie insignem, & fulgentibus alis. Sed tam artificiose exhibebatur,
ut in ipsa tabula quasi*

Zephyrus per inane vocatus

*carpere iter, scinder e nebulas,
atque aëra tranare, ima tandem petere, prouumque leues
vix commouere alas, & sic se in virginis conclave immittere,
illique se sistere videtur.*

E i l

*Pictura
elegantia.*

IN quâ quidem pictura , licet ad viuum expressa ceruentur vniuersa , & multo elegantius , quam vnquam formas humanas aut Angelicas expresserint , vel in Italia , Urbini , Angeli , Titiani : vel in Germania , Durèi , Holbenii , Aldegrauii ; vel in Gallia , & Hispania , nobilissimi pictorum : tamen , non tam ego suspiciebās siue in Virgine , siue in Angelo , humanam induito figuram , oris elegantiam , oculorum argutias , genarum purpuram , comæ inuolitantis compositionem , pilorum diuersitatem , digitorum flexus , venarum traduces , vestium sinus , rugasque , aut si quid aliud pictoriæ habet dignum oculis : quam , quod ingeniosissime pictor aduo-

*Pictores
nobiles et
eximiores.*

aduolanti ad M A R I A M G a -
 brieli, caducei loco, cum quo
 Cælestes nuncij solent pingi,
 liliatum sceptrum in manu
 collocatit. Quo ego arcana o-
 mnia mysterij A N N V N C I A -
 T I O N I S contineri existimo.
 Inter omnes enim frutices
 HORTI M A R I A N I nullum
 reperio magis elegans, & pro-
 prium M A R I Æ A N N V N C I A -
 T Æ Symbolum, quain L I L I -
 V M. Quo circa, cum inde Ma-
 ior hęc Illustrissimorum Prin-
 cipū, Reuerendissimorū Prä-
 fetam, nobilissimorum, clarissi-
 motum, doctissimotumque
 virorum congregatio , titu-
 lum sumpserit, non minus be-
 ne illam, quam Regnū Galli-
 canum SODALITATEM L I -
 LIATAM indigitare possis. Id,

*Gabrielius
sceptrum*

Lilium.

*Symbo-
lum
Annun-
tiata.*

*Sodalis
Lilaea.*

E 3 vt

ut omnibus persuadeatur, ad Areolam Lilio rum in Horto Mariano nos recipiemus hodie. Quod fiet per quam com mode, cum proxima sit arco lœ Rosarum, in qua nuperri me cum honestissimæ gustu voluptatis morabamur. Itaque, Hera fauente, pedem inferamus.

SICVT LILIVM INTER SPINAS, SIC AMICA MÆA INTER FILIAS.

Canticum.
VERBA sunt sponsi Christi ad sponsam Mariam Cantorum secundo: ubi cum pastoritia comparatione sponsus se contulisset cum Rosas purpuræ nigricantis, & cum Liliis candidantibus; sponsam in hoc genere sibi per quam similem esse insinuat, ac concolorem: & utrumque Lilio

Lilio potissimum belle exprimi.

Ego, inquit, *Flos campi*: nem-
pe fertilissimæ planicie: *Flos pi.*
bene altus, plane satur, largo
humore potus. *Flos saturita-*
tis, ac *vbertatis cælestis* : *Flos*
Saron: id est, pulcher, decorus,
suavis, vt *Rosa Saronica*. *Flos*
Campi: non agelli tantum Iu-
daici, sed vniuersi orbis, vt no-
tant *Origenes*, *Ambrosius*, *Be-*
da, qui campus est discurren-
tis *Prouidentiæ*. *Flos campi*: nō
conclusus, sed loco patentissi-
mo omnib. ad fruitionem ex-
positus.

Et *LILIVM conuallium*. *Lilium*
conual-
lum.
Quo significari volunt aliqui
elegātissimū flosculū, quod
vulgo nunc *LILIVM conualli-*
um appellatur; plerique *Lilium*
E 4 nigrum

nigrum, seu purpureum, quod vberius in conuallibus prouenit: multo plures, *Lilium album*.

Quæ omnia sponsum exprimunt: *nigrum*, sed formosum in Incarnationis exinanitione: *candidum innocentia*: *rubicundum iustitia*.

In Lilio quinque consinguini*ntur*. derantur, inquit Honorius Canticorum interpres. Est *Candidum*: habet colorem aureum prominentem: est odoriferum: est pandulum: est semper incuruum. Sic Christus candidus est in humanitate, aureus in Deitate, odoriferus in prædicatione, pandulus in suscipiendo pænitentes; incuruus in cōdescendēdo peccatoribus & eos subleuando. Vere *Lilium conuallium*: id est, fide-

fidelium: Ut enim conualles sunt inter duos mōtes: ita fideles sunt inter duas Leges, aut inter duos populos, Iudæos, & Gentiles. *Lilum Connallium*, id est, humiliū, inter superbiaz, & opulentię montes depressoū.

S E D, an solius hoc sponsi encomium? Negat ipse, ac eō-mune vult esse cum sponsa, de ^{Sponsa et} *Lilium*. ^{Logium.} quā ait: *sicut Lilium inter spinas:* *sic Amica mea inter Filias.* Non ego solus Lilium, inquit Christus: est & Mater mea.

At quid hoc potius spectat ad mysterium Annuntiatio-nis, dicet quispiam, quam ad quodlibet aliud? *MARIAM* es-*se Lilium* asserunt omnes: igno-
rat nemo: siue colorē spec̄tes, candidissimā castitate: siue o-
dorē, fragratiſſimā ianocētiā:

E s siue

siue vim medicinalem: egritudinum variarum praesentanum remedium. Sed quid peculiare habet virgo in Annunciatione, ut illi tunc potissimum Lilii dotes adscribantur. Contrarium enim ex eadem illa tabulâ, quam laudabas initio, ingeniosius collegisses. Cur ita? siquidem genio indulgens suo pictor, ad latus Virginis cõtemplantis, effinxit instrumenta netricis, colum, pensa, fusum, & filiglomum. Ac verisimile admodum est Deiparam in Solitudine sua, nunc orando, nunc nendo, ac filando, tempus transegisse. Cui facile assentietur, qui meminerit, Pulcheriam Imperatricem, præter alia pietatis monumenta, MARIE DEVICTRICI

*Instru-
mentum
Netrici.*

*Colum.
Pensa.
Fusum.
Gbmw.*

*Pulche-
ria.*

CTRICI inclytum templum à
fundamentis eduxisse, in quo
Fvsvm Deiparæ supplex re-
posuit: Vt narrat ^{Niceph.} _{Lib.XV.} ^{14.}
Callixtus.

Qv i d , quod apud nos in ^{Gloamus}
Franconia, magno honore ab ^{ā B. V. e.}
aliquot iam seculis asseruetur ^{labora-} .
GLOMVS à netrice Deipara e-
laboratus? qui etiamnum visi-
tur in illustri cænobio , ad D.
Stephani: Vt habet catalogus
reliquiarum Herbipolensium: ^{Num.} _{xxiv.}
Sed & Belgarum Catholico-
rum non vana traditio habet,
in oppido Huensi in Aduati-
cis asseruari GLOBVM fili, quē
Regia Virgo MARIA inter a-
lios sanctorum manuum labo-
res, in Nazarethico, vt opina-
ri licet, conclaudi, in quo An-
nunciatio facta , deduxerit.

E 6 Ad-

Vita Iur-
selin lib.
I. cap. 2. Adfuisset aliquis è nobis vti-
nam, quando domuncula Do-
minæ N. ex Galilæâ diuinitus
asportata fuit in Dalmatiam,
vel quando hinc in Picenum,
fortasse vidisset Netricis di-
uinæ opus in armariolo illo,
quod ad lœuam etiamnum in
domunculâ Lauretana patet
ad huiusmodi reponenda ido-
neum.

Litanon
laborant. QVOMODO tu ergo ibi D E I-
P A R A M , vt L I T I V M contem-
plaris? Nunquam legisti, quod
est à Christo ipso dictum, Mat-
thæi VI. & Lucæ XII. *Litanon*
laborant, nequenent. Quæ sen-
tentiola, tanquam validissimo
argumento usus Philippus Va-
lelius , cum summis partium
studiis agitaretur controuer-
sia in Gallæ Regno; Num fæ-
minæ

Appen-
dix ad
bistoriam
Navigy.

minæ succedere deberent; Li- Forfam.
tes de or-
rig. Frans.
liatum regnum adeptus est:
decretumq; contra Legis Sa-
licæ oppugnatores: L I L I A Acor
Tom. II.
mor. Lib.
x. cap. 2.
Francorum non deberi , nisi
Nobilibus, qui non laborant:
nec deberi fæminis , sed tan-
tum masculis , qui non nent.
Et nos , vt præclarum Patro-
næ, inter nentium instrumen-
ta,dum ad illam Angelus ad-
veniret, seßitantis, Symbolum
dicemus esse *Lilium* inter spi-
nas.

ACCE DIT , quod elogium
sponsæ, ex Canticis, principio
productum , Sicut *Lilium* inter Maria
in Concep-
tione Li-
lum.
spinas: Sic amica mea inter filias,
Auctores , quos legerim o-
mnes, ad Virginem conceptā
referant: nemo ad Annuncia-
tam. Et sane ad immunem à

E 7 pec-

peccati punctura, vel foratu
in conceptione optime accō-
modatur. Siquidem, vt *Lilium*
interspinas oritur, ab iis tamē
non pungitur : ita B. VIRGO,
tametsi in conceptu à proge-
nitoribus peccati spina con-
fixis ortum habuerit, ipsa ta-
men peccati originalis aculeo
haud confossa, aut minima et-
Adam de
S. Victo.
m. iam punctura lacerata prod-
iit. Hoc sensu Deiparam salu-
tabat pius Poëta.

Salve Christi Sacra Paren,
Flos de spina, spina carens,
Flos spineti, gloria !
Nos spinetum: nos peccati
Spina sumueruntati,
Sed in spina nescia.

Quo etiam spectasse visus
Sedulius, quamuis *Rosam* loco
Lily nominet:

Et

*Et velut è spinis mollis Rosa surgit a-
cutis:*

Lib. I.
Caro.
Pash.

*Sic Euæ de stirpe sacra veniente Maria.
Nil est, quod laet Matrem, heres ser-
uat honorem.*

Similia passim in Concepcionis Marianæ solennitate
Oratores, ac Poetæ conci-
nunt. Sed me nunquam pæni-
tebit, Imaginem *Lily inter spi-
nas*, retulisse ad Annūciatam,
cuius causas celebritati hodi-
ernæ proprias nunc enarrare
aggredimur. Cantate sirenæ, *Maria
scut lilyum inter spinas, sic amica*^{mea}_{NB.}
mea inter filias.

FESTVM Annunciationis,
& conceptionis Christi, vel in-
carnationis Filii Dei idem est.
In Annunciatione siquidem
Virgini accinitur.

Annun-
ciatio
Virginis.
Concep-
tio
Dei Lo-
an
David in
Pancas-
pie.

*Virgo tuū prona, quæ cōcipis aure parentē,
Impragnes nati me, precor, aurata tui.*

Si

Si autem vnquam alias, certe tunc fuit *Lilium* inter spinas
M A R I A. Sequor minime cōtemnendum canticorum Interpretem Gulielmum. Qui suggerit, non dici, sponsam Deiparam, *Lilium spinarum*: sed *Lilium inter spinas*: quoniam ex eo spinæ non mollescunt, nec candescunt; sed magis horrescunt: & tamen simul exortæ **Filia quæ** non suffocant *Lilium*. Deinde existimat, Filias vocari omnes alias ex Eua genitas, quæ spinæ sunt, quia concipiunt in libidine, & pariunt in dolore. Quod enim est dictum Eux
 Gen. III. matri: *In dolore paries*, dictum &
 16. filiab. Vnde vniuersim Christus:
 Is. XVI. *Mulier cum parit tristitiam habet, quia venit horacius*. Sed
 23. **Virgo M A R I A** *Lilium*, quia nihil

nihil in eam de maledictione
Euz transiuerat. Quare salu-
tatur ab Angelo mutatis yo-
cabuli Euz elementis, Ave,
non Ev A: peperit Filium, non
in dolore, vt ceteræ: quia non
in libidine concepit hodie, vt
ceteræ.

Aliæ omnes , quia spinæ,
spinas concipiebant, & conci-
piunt. Quid enim concipient
spinæ, nisi spinas ? Corruptæ
matres, nisi puros homines, ac
peccatores ? At virgo Mater
concepit hodie sanctum-san-
ctorum, saluatorem omnium.
Lilium concepit nunc, postea
paritura *Lilium* conuallium.
Lilium virginitatis. Liliū Ma-
iestatis. Cuius candore tene-
bræ fugantur : Cuius odore
mortui suscitantur: Cuius at-
tactu

*Spinae à
Spinis.*

taetu leprosi mundantur, & omnes infirmi curantur. Belle igitur in Annunciatione, Virgo Mater, ut *Lilium*, concipitur: apte illi acclamatur: *Sicut Lilium inter spinas: sic Amica mea inter filias.*

*Locus
conceptio-
nis.*

*Virga
Maria.*

*Canticor.
VII.2.*

a *Vau in.* tuus crater tornatilis, nunquam in-
flatus. *Bar dolg.* digens poculis. Venter tuus sicut ab cumu-

ceruus tritici, vallatus *Lilis.*

Ius

σωρὸς.

*c Muni.
tus.*

*Virga,
Crater.*

AT quis conceptus diuini fuit locus? designat illum annuncians Angelus: *Ecce concipies in utero.* Dum uterum MARIAE audio, à liliis diuellere cogitationem non possum. Ille est enim à sponso concinnatum encomium: *Umbilicus*

V E R E, inquit virginum

institutor Ambrosius, alius

Mariæ crater tornatilis, in qua

erat sapientia, quam miscuit in cra-

tere

sere vinum suum in deficiente co- Amb. De
 gnitionis sua gratiam, diuinitatis infit.
 sua plenitudine subministrans. In Virg.
 quo Virginis uero, simul aceruus
 tritici, & Lili floris gratia germi- Cap. 34.
 nabat: quoniam, & granum tritici
 generabat & Lilium. Granum tri-
 tici secundum quod scriptum est:
 Amen amen dico vobis, nisi ^{na. XII.}
 granum tritici cadens in ter- ¹⁴
 ram mortuum fuerit, ipsum
 solum manet. Sed quia de uno ^{Psalm.}
 grano tritici aceruus est factus, co- ^{LXIV.}
 pletum est illud propheticum: Et ^{14.}
 conualles abundabut frumento. Quia granum illud mortuum,
 plurimum fructum attulit. Hoc
 itaque granum omnes homines per-
 petua caelestium munerum escas-
 turauit. Consummatum est illud
 prophetici oris eloquium, dicente
 eodem David: Cibauit eos ex a- ^{Psalm.}
 dipe

LXXX. ^{17.} dipe frumenti, & de petra
melle saturauit eos. In hoc gra-
no esse etiam Lilium diuina ze-
stantur oracula, quia scriptum est:
Ego sum Flos campi, & Lilium
conuallium. Sicut Lilium in
medio spinarum. CHRISTVS erat
Lilium in medio spinarum, quan-
do erat in medio Iudeorum.

*In umbili-
pice pen-
det prae-
dictus Honorius.
Memorius.*

¶ Breuius Canticorū explana-
tor Honorius, in sigillo Ma-
rīæ. Beatus umbilicus Virginis, in
quo pependit DEI Filius (Ut enim
in clavo, clypeo, sic pendet in um-
bilico infantulus) qui filius est cra-
ser tornatilis nunquam indigens
poculis: id est, omnibus se sientibus
præbet largiter. Venter quoq; tuus
beatus, in quo iacuit unigenitus
Dei incarnatus. Qui fuit Triti-
cum, de quo conficitur panis fideli-
um. Ipse est Acorus: quia in eo cu-
mula-

mulatur fidelium populus: Valla-
zus liliis: id est, stipatus Virginum
choris:

Placet fortasse magis, quod
habet Alanus? Cum umbilicus <sup>Vmbili-
cum sym-
bolice A-
lanus in
Canti.</sup>
sit in medio ventris, per umbi-
licum virginis Mariæ designa-
rivim internam, quâ Deû dile-
xit, nempe caritatem. Hæc in
Virgine fuit quasi crater: quia
ea mediahte, Virgo mundo
lætitiae vinum propinavit. De
qua in Psalmis: *Calix meus ine-
brians, quam præclarus est.* Et, vi-
num latificat cor hominis. Est tor-
natis, quia torno facilius ope-
ramur. Et ipsa virgo sine omni
difficultate, sine omni illece-
bra, sine omni carnis angustiâ
concepit, & peperit. *Nunquam
indigens poculis.* Minus dicit, &
plus significat: id est, plenus
pocu-

poculis: nempe mundo propi-
nans vinum dilectionis, vinum
salutis, vinum lætitiae, pocu-
lum vitae.

*In um-
bilico
Christi.*

Propius ad Annuntiationis arcanum in sua interpreta-
tione accedit Gulielmus: qui,
In umbilico, inquit, Virginis, sat
hominum fuit, eo ipso, quo ibi re-
conciliationis hostia fuit: atque in-
de nobis salus manauit, quādo ver-
bum caro factum est: nimirum
hoc ipso die. Quo etiam umbili-
cus ipse virgineus, quia Dei
filio carnis substantiam, in
*qua pro hominibus morere-
tur, per calorem Spiritus-San-*
ti ministrauit, eo ipso, tan-
quam crater tornatilis vitam
mundo propinauit. Nunquam
indigens poculis. Quia, quod in-
de per plenitudinem causæ
ma-

manauit , cum verbum caro factum est , per effectum nobis cotidie explicatur: & non aliunde , quam de vmbilico Virginico propinatur salus , quia non nisi in filio Virginis salus.

Venter tuus , ait , idem sponsus , *de quo iam mihi mundus aceruus tritici.*
clamat : Beatus venter , qui te portauit , sicut aceruus , tritici , quia prole distentus & tumidus : Sed tamen vallatus liliis , quia perpetua virginitatis inanitate , sed & veritatis plenitude tumidus . Aceruum istum tritici , Verbum caro factum vallauit liliis : id est , candore circumdedit perpetua virginitatis . Perpetua enim virginitate decorari illam oportuit , de qua panis ciuium , ut etiam peregrinos aleret , corporaliter nasci

*voluit. Itaque accommodeate
DEIPARAM hoc ipso die pa-
nem Angelorum & hominum
in utero coacesuantem, Lili-
um appellamus, illique suaui-
ter accinimus: Venter tuus, sicut
aceruus tritici, vallatus liliis.*

*Quid
pellexit
ad Virgi-
num ver-
bum.
Virginis-
tus.*

Cant. II.

*DISQVIRITVR autem soli-
cite à mysteriorum diuino-
rum scrutatoribus, quidnam
pellexerit DEI Filium adven-
tum virginis? Respondent
multi, illicium fuisse virginiti-
atem. Hic mihi iterum LI-
LIA obuersantur animo: id-
circo enim lapsus est in uter-
um MARIE, quia pasci aue-
bat inter Lilia. Dilectus meus mi-
hi, inquit hodie sponsa, & ego
illi, qui pascitur inter Lilia.*

*Et iacent in rignis ubi carent Lilia cam-
pis:*

Et

*Et sua virgineos ducit in arua greges.
Scilicet aethereum decet hic flos purus A-
morem:*

*Et bene tam castas pascit hic hortus
oues.*

*Vbi Lilia sunt, eo se demittit
D E I Filius. In mentem vobis
veniat Sidrach, Misach, & Ab-
denago, Babyloniorum iuue-
num, quos in fornacem arden-
tem missos; & loco incognito
auctos, dum stupet tyrannus,
inquit, speciem quarti esse si-
milem Filio D E I. Ergo de-
scenderat ad illos Filius Dei?
Quibus blandimentis ad se al-
lexerant adolescentuli simile
filio D E I? Audi Apponium,
illustrem cantorum Inter-
pretem:*

*Tres pueri Hebrei castitatis di-
lectione nobiles missi sunt in flam-
mas*

F

*Inter pa-
etros Babi-
lonicos
DEVS.*

*mas Babylonicas. Inter eos autem
medius ardente fornace, quasi inter
Lilia Dominus pascitur, eo quod
semper requiescat in cordibus dili-
gentibus castitatem: Quisquis il-
le fuit, vel Deus, vel, certe os
humerosque Deo similis, ca-
stitate puerorum delectatus,
in fornace apparere voluit, ut
hodie, virginitate illice in vte-
ro virginis.*

*Humili-
tas Liliæ.*

*AT respondent alii Humi-
litate attractum diuinum ver-
bum ad humillimæ thalamū
Adolescentulæ. An hoc for-
tasse indicabat ipsa, cum dice-
ret: Respexit humilitatem Antilla
sua. Virginitate inquit Bernar-
dus placuit: sed Humilitate conce-
pit. Hic mihi duo demonstra-
da essent: unum Mysterium
Annunciationis summæ hu-
mili-*

militatis: Alterum, Humilitatis non cuiuslibet, sed, quæ in Annunciatione eluxit hieroglyphicū esse *Lilium*. Vtrumque sane est facilimum.

No n fuit vnquam magis honorata, & exaltata Maria, quām in Annunciatione: tunc enim cōcipiendo Filium Dei, Matris Dei titulum accepit, quo maius excelleñtius- ve aliquid excogitari non potest.

At eodem temporis punctu- *Eccles. III.*
lo, ipsa, memor moniti, quod ^{20.} habet Syracides: *Quanto ma-*
ior es, humilia te in omnibus; ad
ancillæ nomen se, a conditionem abiecit: Audebat Angelo:
Ecce concipies & paries filium, &
vocabis nomen eius, I E S V M. Hic ^{Magnus}
erit magnus, & filius Altissimi vo- ^{Dai filii.}
cabitur. Perpende, vocari DEI

*Mater
altissima
quia Altissimi.*

Filiū *Magnum*, & in altitudine patrissare, cum concipitur in vtero virginis, quasi ex eo tempore magnitudo, & altitudo illius innotuerit. Quo ipso, Virgo Mater, creaturarum altissima pronunciatur, quæ *Magnum*, id est, Ter-maximū, verè Trismegistum filium cū Altissimo communem habuerit. Quod cōsiderans D. Zeno sermone III. de Natali Mariæ phrasī vtitur, quæ simpliciorum aures vulnerare posset: sed est, si penetretur, mysteriosissima: superbus inquit emicat venter Maria. *Mariæ venter verbo concepto:* Appage in famē epithetum, diceret aliquid: quid tu superbū ventrem vocas illius, in quā nihil fuit, nisi humile: an in humiliata residere potest super-

perbia? sed insolens altitudo,
 non nisi vocabuli illius info-
 lentia declarari potuit. Itaque
 significat , à conceptu verbi,
 magnitudinem Matris nullū
 habuisse terminum : nescisse
 modū; melius, excessisse mo-
 dum omnē, ac mensurā: quod
 propriū est superbi. Respicie-
 bat fortasse eruditus præsul, cū
 id diceret , ad Itaię vaticinum
 Deiparæ merito aptandū : *Po-*
niam te in superbiam seculorū, gau- *I.4. L.5.*
dium in generationē & generatio-
nem. Quomodo in superbiam?
 nempē tam altum, & eminen-
 tem , vt omnem superbietum
 cogitationem superet , & hu-
 manum genus , ob vnicam sui
 corporis virginē superbire fa-
 ciat, O altitudo!

A qua, vide, vt se demittat, *summa
humilitas*
 F 3 hu-

in Annunciatione.

*Arist.
Ethic.*

*Patria
potestas.*

*Dominium
& seruitutem.*

humilitatis adfæctu , dum re-
spondet Angelo : *Ecce ancilla
Domini fiet mihi secundum ver-
bum tuum.* DOMINA MAR-
RIA quid magis pugnat cum
dignitate materna , ad quam
es elata, quam conditio ancil-
laris, ad quam te abiicis? certe,
vt clarissimi Iustitiæ Antistites
docent, sequuti Philosophum
Stagiritam, pater & mater, et-
iam bello capti, filiorum ser-
ui esse nequeunt : ea namque
vis est patriæ potestatis, vt o-
mnem vndecumque profectā
penitus impedit seruitutem.
Imo quod mirere magis, Do-
minium cum seruitute, licet
relatiuè sint maxime opposi-
ta, non ita inter se pugnant, vt
cum seruitute potestas patria.
Euenire enim potest: sed & ac-
cidisse

cidisse scimus , vt dominus,
fortunæ ludibrio inuertentis
omnia , serui sui incepit esse
mācipium : nunquam autem ,
vel pater vel mater filiorum
sint facti serui . An non igitur
incredibilis tua fuit humili-
tas , quæ ad Matri dignitatem
cuecta , ad eam te sortem , sta-
tumq; præcipitas sponte , quā
cū maternitatis culmine haud
cōuenire minime ignorabas ?
Ecce ancilla Domini . Quāto ma-
ior tanto humilior .

V T R V M Q V E autē L I L I V M *Lilium summa exalta-
per pulchre exprimit . Cerne sionis &
mihi generosissimum illū flo-
rem è bulbosa radice , multis tatu ty-
tunicis inuoluta pēr scapum ,
foliis hinc inde amæne depen-
dentibus , ab imo ad summum
adsurgere : sed non citius ad*

F 4 cul-

culmen peruenire, quam graues ipsa altitudine culmos inclinare & submittere. Agnosc MARIAM in symbolo. Quo magis illa cælo, Deoque appropinquabat, per fauoris diuini, in gratiæ scapo, eleuationem, ac virtutum celsitudinem, cose inclinabat profundius per submissionem: Ecce ancilla Domini.

*Virginis
pulchri-
tudine il-
lustrata.*

*Pulchri-
tudo du-
plex.*

Interna.

PORRO, est plurimorum ea opinio, Pulchritudine tenellæ virgunculæ delectatum Dei Filium, in eius se vterum per aurem insinuasse: Pulchritudine, tum interna, tum externa, qua incredibiliter omnes catenus à venustate commendatos excollebat. Si internam species, quæ in virtutibus consistit, Patriarchas superabat fide,

de, Prophetas scientia , Apo-
stolos zelo , Martyres patien-
tia , Confessores humilitate,
virgines innocentia, virtutum
omnium ornata monilibus. Si
externam cōsideres, siue, quæ ^{extrema}
ex admirabili decore corpo-
ris, siue, quæ ex fulgentissima
specie virtutum , modestiæ,
verecundiæ , mansuetudinis,
ac similiūm consurget, tan-
ta erat, ut omnium ad se rape-
ret oculos , animos etiam in-
escaret.

V T R I V S Q V E signum est *Lilium*
Pulchri-
tudinis
symbolū.
Piserina
Lib. LV.
Athenæ
lib. XII.
Eufrat.
in Dio-
nys.
Erymolo-
gicum
magnum.

Lilium, siue formam, siue co-
lores eius contemplere. Ob
hāc caussam, Susa, elegantis-
fimam Persarum vibem , vbi
Regum erant hyberna , quia
mitissima Cæli plaga, & amœ-
nitatibus aliis abundabat co-

F s gno-

gnominatam tradunt. Siquidem Susa , Persarum lingua, Lilium significat. Sic à Rosa Rhodum. Florentiam à flore nuncupatam, afferūt. Quamuis Stephanus à multitudine potius liliorum, quæ passim illic, & feracissime proueniunt, cognomen vrbi inditum scripsicerit, nobis alterū magis placet; vt idem sit Susa , quod totius Persicis *Lilium*, ob ciuitatis pulchritudinem, cuius symbolum est *Lilium*.

*Pulchritudo
Mundi Ma-
riae ca-
bitatus
fimulos
addebat.*

Sed habuit quidpiam peculiare pulchritudo DEIPARÆ, ob quod singulari quodam modo Liliæ comparari debet. Quod cōseruat Dionysius Carthusianus, qui dum explicat lemma Commentationis hodiernæ : *sicut Lilium inter spinas:*

spinas: sic Amica mea inter filias:
comparationis argutiam in eo
ponit, quod reliquæ virgines
pulchritudine sua, velut spi-
nosissimâ spina pungant intu-
entes: at Virgo Virginum, sic-
*ut *Lilium*, vultus, ac totius*
corporis venustate, nullius a-
nimum, multo minus oculos
læserit: nulli fuerit offendicu-
lo, omnibus eam spectantibus
ad amorem castitatis incita-
mento.

Quamuis, inquit, fuerint mul-
*ta Virgines sanctæ, tamen respectu Dionys.
Cath.
Cant. 2.*
Virginis beatissimæ, quasi spina vi-
dentur, in quantum aliquid culpæ
habebant. Et quamvis in se fuerint
munde: non tamen in eis fuit fo-
mes plane extintus. Fuerunt &
aliis spinae, qui ex illarum intuitu
concupiscentia pungebantur. Porro

F 6 Dei-

*Deipara Virgo ab omni culpa fuit
prorsus immunis: fuit fomes in ea
plane extictus: & tam intensa ca-
stitate fuit expleta, quod intuen-
tium corda sic penetravit sua inesti-
mabili castitate Virginēâ, quod à
nullo potuit concupisci: imo potius
extinxit ad horam illorum libidi-
nem. O optandam infamineo
sexu pulchritudinem, quā in-
uitatus Dei filius, sed & alle-
ctus virginitate & raptus hu-
militate, audit hodiè, à Matre
& sponsa: quod cantabitis sua-
uius, quam ego possim dicere,
sonore Musæ Franconicæ. Di-
lectus meus mihi, & ego illi, qui
pascitur inter Lilia: id est, in Vir-
ginis Matris utero liliato. An-
non magna est Mariæ Annun-
ciatæ cum Liliis cognatio!*

*Iam percurre mecum sa-
cras*

cras legationis Angelicæ ab ^{Virgo &}
Lilium
 Euanglista relatas formulas, ^{Synony-}
^{ma.}
 mera tibi occurrent Lilia. *Mis-*
sus est Angelus Gabriel ad Virgi-
nem: id est, vt ego interpretor,
 ad Lilium: nec enim lac lacti,
 ouum ouo, tam est geminum;
 quam Virgo & L I L I V M . Id-
 circo, Virginitatis flos ab Hie-
 ronymo appellatur. *Quare* ^{Hieron. in}
^{Iouinia.}
 sponsum inter L I L I A pasci
 non esse aliud adfirmat, quam
 inter candidissimos Virginum
 Chorus agere.

N E c id ignorarunt profani, ^{Lilium,}
^{Nymphae-}
 apud quos , inter ritus rece-
^{sernum.}
 ptos inuenio, vt qui Nymphis
 Virginibus sacrificare desti-
 nassent, *Lilia*, presentim candi-
 da, offerrent. Ita apud Proper-
 tium Tarpeia,

F 7 Sape

*Sæpetulit blandis argentea Lilia Nym-
phis.*

*Romula, ne faciem laderet hasta
Taci.*

*Lilia in-
uisa Vé-
neri.*

An hanc fortasse ob cau-
sam, fingeabant, *Lilia*, quamvis
pulchra, & delicata, esse inuisa
Veneri, lasciuiae, & procacita-
tis Deæ, quod scribit Nican-
der in Alexipharmacis: licet a-
lli minus idoneas eius rei cau-
fas, ridicule comminiscantur.
Nos hinc eliciamus, *Lilium ac*
Virginem pene esse synonyma.
Pergit sacer scriptor. Ad *virgi-
nem desponsatam*. Quomodo
hic *Lilium* ingeres: fortasse im-
murmurat aliquis, cum de-
sponsatio candori obesse vi-
deatur. Sed ex ipsa desponsa-
tione, Mariam in Annuncia-
tione *Liliæ* fuisse colligo. Nam
sif.

*Liliæ flo-
rinnens.*

si fides arcanae sapientiae My-
stis, Lilium flos est Iunonius;
nempe desponsationis; con-
nubiorum Præsidi semper in Petr. lib.
delitiis, imo ex eius lacte pro- Lv.
genitum. Reor ego, si lac Vir-
gineum desponsatae D E I P A-
R A E, quod se hodieque asser-
uare gloriantur florentissimæ
tres in Europâ prouinciæ, Ita-
lia Assisij a; Hispania, b Tole-
ti, & Oucti; Gallia c Parisiis, in
solum nostrum caderet, semé
esset, vna guttula, multo fæ-
cundius, quam Iunonis, *Lilio-*
rum. Pergo.

Quo fuit missus Angelus?
In ciuitatem Nazareth, Hic *Lilia*
odoratur sagacissimus Bernardus.
Quærit ille duo: Cur de-
sponsata fuerit Virgo? &, cur
Christus in Nazareth conce-
ptus

ptus ? Duplici quæsito, vno sa-
tis facit responso. Quia Chri-
stus amat *Lilia*. At quid despō-
sationi cum *Lilis* ? Duplex est
dos Liliorum , candor , & o-
dor. Matrem suam esse voluit,
non solum candidam virginiti-
tate, sed & odoratam bonæ fa-
mæ fragrātia, id est, **LILIVM**:
ideo desponsari eam voluit.
Admirandum Dei sapientissi-
mi consilium. Maluit propriæ
gloriæ potius aliquid apud ho-
mines derogari , dum putatur
Iosephi filius, quam ut Matris
castitas maleaudiret. Siquidē
suspectus fuisset Virginis in-
nuptæ gravescens uterus. To-
Sam. II. de Ann. et de
terabilis, et que honestius fuit, pu-
tari ad tempus, Christum de coni-
gio natum, quam de fornicatione,
inquit mellifluus Bernardus.

ID-

I D C I R C O & *Nazareth* pl-a-
cuit, cuius notio *Florem* signi-
ficat, quasi sordeat locus o-
mnis, qui bonæ famæ odore
non fragret. *Amat florigeram*
patriam flos de radice Iesse: &
benter inter Lilia pascitur flos cā-
*pi, & *Lilium conuallium*, ait i-*
dem suauissimus Pater. *T*eque
florem reputat D E V S, & benè ei
complacet in te, si tibi nec honesta
*conservationis decor, nec bona & op-
pionis fragrantiæ desit: sicut non*
*defuit *Lilio*: de quo rectè acci- Lib. IV.*
pias illud Esdræ: Omnipotens ex²⁴ Esdr. V.
omnibus floribus Orbis, unum sibi
LILIVM delegit.

S V B D I T Euangelista: No- MARIA
men virginis M A R Y A. Quid
hoc aliud, quam *Lilium*. M A-
RIA sonat Dominam, Hiero-
nymo, Damasceno, aliis: id est,
AU-

Augustam, Imperatricem, Reginam. Cur puellæ regiæ regium nomen sit inditum, putidum est operosius inuestigare: Debebatur Virgini hoc nomen, tum ob alia, tum quia in conceptu hodierno Virgo.

Corona debita castitati. Nam regium diadema, splendor regius, regia dignitas intemeratae virginitatis proprius est fructus, si credimus doctissimo Antistiti Cypriano: qui de Iosepho adolescentे castissimo differens, pulcherrime scribit, eum, qui in domo minor cum periculo fuerat, regiæ domus, sine periculo, Dominum esse effectum: sicque generositati suæ redditū fructum pudicitiæ à Deo iudice accepisse. Eodem sensu Isidorus Pelusiota coronam castitati

*lib. IV.
Epist.
LXXXIX.*

tati debitam asserit. Hic pro-deat iterum *Lilium*, flos regius, non à Iunone regina tantum denominatione sumpta, ut fabulantur prophani, sed à regia, quâ excellit forma, splendore, imo & diademate. Quid enim aliud in *Lilio* est aurum illud, sex staminibus protensus, & ad modum coronæ turritæ gyratum!

*Lilium
flos regi-
us.
Pier.
Lib. LV.*

I A M salutantem audiamus Angelum: *Aue gratia plena*: hoc est, gratiosissima, donis omnibus cœlestibus refertissima, & ut interpretabatur Elizabeth: *Inter Mulieres benedicta*, super omnes alias eleuata. *Aue gratia plena*, exclamat Epiphanius, *splendidum cœlum* quæ incomprehensum contines D E V M ; *Aue gratia plena*, quæ Cherubicū thronū

*Aue gra-
tia plena
Gratio-
sissima.*

*Epiph-
serm.
En omnia
stico.*

Diui-

Pier. *Divinitatis fulgore superas.* L I
Lib. LV. L I L I V M hic intuere , inde vel
maxime regio nomine deco-
ratum, quod regia præstet cel-
situdine, tanta proceritate su-
per flores alios attollens ca-
put, vt ad tria interdum cubita
surrigatur.

*Maria
turbatur.* IN A V D I T A , & in expectata
haec tenus M A R I Æ dixit An-
gelus : *Quæcum audisset, turbata*
est in sermone eius. Magna est
contemplatiuorum dissensio-
ne , an veritas consentiens?
quæ-nam illæ fuerint spinæ, in-
ter quas mysticum Lilium ef-
floruisse dicitur. *Sicut Lilium*
inter spinas, sic Amica mea inter
filias. Exstatimat Gulielmus,
spinæ dici reliquas matres, in-
ter quas D E I P A R A fuerit, vt
L I L I V M inter spinas , quando
quot-

quotannis cum iis Ierosolymam ascendebat. Sed *tum singula illa*, inquit, *quas pepererant, spinas secum ducebant. Sed hoc Lilium inter illas spinas suum secum Lilium adducebat.* Quæ multorum est opinatio, quibus spinæ sunt virginum reliquis chorus: qui Liliorum est, si solitariae spectetur; spinarum, si comparate ad Virginem virginum. Nā, vt eleganter differit Quintilianus: sunt res quædam; quæ per se habent admirationem, & quidem merito: sed tamen comparatione meliorum, id est, eorum, quæ sunt eximia, quodammodo euaneſcunt. Ut lana tincta fuco, citra purpuras placet: at, si contuleris ad purpuram, euaneſcit.

Abbatii Tuitiensi spinæ sunt *spinae operae tot*

*probris
blasphemie-
mia.*

tottantæque, quas tolerauit Christus sponsus, impiorum blasphemiarum: probra, alapæ, flagella, quæ sustinuit: corona denique spinea. Inter hæc Christus fuit, ut *Lilium*: sed & virgo Mater: quia quæ spinæ filium, eadem confixerunt Matrem, puncturis condolentiæ, & cōpassionis. Atque, ut suo tempore videbunt impii, in quem pupugerunt, ita experientur Mario-mastiges quam confixerunt.

*Spina
symbolicæ
varia.*

MVLTIS placet spinas esse improborum consortia, Iudeos lacerantes: gentiles pungentes: hæreticos perforantes. *If spina* *Etia* *noto* : cito floret; cito arescit; acute pungit: Impiorum plerique florent diuitiis: in virtutibus cito arescut, & igni

& igni sunt apti: denique malis moribus bonos pungunt. Sed quid vetat dicere , spinas ^{spina} fuisse turbationis aculeos, in- ^{turbatio-} ^{nū acu-}
ter quos, vt *Lilium*, illæsa man- ^{læ.}
serit Domina? Non enim mi-
nus pungit animum, quælibet turba^{ti}o , quam corporis spi-
narum acumen : præsertim , si accedat cogitationum subtilitas , quæ hic etiam interuenit. Nā turbata Domina cogi-
tabat qualis esset illa salutatio. O acuta spina. Cui adiungatur Timor, de quo Angelus : Ne timeas *MARIA*. Annō Patrona nostra turbata , cogitabunda, anxia, *Lilium* est inter spinas?

At quomodo i^greirco *Lili-
um*! Accipite nouum, ex sapi-
entia symbolica in hac re ar-
canum, quod eleuatiōribus in-
geniis

*Plus p̄cī
hic erogly-
phicum.*

Pier. lib.
LVI. geniis displicere non poterit.
 Docetur in Theologia quam
 Symbolicam dicimus, Florem
 omnem hieroglyphicum esse
 spei. Siquidem spes, ut Speu-
 sippus Platonicus definiebat,
 est expectatio boni: velut è cō-
 uerso, timor, vnde turbatio, &
 cogitationum acerbitas, est a-
 nimi concusso in expectatio-
 ne mali. Floribus autem in-
 spectis, usum inde fructuum
 sperant agricolæ. Est itaq; *Flos*
 omnis futuri boni prænunci-
 us, frugem paulo post succre-
 scentem pollicens. Ob quam
 causam scribit Themistius, per
Florem, ubi præuius apparue-
 rit, in frugis inde spem animū
 ad surgere.

Lilium
spes pra-
cipuum
symbo-
lum.

V E R V M licet hæc com-
 munis sit florum prærogatiua.
 Nam

Nam omnes bene sperare iubent: *Lilium* tamen, sapientum consensu, primas in hoc genere obtinet. Hinc in antiquorum monumentis, cum inscriptione SPEI, *Lily* potius, quam alterius cuiuspiam floris species visitur. Namus Imp. Alexandri PII Aug. apud Antiquarios in precio est: in quo ab alterâ facie, Dea *Lilium* dextra prætendit, cuius inscriptio est, SPES PVBLICA. Eadem inscriptio, cum *Lilio* manu Deæ prætentō, in Imperatoris Æmiliani numis habetur. Nusquam vero frequentius, neq; manifestius *Lilij* facies, prospē ponitur, quam in Imperatoriis Claudiī P. T. Aug. numis, vt obseruauit Bolzanius. In iis Dea ipsa pallam læ-

G uafu-

ua sustinet, dextera *Lilium* prætendit cum inscriptione SPES PVBlica. Et in Tir: Claudii numis eodem gestu Dea cernitur pallâ sublata. *lilioq;* dextera porrecto, cum litteris, SPES AVGVSTA. Eodem statu, habituque in Hadrianinumo Dea *Lilium* prætendit, cū inscriptione SPES P.R. Sed quid accumulandis exemplis immoramur! hoc dicebam.

Turba-
tio Mariae
spes sa-
luit.
card To.
let. in
Luc.

M A R I A M inter turbationum spinas esse *Lilium*. Cur ita? Quia Mariæ turbatio humanae saluti spem attulit. Tūc sperare potuimus, ex Virgine nasciturum verbum, cum a-natæ virginicatis causa, vel audito prolis nomine, contremuit, expauit, turbata est. Tūc spem publicam concepimus, cum tam tenacem propositi

sponsam suam animaduertit
sponsus diuinus, ut Mater po-
tius detrectarit esse, quam fæ-
dari consenserit.

An non huc bellissime fa- ^{Vallis}
cit, quod est apud Oseam! ^{Achor.}
Dabo eis vallem Achor ad parien-
dam spem. Symmachus legit:
ad ostium spei, ut sit illis porta spei.
Quod humano generi Limen
fuit spei? *Vallis Achor.* Notant ^{Oseam.}
docti Interpretes; hic nomen
Achor, non esse proprium, aut ^{Marians.}
cognomen, sed substantium, ^{Em. Sa.}
& significare *turbationem.* Sic e-
nim vocata fuit Vallis, vbi oc-
citus est Achán Iosue VII. &
Vallis Irael, quoniam ibi Is- ^{Ios. VII.}
rael est turbatus: ut sensus sit:
Dabo eis vallem turbationis
in ostium spei. Vel, *Vallis tur-* ^{Hebr.}
bationis erit spei initium. Vel: ^{Scholia.}

G 2 turba-

turbationem in spem melioris temporis mutabo. Vel Vallis turbationis certissimum erit speci symbolum.

*vallis
turbati-
onis.*

Quæ nobis vallis est turbationis? fæcundus Mariæ ven-
ter vallatus liliis, ex quo dein-
de *Lilium conuallium* prodi-
bit. Hæc humano generi facta
est ostium spei. Ut cōmodior
nulla inscriptio fingi posset,
ad exornandum sceptrum O-
ratoris diuini Gabrieliſ, quod
fuit **LILIVM, quam, SPES. PV-**
BLICA GENERIS HVMANI.

*Ludouic-
eus Dux
Borbo-
nius.*

Hic mihi in mentem venit
Ludouicus II. Dux Borbonius,
qui recens ex Africâ, in quam
exercitum cōtra Barbaros du-
xerat, Equitum è Carduo B.
MARIAE Ordinem instituit,
cuius torques erat aureus ex

*Ordo E-
quitum à
Carduo.
Lib. de
Ordin.
miliis.*

Lilium

Liliis contextus; interstinctis
 æqualibus interuallis Cardui
 foliis, è quib. Crux pendebat,
 cum hoc lemmate, SPES. Si-
 gnificare Dux volebat, inter
 aduersa virtutum integrū de-
 cus, ut inter carduos *Lilia* e-
 mergere.

Crescat de vulnere virtus.

Nobis, si esset idem sigillū,
 & insigne Sodalitatis Marianæ
 significare posset, Patronam
 ad Legati cælestis verba tur-
 batā, *LILIUM INTER SPINAS.*

Sed non ita turbata fuit
 virgo, ut subtilitate quæsito-
 rum, & responorum suavitate
 non demonstrarit, inter spi-
 nas cogitatum variorum ani-
 mi generositatem, & mirifice
 Oratorem Angelum in sui a-
 morem pelleterit. Nonne ite-
Respondat
Gabriellæ
Maria.

G 3 rum

Canticum
v. 13.

rum agnoscitis LILIVM? Vere
Domina , dum respondebas
Gabrieli , *Labia tua fuere Lilia*
stillantia myrrham primam ad est,
rosea, crystallina, suauissima.
In *Liliis* tria sunt eximia, aure-
us color intus , candor foris,
candor. atque odor egregius : spirab-
ant tua verba aurum amo-
ris, candorem virginitatis, o-
dorem habebant demissionis.
Intus , vbi D E V S solus videt,
fulgebas auro sanctæ devo-
tionis : foris nitiebas candorem
bonæ actionis : dispergebas
unde quaque suaveolentiam
bonæ operationis.

*Myrrha
prima.*

An non sunt *Myrrha prima*,
indicantia sensualitati amaro-
rem, & carnis continentiam:
Quoniam virum non cognosco:
An non supra omnem *myrrhā*
pri-

primam, electam, plenam, trans-
untem, dulcia sunt ac odorata: Sym.
mach.
molles
aguila
inclusa
tenuis
Ecce ancilla Domini fiat mihi se-
cundum verbum tuum? quæ o-
doris subtilitate pernicissime
per omne elementorum dif-
fusa spaciū, cælos ipso pene-
trarunt, & è sinu Patris vnige-
nitum ad Liliatum vterum al-
lexerunt. Quid aliud erant
quam myrrha, quæcumque a-
gebas, dicebas, cogitabas: ni-
mirum, ab omni carnis putre-
factione, ab omni vanitatis
corrosione, ab omni falsitatis
corruptionē aliena, ac præser-
uantia? Cum igitur quæcun-
que in Annunciatione conti-
gerunt, per Lilium aptissime
exprimantur, nōne per quam
accommodate Virginis An-

G 4 nun-

nunciatæ sacram Symbolum
dicetur LILIVM.

*Lilia
quomo-
do non la-
borare,
neque
denti.*

*Maria
non ut-
erit.*

A t *Lilia* non laborant, ne-
que nent. In ingeniosa autem
tua illa tabula, Virgini in An-
nunciatione appingitur co-
lus, pensa, glomus, nentissu-
pellex. Aio, DEIPARAM in
Annunciatione non laboras-
se, nec neuisse, codem pacto,
ut id de *Lilia* negat veritas: id
est, non fuisse solicitam de
pulchritudine externa: non
laborasse de cultu corporis:
non conciliasse sibi venusta-
tem, stibio, cerussa, minio; non
vsam, ad decus addendum, sa-
pone, non adhibuisse herbam
barith, non lauisse se lacte asu-
narum, non usurpare, ad mol-
liiem, balneum; non vngtam
fuisse sex mensibus oleo myr-
thi-

rhino: non sexaliis , nititasse
 cutem pigmentis, & aromati- ^{Etheria.}
 bus: non curasse mundum mu-
 liebrem : non habuisse orna-
 mentum calceamentorum, &
 lunulas, & torques, & monilia, ^{Esa. III.}
 & armillas, & mitras, & discri-
 minalia, & perifcelidas, & mu-
 renulas, & olfactoriola , & in-
 aures , & annulos, & gemmas,
 in fronte , ac ab auribus pen-
 dentes, & mutatoria , & pal-
 liola, & linteamina, & acus, &
 specula, & sindones , & vittas,
 & theristra. Sic non laborauit,
 aut neuit Maria ; & tamen Sa-
 lomon in omni gloria sua , non fait
 coopertus, ut illa : quippe De vs,
 non solum necessitatis , sed et-
 iam elegantiaz, & pulchritudi-
 nis illius curam habuit , effe-
 citque , vt nec Salomon illi

G . 5 com-

*L. III.
R. III.
n.* comparari potuerit, licet is o-
pibus, potentia, ac rerum na-
turahum notitiâ omnibus, qui
ante, quique post ipsum fue-
runt, antecelluerit, quib. præ-
fidiis & excogitari, & patari
solent illa, quæ ad ornatum
corporis pertinent.

*Maria
quid con-
tuleris
ad incar-
nationem.* I T E R V M dico, Deiparam
in Annunciatione, vt *Lilium*,
non laborasse, nec neuisse. At
quomodo? nonne Incarnatio-
nis illa fuit sedula coadiutrix?
Nonne quæ ad conceptum, a-
liarum matrum; eadem ipsius
in conceptu corporis Christi
fuit opera? Nonne, vt multo-
rum est sententia, ipsa colla-
~~berrando~~; ad vniōnem hypo-
staticam efficiendam multum
contulit? Nonne purissimum
sanguinem subministrauit cō-

pagi-

paginando suauissimæ prolix
 corpusculo? Sint hæc, ut dicis,
 omnia. At in his non tam la-
 borauit, ac neuit Maria, quam
 Dei gratia. Dicebat illa: *Dile-*
ctus meus mihi, & ego illi. *Dile-*
ctus prior dedit mihi, & ego
cant. II.
16. Galat. 4.
postea deuote refudi illi. Ac-
cepit à me carnis substantiam:
Sed quam ante dederat. Lacte
meo est pastus: Sed quo ipse v-
bera mea implebat. Officiosa
fui: & hoc ipse ancillæ suæ præ-
stabat. Denique, quod Ma-
trem fecit, quæ ancilla eram,
non tam meis meritis, & of-
ficiis, quam eius exuberan-
tissimæ gratiæ est adscriben-
dum.

R E P E T O : M A R I A , V t i L i -
 lium, in Annunciatione, non
 laborauit, ut passeretur; nec
 G 6 neuit,

neuit, vt vestiretur. Sed qui condidit eam, cibus erat eius vitalis: & vestis nuptialis: induerat iam tum Christum, à quo pascebatur: licet & ipse in utero eius paſceretur, *Lilium à Lilio*: vtrumque inter Lilia.

*Imitatio
Mariae
Liliæ.*

VT IN AM & nos, qui *Lilio-*
rum Lilium colimus, & vt Ma-
trem habere ex solenni ſpon-
ſionet enemur, eſtemus Lilia:
paſceremur inter *Lilia*: quod
proprium eſt Sodalium An-
nuntiatæ Virginis, id eſt, Lilij
inter spinas. Hic ſubſtēdum
eſt paulisper, & cuiuslibet ſi-
ne exacerbatione conscientia
convenienda.

Lilium
dor ſyn-
bolum ca-
putaria.

Es-ne *Lilium*? Consule co-
lorem, qui eſt candor: symbo-
lum caſtitatis. Sat eſt dixisse.
quid

quid pluribus opus! Castitas
tibi commendatur in omnibus
hic haberi solitis commen-
tationibus, tu oculis, ore, ma-
nu, corde impudicus te *Lilium*
arbitrere!

At animo sum castus, pro-
posito nunquam violādo, pu-
dicus, æternum futurus con-
tinens, licet verbis, gestibus,
& gesticulationibus, sociis,
quibus cum ago, me confor-
mem: nosti Pater: hic est mun-
di stylas. Non aliter internos
agitur. sæpe audisti:

Dum fueris Roma Romano viuito more.

Audiui & noui equidem:
sed non probbo: *Lilium* nunquā
eris, nisi exterius quoque sis
castus: ex interpretatione Ho-
nori, in verbis, & factis. Ut
quispiam castum se dicat, & co-

G 7 culis

culis in plateâ , foro , templo
sit lenonijs : in conuiuio fes-
cenninis vtatur verbis : inter
sodales colloquia misceat quæ
sunt Cynædorum , nunquam
persuadet , nisi stolidis . *Liliū* ,
condorem foris præfert , in fo-
liis , quibus verba significan-
tur , & opera .

*Odor Li-
ly* SED & odorem habet . Non
fuit satis Virgini Matri , vt *Lilium* éisset , non fornicari : de-
sponsari eam voluit Devs , vt
abesset fornificationis suspi-
cio : id est ; non candorem so-
lum habere voluit : sed & odo-
rem : seu famam bonam . O So-
*Fama
bona.* dales ! Non castitatem tantum
eolite , sed omnem etiam , quæ
Castitati officere potest , su-
spicitionem cuitate . Nihil tam
occultum , quod non reuele-
tur .

tur. Nihil tam abditum, quo non penetretur. Vbique sunt fenestræ: etiam ubi ferreum est ostium. Cor fenestellam suam habet, quamuis quodam sensu inscrutabile: & fenestratum est peccatus, quanto magis con-clave ligneum, aut è gypso? Nulli credas. proderis nisi fueris, qualis vis haberi.

Secretum criminis nullum

*Esse putas? seruis ut taceant,
(quamuis non tacent) iumenta
loquentur.*

Pallas Erychtonium suum, Pallas
Erychtonium. vt est in fabulis, quamuis sapi-
entiae præses: quamuis Dea,
occultare non potuit, quin i-
psum cornicis garrulitas pu-
blicaret. Omnis iam in popu-
lo auriculas Midæ habet: quæ
per

per miliaria aliquot exten-
duntur:&

*Quod quisquam in animo habet, & sibi
tantum loquitur, audiunt:*

*Id, quod in aurem rex regina dixerit,
audiunt:*

Quid Iuno fabulata sit cum Ioue audiunt:

Nihil ullibi tutum est , nisi
sis *Lilium*. Ædes omnium, ton-
strinæ videntur : homines o-
mnes lippi. Si quid feceris,
quod candorem violet, statim
dicerelicet: Lippis & tonsori-
bus notum est. Itaque remo-
ue, quicquid vel suspicionem
in iucere possit vitæ minus ca-
stæ.

*D. Athā.
Exhort.
ad sacra-
ti ordinis
Bemiser.* P R A E C L A R V M est moni-
tum D. Athanasij Exhortato-
rio ad Monachos, quos , vt &
Deo sacratos omnes obtesta-
tur, si consultum sibi velint, vt
sanctis-

sanctissimarum etiam foeminarum, addo, Augustinum sequutus, coniunctissimarum cohabitationem ac frequentiam adeundi, ac colloquendi vitent. Non quod mihi fas sit, inquit, de iis, qui vere semel deuota Deo pectora dicauerunt, secus afflīmare aliquid: sed, ut ex abundanti, sic omne quod fingi potest, tanquam posse credi, caueamus: ne in illo fame nostrae vulnere serpata ab occasione suspicio. Non tantum nobis fides facti, sed possibilias etiam releganda mendacii.

Diuinum plane consilium ab amico fidelissimo profectum: omnes quidem, qui virtuti student: sed illos maxime, qui castitatem suam semet Deo, per votum, siue in statu ecclesiastico, siue religioso cōsecra-

Posibi-
litas mē-
daci vi-
tanda.

seclarunt, tam cautos esse debere, ut mendacii tollant possibilitatem. Quod an faciant, vobis dijudicandum relinquo, qui ne Curios quidem simulare norunt, cum Bacchania viuunt. Qui quod de Sodaliū nullo adfirmari posse, me iuuat credere, suspecta urbis loca sub crepusculo frequentant. Qui palam impudicis sermonibus, libris, chartis delectantur, de quorum impudicitia vulgus loquitur.. quorum accessum, imo conspectum boni patres-familias auerstantur: matres familias fugiunt: filiae-familias diris, sed heu! nimis tarde deuouent. Qui saepius lenones, parasitos, mimos, reipublicas carcinomatam, quam religiosos consulunt.

lunt. Qui innocentum pudicitia, litterulis, munusculis, colloquutionibus insidiantur. Quorum ædes, turpissimis, mollissimisq; cantiūculis personant. Qui noctu alienam quietem, post diurnam crapulationem, infestam habent. Qui in conspectu solis huius, Absalonem, in solario domus paternæ exprimunt. Iudæ in pratis sunt similes : ab Onæ sceleratissimo facinore non sunt alieni.

Qui dum focaria indigent: si tamen indigent pro foco, quem expeditius Vulcanus, quam venus accendit, venuſiſſimam pagi, vel oppidū conducunt: nec vna contenti, ut ginecæum habeant, adiungunt alias, haud aliâ, quam pulchritudi-

tudinis confanguinitate propinquas. Hinc illæ lacrimæ, hinc scandala, ad quæ expianda nouo orbis cataclysmo, opus esset, aut imbre Sodomo.

SE D quid his tristibus cōmemorandis hoc dierum sodalib. lœtissimo immoramur? Cur non potius in vota, præcessque effusi, optamus idem, vt sodales omnes hic congregati, sint inter tot calamitatum, ac ærumnarum humanarum spinas, LILIA, quorum odore nihil gratius, nihil suicundius cerebro fano: sint bonus odor Christi: sint *Lilia candore castitatis*: non carnis tantum, sed & linguae, quæ, vt foliorum est gratissima; cordis etiam, quæ, vt fructuum, est vti-

utilissima. Sint *Lilia* aureo colore in D E V M , ac proximum, caritatis : sint *Lilia* humilitatis inclinatione. Tandemque sint *Lilia* virtutum virore nunquam intermorituro. Quod precamur, vouemus omnibus , ac singulis. Ut impetremus,

L I L I V M I N T E R S P I N A S ora pro nobis.

N O T A E.

P L V R I M A sunt, quæ hunc titulum locupletare possunt: aliqua subiungo tanquam analecta *Commentationis.*

S. B E R N A R D V S *Sermone Lxx.*
in *Cantic.* Quis huic iam imputet pre-
sumptioni, vel insolentiae, si se dicat
iniisse societatem cum illo, qui pascitur in-
ter *Lilia*? Etiam si inter sidera pasceretur,
S. Ber-
nardus
eo se-

eo solo quo pascere tur, nescio quid magnam
videri posse cum eiusmodi amicitias, seu
familiaritatem habere. Non ignorat sponsa
vnum esse, & qui pascitur, & qui pascit,
inter Lilia commorantem, & regnante m
inter sidera. Nam qui in altissimis est Do-
minus, in imis est, Dilectus super sidera re-
gnans, & inter Lilia amans. Amabat &
super sidera, quia nusquam, & nunquam
potuit non amare, quia Amor est. Sed donec
ad Lilia descendit, & pasci inter Lilia
compertus est, nec amatus est, nec factus
dilectus, quia non potuit ante diligi, quam
agnoscere. O vere amandum & totis mediet-
tis cordis amplectendum sponsam. Queren-
da in spiritu hac refectio inter Lilia; nam
corporea cogitarer ridiculum est.

*Quin ipsa Lilia spiritualia à nobis de-
monstranda erunt. Qua ergo sunt illa Li-
lia, è quibus species decoris eius, Procede, in-
quit, & regna propter veritatem, & man-
suetudinem, & iustitiam.*

Lilium,
Veritas.
Mansue-
tudo.

*Bonum Lilium veritas, candore con-
spicuum, odore praeceps. Est & Ma-
nsuetudo. Quod autem Iustitia Lilium
sit,*

fit, recordamini de scriptura: quia Iustus germinabit sicut Liliū: Sunt multa a-
pud sponsū & alia Lilia prater h.e.c. ^{Inflitiae.} Quis illa virtus
enumeret? Nempe quot virtutes, tot Lilia. ^{omnis.}
Et fortasse propterea ipse se Liliū appella-
uit, quod totus versetur in Liliis: & omnia,
qua ipsius sunt, Lilia sint; Conceptio, ortus, ^{Christi}
conuersatio, eloquia, Miracula, Sacramen-
ta, Paſſio, Mors, Resurrecțio, Ascensio. ^{mysteria.}

Quid horum non candidum, & non
suauissime redolens? D. G R E G O R. Nys- ^{S. Grego-}
senus Orat. IV. in Cantica. Qui pascitur ^{gorius}
inter Lilia. Hic est praeclarus ille Pastor, ^{Nysse-}
qui non fenum gregi, pabuli loco, præbet, sed
puris Liliis oves alit, non amplius fenum
fano nutriens. Est enim fenum naturæ bru-
torum proprium, ac peculiare alimentum:
homo autem cum rationis sit particeps vera
ratione pascitur. Quod si hisusmodi fano
saturaretur: & ipse infenum cōmutaretur:
est enim prescriptum: Omnis ~~caro~~ fæ-
num est: quamdiu scilicet ~~caro~~ existit. At,
si quis spiritus fiat à spiritu progenitus non
amplius vītu gramineo pascetur, sed spiri-
tus ei proquirimento erit: id quod puritas
& fra-

& fragrantia Lilii obscuriusculē detextat.

QVIN etiam ipse Lilium fragrans, ac purum erit in naturam ipsius alimentū commutatus. Atque hoc sibi vult Dies per radios diffusa siue perflans. Quemadmodum diuina vox loquitur, cum diffusionem per spiritum radiorum factam perspirationem appellat, per quam umbrā huius vita remouentur: in quas studiose respiciunt defixis oculis, qui necdum luce veritatis animi oculum illustrarunt. Qui umbram ac vanitatem sic intuentur, quasi reuera quiddam subsistens: quod autem vere existit, quasi non existet, negligunt. At qui Liliis vescuntur: hoc est: quorum animus ex puro ac fraganti alimento pinguescit, omni fraudulenta, amorisque consimili rerum specie (quares bac in vita caraducuntur) reiecta ad veram ipsarum rerum substantiam respiciunt, effecti lucis ac dies filij.

S. BERNARDVS Serm. Lxxi. in Canticā. Tu, qui bac audis vel legis cura habere Lilia penes te, si vis habere bunc habita-

bitatorem Liliorum. Opus tuum, studium tuum, desiderium tuum Lilia esse protestentur, moralis quidem rerum ipsarum candor, atque odor. Habent & mores colores suos: habent & odores. De colore, conscientia consulatur: de odore, fama: Sponsus itaque & cum sit virtus in virtutibus complacet sibi, & cum sit Lilium libenter inter Lilia commoratur: & cum sit candor, delectatur candidis.

ACCIPERE aliam interpretationem verbi pascitur. Non significat sponsus pasci Liliis, id est, edere, aut consumere, sed potius, quod inter illa commorans, pastorem agat, & custodem. Audi Bernardum sermone, De natali. B. Mariae. Non cibo, sed consortio pascitur Liliorum: nec Li- liis vescitur; sed inter Lilia versatur. Qui vescitur consumit Lilia. Dilectus no- ster non consumit flores puritatis: sed ut pa- stor & custos inter illos versatur.

LEGENDVS Delrius, Panegyr. I. Martinac.
de Conceptione, vbi probat Mariam es- Delrio.
se Lilium. I. quia tota Lilli significatio il-
li quadrat. Qua semel fuit initialis iustitia
H cyclade

cyclade à summo vertice ad imos pedes circumdata, eam posuit, amisit, maculauit nunquam. II. Quicquid in Liliis in Maria singularius elucet, Placent in Liliis odor, Forma, vires. Sicut odore Lilii nihil iucundius cerebro sano, & probo: ita Dei Genitricen nihil fragrantius ipsis, quibus anima odoratus sagax, & integer eius odor vita. Odoratus expers est, cui Lilium istud nihil olet. Formam Lilii color & compositio parsum commendat. Color niue in flore & in radice candidat: in flosculi penetralibus aurorutilat, tingit, & inaurat tangentes: in thyrso, & qua thyrsum ambit corona, viret Smaragdo. Candor, est DEIPARÆ virginitas. Non carnis tantum, qua si sola, ignobilis: sed & lingue: qua, vt foliorum, non multo preciosior: sed peniti quoque cordis, quæ nobilissima, quoniam ex corde, velut radice, opera, verba, & cogitationes improbae pullulant: nigra videlicet, ex bulbo nigrō folia.

Splendor auri sex staminibus protensi, immensa liberalitas est DEIPARÆ in totum genus humanum, & quavis flamma caritas inflammator.

Vi-

*Vivor spei est symbolum. Tali diues au-
ro, tali diues argento, cur non spei firme &
erectæ sceperum sibi amenum scapi viro-
rem, vindicaret. In partibus Lilij ima est
bulbos aradix multis tunicis inuoluta:gra-
na quoque aurea septo floris in circuitu ad-
uersus aeris, & vermiculorum iniurias
vallata circumfpectionem accuratissimam
significant, quâ Virgo B^{ma}. perpetuo cor &
labia custodiebat.*

*Caulis Lilij rigidus, enodis, erectus, For-
titudinem & constantiam in preclare ge-
stis, ac meditatis, liberam à doli, atque ma-
litiae geniculis, & internodijs designat. Talis
erat Maria.*

*Quod in Lilio scapi folia lenia & gla-
bra tactu sentimus: quod altum petere: quo-
que altiora, minora: quo radici propiora,
maiora cernimus, quod floris foliola & ipsa Scapi &
ab imo ad sumimum adsurgunt, & scyphi in ^{florū fo-}
morē compaginata labelli editiora extima
leniter fibris retrorsis obliquatur, dignis-
sima sunt singula diligentiore penicula-
zione.*

Regina Calorum animus Deuotionis ar- Assu-

gentia dore in Cælum ferebatur. Mentis in Deum
^{Denuo} caliperata. eleuatione supremos beatarum Mentium
^{Scyphi} choros superabat. Hominibus interea comis
^{formaliter} brum re- erat: sine morositate: adfabilis sine vlla su-
 flectens. perbia: familiaris sine cuiusquam offendio-
^{Erga pro-} ximos co- ne. Crescebant, & adsurgebant in oculis
 mitas, ac DEI virtutes. quo maior his & melior, eo
^{humani-} se magis depreciabat: sibi tanto in suis ocu-
^{Minora} lis despectior videbatur. Proprium id vera
^{folia qua} aliora. Humilitatis: Ut, quo quis, calo teste, perfe-
^{Humili-} ctior, sibi se indice imperfectior censea-
^{tati in ani-} tur.
^{mō suo.}

Folia sti- Lilij foliola contigua sibi stipantur. Fo-
^{pata sen-} lia stipata sensuum recollectionem indicat.
^{suum re-}
^{collecti.} DEI genitrix sensus omnes, cogitationes-
 que suas in Deo salutari suo accurate recol-
 legerat, & in hunc orbem veluti glomera-
 rarat.

^{Obliqua-} Summo molliter relicino Lilii foliolum
^{zta florū} retorquetur. Ita fons pietatis Domina N.
^{foliola}
^{Miseri-}
^{cordia.} ex illo. Gno rapidissimo, & intensissimo in
 DEV M amore in filiolos, seruulosque suos
 reflectitur oculo miserationis miseria ge-
 neris sui miseretur. Vult prodeesse quantum
 potest, & potest quancum egerimus.

MI-

MIRA est Lilii vis ad curandos morbos Lib. III.
varios. Plinius & Dioscorides adfirmant, Cap. 99.
 Plin. Lib.
Lilium, lepras, & vitiligines emendare: XXI. 19.
neruos prae*cifos* consolidare, solutos restrin- Lib.
gere: tam veteribus ulceribus, quam recen- Cap. 4.
tibus vulneribus opitulari; ignem sacrum,
neproserpat compescere: serpentum morsi-
bus aduersari.

Quem elephantiasis auaritia, aut de- Memoria Ma-
 petigo Giezi obsoletauit vel ocyj, & acedia ria.
 dolones ad obeundam pietatem subnerua-
 runt, à Lilij Mariani radice pistillo fre- Medetur
 quentis meditationis contusa petat mede- Elephan-
 tiam. Si quem marinus ille Draco spinale-
 thifera capitalis alicuius peccati vulnera- caritas
 ait: vel vagus opinionum prauarum herpes
 occupauit, Lilij semen vino caritatis mix-
 tum plaga illinat. Si cui culpa recentis vul-
 nus dolet: vel hulcus altum, & consuetudi-
 ne, atque silentio inueteratum est, foliola
 melli, & aceto acriori diutius incocta Pœ- Panmen-
 nitentiam scilicet asperiorem & diutur- na.
 niorem adiungat. Quin etiam salutare
 fuerit ex ipsis illis verribus spinam albam
 carpere, quæ peccati memoria aduersarix

dicitur, & Dauidi iugiter obuersabatur.
hac vlcus ipsum exsculpere & saniem ex-
pungere solitus.

Ioannes
Cartha-
gona.

ALIO modo virginis Concepta applicat
vix medicinalem Liliij Ioannes de Car-
thagena. Homil. de Arcanis Deiparae & Io-
sephi Lib. I. Homil. VIII. Plinius adfirmat,
Lilium habere virtutem efficacissimam
contra lepram, contra vlcera, contra ignem
sacrum, nec non contra serpentum mor-
sus. Non sequus B. V. cum concepta fuerit,
sicut Lilium inter Spinas, ea diuina gra-
tiae virtute pradita fuit, ut nec peccati ori-
ginalis lepra, nec antiqui serpentis morsus
quicquam eam ladere potuerint. Quod si
quispiam miretur, quomodo si Virgo Liliū
est, Cuius tanta noscitur esse teneritudo, ut
nec minimum ferat contactum cuspidis,
quin perforetur: quomodo inquam, in Con-
ceptione sua resistere potuerit antiqui ser-
pentis brachio contra illam vibranti sagit-
tam! Certe id non virtus humanae Virgi-
nis fuit! sed virtus illius, qui potuit face-
re mundum de immundo conceptum se-
mine.

POS.

POSSVMVS, etiam non incongrue, Spina.
 per has Spinias intelligere eas , qua capiti
 nostri Saluatoris adfixæ fuerunt , à qui-
 bus suauissimum B. Virginis Lilium pre-
 seruauit, ne illud Demon contrectaret, pec-
 catorumque fera pedibus conculcarent.
 Vnde est illud Isaiae : Dabo in solitudi- 1sa. xli.
 nem cedrum , & spinam & myrtum
 & Lignum oliuæ , vt videant & sciāt,
 & recogitent, & intelligent pariter,
 quia manus Domini fecit hoc. Nimi-
 rum : Cum in conceptione sua Mater mea
 videatur sola existere : ita vt nemo ei præ-
 stet auxilium , tunc manu mea circumda-
 bo illam cedro , spina, & myrto. Quæ qui-
 dem arbores, vt narrant Nicolaus de Lyra,
 aliquique Interpretes sacri , quia incorrupti-
 biles sunt; significant animam virginis non
 fore peccato corrumpendam. Circumdabo
 etiam illam oliua, quæ signum est victoria,
 vt ita virgo victoriam de omnibus peccatis
 reportasse declaretur.

IOANNES Dauid in Pancarpio, Titu- Ioan. Da-
 lum , Lillum inter Spinas , imagine uid.
 ex.

*explicat, & commentariolo pio admodum,
prefixo carmine.*

Lilia pungentes inter fragrantia
Spinas.

Fac nos in mediis florida virgo
malis.

Scribit, MARIAM comparari Lilio.

Primo, si formam floris consideres. Nonne
Lilium à radice recta sursum tendit: &
quo magis ad perfectum ascendit, eo se ma-
gis flos ipse in terram inclinat, in virtutum
excellentia maiorem demissionem suo typo
signando? Quid dicit Scriptura? Quanta
magnus es, humilia te in omnibus.
Eccl. III. Nonne sic MARIA, quo magis DEO cala-
que appropinquabat per virtutum celsitu-
dinem eo se bumilius sentiebat per submis-
sionem? Nunquid hoc quoque DEI oculos
deflexit ad gratiam inueniendam? Respexit
humilitatem ancillæ sue.

Secundo. Nunquid & ipse candor
Lilij, Mariae candorem, puritatem virgi-
neam, mentisque splendorem designat?
Nunquid eam ob causam Angeli quando-
que in vestibus albis apparuerunt, & virgi-
nes in stolis albis Agnum sequuntur?

Tertio. *Quis insuper neget odorem quoque Lilii B. Mariae fragrantiam, odo-remque vita in vitam, totam Ecclesiae domum replem, representare?*

Quarto. *Si Lilii vim ad sanitates ex- quirimus, quis finis futurus? Nonne tumo- rem sedant, saniem purgant, morsumque serpantis curant Lilia? Quis hic non videat superbia, luxuria, ac morsus auaritia, cete- torumque viciorum in Maria remedium, per eius humilitatem, castimoniam, pau- pertatem, ceterasque ipsius virtutes innu- meras figurari, ac in eaurū exemplo proponi?*

Quid-nam igitur de Lilio nostro vi- deretur? Numquid merito dicimus omnes te- rum omnium conditori Deo: Ex omni- bus floribus elegisti tibi Liliū unum. Nonne merito etiam in huius honoris ar- gumentum, & testimonium in antiquo Lib. IV. Esdr. 5. Testamento Lilia in candelabro aureo in- ysum Tabernaculi DEI iussu facta sunt?

A t quomodo B. Virgo Liliū fuit in- ter spinas? Primo: quando doloribus, vt gladiis fuit circumdata. Quando filii Ma- triis eius synagoga contra eam pugnarunt.

Secundo: quando tam benedicta inter omnes mulieres dñclarata resplenduit, vt omnes quotquot ante ipsam fuerunt vel post eam futura sunt, quantumvis speciosa, & gracie extiterint; omnes tamen eius comparatione spina tantummodo censeantur. Sicut *Lilium* inter spinas: sic, ô Maria, omnes in omni genere laudis excellens mulieres, Tertio. *Lilium* es inter spinas Maria: id est, inter animas omnes aeterno Patri per Christum reconciliatas, & filiarum loco adoptatas. Tametsi enim illæ inter se comparata, & mente, ac carne Virgines existentes *Lilia* rident possint, & vere sint: si tamen illæ omnes, O Maria, sponsa Christi selecta, tecum conferantur, in spinas abeunt: neque odorem nullum, neque colorem vel gustum nullum habere tibi comparata videntur, spinarum instar. Tu ô superbenedicta DEI Mater *Lilium*, inter spinas quasi Rosa in spinis nascens, universis creaturis admirationi. Tu sola cum aliis collata sicut columba in accipitrum medio dici potes omnium in medio loporum stella in medio nubium: gerumen iustitiae in oppido iniquitatis.

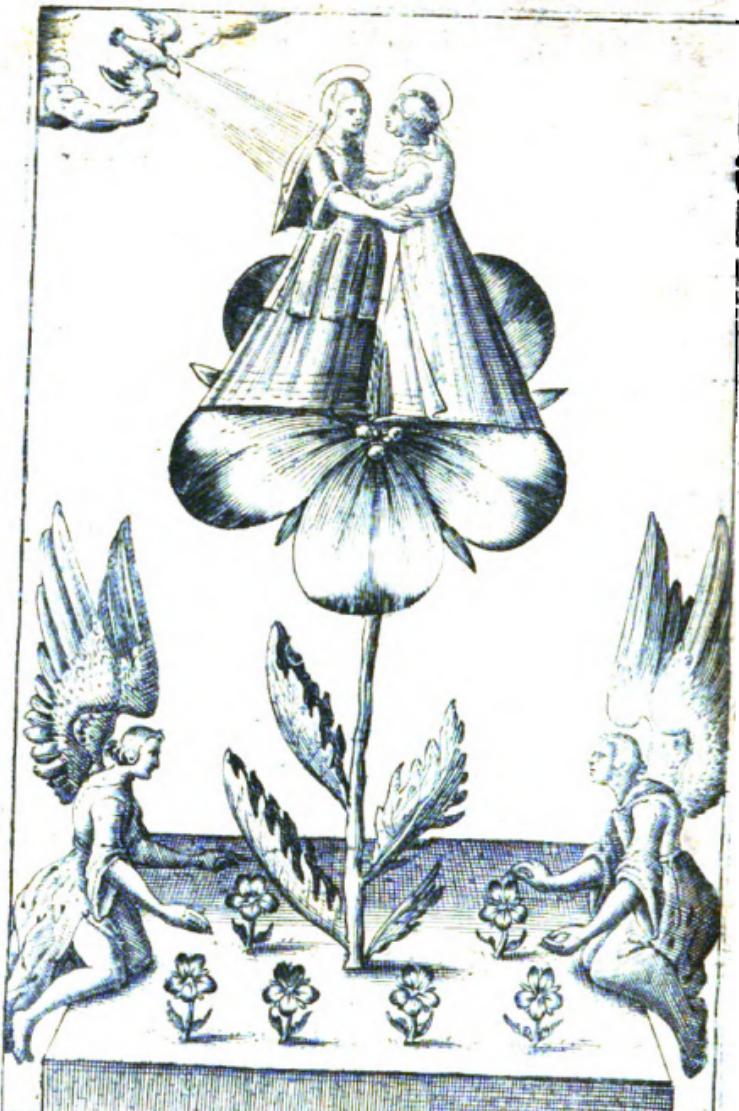
Quar-

Quarto. *Lilium inter spinas fuisti Maria. Et si namque ex lege natura omnes filia humana spinosa, ut in peccato conceperat sunt, mansisti Tu tamen per legem gratia immaculata.*

Amænum est carmen Hermanni Hugonis Libro. 3. Desideriorum, quo exponit illud Canticor 2. *Dilectus meus mihi, & ego illi, qui pascitur inter Lilia. Pascitur in rigui ubi cendent Lilia capis,*
Et sua virgineos ducit in arua greges. Scilicet aetherū decet hic flos purus Amore,
Et bene tam castas pascit hic hortus oues.

De *Lilio* consule Historiam stirpium Matthiæ de Lobel Insulani, & volumen Adversariorum illi adiunctum, in quo copiosa est de hoc regio flore ad commentandura materia: modo quæ natura suppeditat, iudicio feligas, & moribus accommodes.

H 6 ORA-

Hanc rotam lege Virgo puer, lege virgo rucia:
Non veniet calathis pulchrior illa tuis.

ORATIO III.

M A R I A.

In Visitatione

VIOLA.

*Exurgens Maria abiit in montana
cum festinatione.*

Luc.1.39.

NGRESSVS in Hor-
tum Marianum, præter
Rosam, *Reginam florū*,
& *Lilium*, hortorum decus, vi-
di areolam, in qua sponte ex
se fundebat tellus benedicta,
ac fæcunda, quamuis inarata,
Violarum genus omne, cærufe-
am, purpuream, luteam, al-
bam, flammicam. Cui non no-

H 7 ta

*Viola
qualis
flus.
vnde di-
gitum.*

ta **VIOLA**? flosculus in omni
pene regione domesticus è ra-
dicis carnosè cauliculo protu-
berans. Sie fortasse dicta, quasi
Vitula, quod finixerint Poetæ in
pabulum alicuius puellæ iam
in iuuencam conuersæ à terra
fuisse effusam. Vnde & à Græ-
cis ab eiusdem puellæ nomine
Ιών appellatam volunt.

*Viola
Maria
Icon.*

In hac ego, tanquam in ico-
ne, *Mariam* exhiberi existimo,
vniuerse quidem, vt in reli-
quis florib. siue colorē, siue o-
dorē siue vsum specēs, & absq;
mysteriorum, quæ Deiparam
circumstant discrimine: pe-
culiariter tamen, quatenus
cognatam Elizabetham vi-
tans, hodierna festiuitate, co-
litur. Huius enim in Horto
Mariano **VIOLA** est symbo-
lum

*Kimchi
Guidace.
rius vide
Delrio
Canticor.
ii.*

Ium, Quam subodoratum se
fatetur non nemo in illo Diuæ
elogio Canticorum II. *Sicut*
Lilium inter spinas. Contendit
enim vocem Hebræam signi-
ficare *violam*, verene an falso
non disporto: hoc assero: *Violam*
esse visitantis Mariæ imagi-
nem. Quod dum per ocium o-
ptatissimis auditoribus meis
clientulis tuis, enarro, O Di-
væ Lilio candidior, viola for-
mosior:

Hactibi sint violaria cure

V I O L Æ honos est in vere,
aut veris potius honos est *vio-*
la: nam sedatis brumæ frigori-
bus, redeunte amænissimo an-
ni tempore, vere, *Violam*, ut flo-
rum primitias terra emittit,
munus præproperum, sed præ-
clarum. Duplex est nūdi ver.

Vnum

Vnum in quo corporeus iste
initium habuit.

Virg. lib. II. Georg. — Ver illud erat, ver magnus agebat
Orbis, & hybernis parcebant flatibus Euris.
Non alios prima nascentis origine mundi,
Illuxisse dies, alium-ue habuisse tenorem
Crediderim — — —

*Vermun-
di spiri-
tuale.* Alterum in quo spiritualis
mundi, sic Ecclesiam nomina-
mus, datum est principium.
Nimirum, Christo, vniuersi
formatore, ac reparatore in v-
tero Virginis concepto. Vt rū-
que fuit, sole ingrediente A-
rietem. Quod in cælo qui-
dem, Astrologorum fictione,
signum est maternum, fæcun-
dum, propitium, atque bene-
ficium, & rerum primordiis ac
générationi opportunum : in
terra vero, Theologorum asse-
ueratione, *Maria, Diuinitatis*
Aries,

Aries , quo in inferorum mu-
ros factus est à summo Impe-
ratore impetus , & nos eodem
in serpentis caput arietamus .
Sed signum est eadem nobis ,
maxime maternum , beneuo-
lum , virtutum genitrix accō-
modatum . Quod , ut ingressus
est soli iustitiae , verbo Dei in v-
terum virginis , post annuncia-
tionem per Angelum factam ,
de lapso , ver rediit primæ uo il-
lo salutarius , ac amænus .
Quippe , in quo , post hyber-
nam natalitii criminis omnia ,
constringentis glaciem , &
hyemales grauissimorum sce-
lerū omnia amburentes prui-
nas , cessantibus imbricitorij-
bus tentationum mortifera-
rum ventis , iisque gratiæ diui-
næ mollissimis auris succeden-
tibus ,

tibus, cælestis benedictionis fotu, germinante animæ solo, virescentibus desideriorū cælestium herbis, florescentibusque operum bonorum arbusculis, & quasi reuiuiscentibus nouo spiritus adflatu, hominibus, mundus cæpit renasci.

*Visitatio
in Vere
facta.*

Hoc itaque vere se aperi-
ente *Viola* prodiit, veris mu-
nus, Maria Elisabetham visi-
tans. Siquidem, vt Angelus
Virginem diuino grauidā ver-
bo, reliquit in Nazarethico
conclavi, quod accidit vigesi-
mo quinto mensis Martij, ve-
ris initio, abeunte Gabriele
Legato, in viam se dedit, ac o-
cyslime properauit, vt viseret
cognatam: non quasi incredula de-
Ambros. oraculo: non quasi incerta de nun-
cio: nec quasi dubitans de exemplo:
Sed

Sed quasi lata pro voto, religiosa pro officio, festinans pro gaudio.

SED quomodo tu hanc *vio-* *Quare
visitatio*
Iam tanquam in vere prode- *B.V. cele-
bretur in*
 untem celebras, dicet aliquis, *Iulio.*
 cum adulta iam æstate, secun-
 do Quinctilis, Festiuia luce vi-
 sitationem Deiparæ colat Ec-
 clesia? Constat sane ex Euan-
 gelica historia, visitationem
 statim post Annunciationem
 sequutam fuisse: censuit tamen
 Ecclesia eius memoriam ha-
 bendam secunda die Iulii, post
 Octauam S. Ioannis Baptistæ:
 quia quo die Patrona nostra
 agnatam suam adierit, ex sa-
 cris litteris non liquet: at ex ijs
 liquidò patet, quasi trib. men-
 sibus apud ipsam mansisse, ex
 quo die ad illam visitandam
 accessit. Quocirca ex Euan-
 gelio

gelio magis notum est tempus , quo Visitatio finem habuit, quam quo facta est. Nam si mansit, quasi tribus mensibus in domo Zachariæ, consequens est, ut manferit usque ad diem , qua natus est Baptista, vel circiter : putant enim aliqui, antequam Ioannes nasceretur , Deiparam in domum suam rediisse. Alii probabilius esse existimant, expectasse usque ad octauum diem, quo circumcisus est Ioannes, & postridie ad domum suam fuisse reversam. Ecclesia igitur certior de tempore , quo absoluta est visitatio, quam quo cœpta, hoc die illius facit memoriam.

*Viola or-
tu prima
inter flo-
res veris.*

NON dubitat tamen primū fuisse fructum benedictæ illius terræ vernis diuini spiritus Zephy-

phyris afflatæ, vt *Viola* esse so-
 let, apud nos ortu primæ inter
 fructuosas veris delitias. Hanc
 autem ipsam reperio montes
 amare, quamuis non desit eius
 copia in vallibus. Gaudere et-
 iam transmotione, vt loquun-
 tur hortensium rerum scripto-
 res. Transmouetur in visitatio-
 ne *Viola* nostra, & quidem ad
 montes: *Exurgens Maria: abiit in*
montana cum festinatione. Orta
 erat, & hæserat eatenus in val-
 libus hæc *Viola*, vallibus humi-
 litatis, suique contemptus.
 Transfertur ad montem perfe-
 ctionis ad montē gloriæ, mon-
 tem famæ, montem honoris &
 ad montem exaltationis. Sed
 non idcirco vallem deseruit
 demissio nis. Res mira, & plus
 quam hortense miraculū ma-
 net

net in valle *Viola*, & in monte collocatur. Imo transfertur ad montem, ut magis radicetur in valle. Eodem in monte: eadem in valle: & eodem tempore. Quid queris amplius Philosophie, an idem esse possit eodem tempore in duobus locis? Maria in monte exaltationis, & in valle demissionis. Expluit præceptū Sapientis. *Quanto maior es humiliata in omnibus.*

Eccles.

III.

Maria

trans-

plantata

à Deo.

TRANSTVLIT illam hodie cælestis Hortulanus ad montana. Quod translatam dico, ne mireris, de quâ Euangelista scribit: *Abiit in montana*: credibile enim est, illam ab Angelo fuisse deportatam, quod quibusdam doctrina magnis placuisse reperio. Quid si Deus ipse illam transplantarit? Ita innuit

*Rup. in
cant.*

innuit Rupertus: *Post Dominū,*
inquit famina trahebatur, & cur-
rebat in odorem unguentorum, &
ipsum currere: id est, abire cum fe-
stinatione in montana, erat di-
cere, Trahe me post te. Existimat i.
gitur *Violam nostram à Deo, tā-*
quam magnete tractā in mon-
tana. Sed non fuisset sequuta
trahentem tantus illi inerat a-
mor demissionis , nisi secura
fuisset , se non extrahendam è
valle:imo nisi certa fuisset , se
magis firmandam in valle.

A N fortasse id significauit
ingeniosissima puëlla in diui-
no carmine , quod hodierna
die cecinit : *Magnificat anima*
mea Dominum, & exultauit Spi-
ritus meus in Deo salutari meo.
hoc est: Idcirco spiritu gestio,
& lætabunda ad salutis aucto-
rem,

rem, Deum propero, quia magnificauit animam, eamque, cum corpore, ad montana summi honoris extulit. Ergo Maria, exaltata gaudes? Cae, id superbiæ est indicium. Non ita: gaudeo; quia respexit humilitatem ancillæ suæ: id est: quia ad culmen honoris transferens me, occasionem dedit magis me deiiciendi per humilitatem: quam cum auide arripuisse, placuit id Altissimo: si bique gratum esse benignitas vultu ostendit.

*Humana
Super-
bia.*

QVAM hic diuersus à nostro affectus? qui, cum simus vilissimi homunciones, terræ quædam tubera, è nihili valde procurrentia ad montana dignitatis contendimus, honoris culmen ambimus: prælationis

tionis cathedram prensamus,
per fas & nefas ad alta moli-
mur, vt vallem humilitatis no-
stræ relinquamus, vt ab alio-
rum subiectione eximamur, vt
nostris cupiditatibus, & ambi-
tioni satisfaciamus. Non fuis-
set passa se ad montana eleua-
ri Deipara, nisi certa prius, nō
fore sibi impedimento hono-
ris culmē, ad commorandum
in valle humilitatis. Tu è con-
trario, nisi certus, te desertu-
rum vallem, non permitteres
te rapi ad honorem siue ecclæ-
siasticum, siue politicum, quid
dico? rapi? rapiturne aliquis,
hoc tempore, ad honores, ad
dignitates, ad prælaturas?

Quis rapitur amplius, vt ^{Honores}
^{ambian-}
vulgares usurpemus titulos,
^{tur, &}
ad Præturam, ad Quæsturam,
^{rapiam,}
I ad

ad Consulatum, ad Duumui-
ratum, ad Dictaturam? quis ra-
pitur ad Prioratum, Abbatia,
Decanatum, Præposituram,
Episcopatum? Non rapitur vl-
lus amplius ad dignitatem: di-
gnitas rapitur, violenti illam
rapiunt: honor petitur, pren-
satur, captatur, aribitur, Si-
moniace emitur, violenter
abripitur. Pro corona pugna-
tur: pro Sceptro anima pon-
tur: pro insula concurritur, di-
micatur, occumbitur. Ita hu-
mana insanit superbia. Quæ
in paruis est tanta, vt culmen
recusaret; nisi, dum ad culmē
euehitur, vallem humilitatis
se simul deserturā confideret.

*Fastus il-
lorū qui,
in aliquo
dignitatis
gradus.*

HINC tantus in minutulis
etiam fastus. Ad pagum pro-
ximum diuerte: rusticana mil-
lam

lām prolem, & agrestium ré-publicam inspice. quam pri-mum quis ad prætoriæ digni-tatis apicem est euectus , cri-sta tollit, non amplius se Ti-tyro natum, vel Menalca re-cordatur, pares antea, toruo supercilie, & caperata fronte alloquitur, si tamen alloqui dignetur, nutu agens, & indi-gnanti semper similis, capitis motu, aut oculorum nictu: in-feriores pede trudit, vel ex aratro rapto fuste : cum reli-quis paganis in templo consi-dere, cum iis æquo passu per simetorum interualla incede-re, ad illorum circulos se con-ferre , infra maiestatem suam existimat. Domi non nisi voce graui, obtusa, ac monosyllaba loquitur, vt Imperatorem pa-

gi agnoscas. quid loquitur? tonat semper : hoc burgimagi- strum decere arbitratur. Ni- mirum, quod de Prætore cu- rali , mutato nomine dixi, (Nā optimates vrbicos & Ti- tulatos reipublicæ in thea- trum inducere non attinet,) **Commune est omnibus ex in-**
sita arrogantia vitium. Nemo putat se ad montana honoris transferri, nisi ut demissionis deserat. Non ita *viola Cæle- stis*, quæ ad montana summi honoris delata, in valle humi- litatis esse non desiit. Quam si imitari iuuat, decet sane, cum te eius clientulum agnoscas: *Quanto maior es , humilia te in omnibus:* Hoc est esse, ad imitationem Patronæ, *violam Ma- rianam.*

IN

IN qua *festinationē* etiam cō-
 sidero : quæ propria est *violæ.* Festina-
tio Ma-
ria.
Exurgens Maria abiit in monta-
na cum festinatione. Nullus flo-
 sculorū magis festinat , quam
viola , quæ celerime prorum viola fa-
 pit : certare solita cum veloci-
 tate verna , quam vt præue-
 niat , hieme vix exacta , caput
 exerit , boni nuncii baiula ,
 quippe vernalē prodroma iu-
 cunditatis. Miraris Patronam
 abiisse in montana , id est , pro-
 perasse , *cum festinatione* : prom-
 pte , celeriter , ocyssimè ? Meri-
 tò . Quis non obstupescat , te-
 nellulam , gestantem uterum ,
 è valle , per colliculos in mon-
 tis asperi volitare cacuminā ?
 Qua cogitatione defixus cum
 hærerem , post festam lucem
 Baptizatoris sub noctem , pro-

In festo S.
Iar. lucis
exhiberi
soliti sub
noctem.

I 3 spexi

spexi è suprema domus con-
 cameratione per fenestram, &
^{Excitan-}
^{tur ignes.} oculos conieci ad arcem Ma-
 rianā, vrbi imminētem, Prin-
 cipis sedem: cum ecce, mon-
 tem ad Æthnæ pene æmula-
 tionem, aut Vesuuij, flammis
 crepitantibus inuolui video,
 & ex omni parte, magno cum
 strepitu, velocitate incredibi-
 li in altum ferri machinulas,
^{Iacinn-}
^{tur igni-}
^{ta misi-}
^{lia.}
^{Pyroboli.} & pyrobolos volitare, quam-
 uis sine alis, per aera : iucun-
 dum curiositati humanæ, quæ
 talibus pascitur , spectacu-
 lum.

^{Causa}
^{cūr ascē-}
^{dant mis.}
^{filia igni-}
^{ta.} SED mihi hæc contémplan-
 ti, vt fructus esset longioris vi-
 giliæ, &, vt ad animæ refer-
 rem, quæ vulgus ad oculorum
 pastum, in mentem veniebat,
 causam aliquam esse, cur gra-
 uia

uia illa suapte natura d^eorsum
vergere solita, tam celeriter in
sublime, alituum ritu: imo ve-
locius, quam alites, eniteren-
tur. Alas non cernebam: flam-
mulas crumpentes oculis v-
surpabam : stricturas lucidas,
scintillulasq; vibrari contem-
plabar: colligebam inde, ignē
fuisse latentem artificiose ma-
chinis ad id fabrefactis inclu-
sum: eius autem efficacia, cum
semper impetu ad summa fe-
ratur ignis, tam facile pondus
ad superiora fuisse delatum.

Nec mirabar amplius, cum *causa*
ad priorem considerationem *ascensus*
animum reuocarem, cur suo, *in mon-*
& alieno, pondere grauida *tana Desi-*
virguncula *cum festinatione*, *para.*
summaq; velocitate ad mon-
tana per colliculos discurre-

ret, ac sine aliis volitaret. Ignē in aluo cælitus missum recuperat, illumque artificio mirabili omnium artifex Spiritus ita concluserat, ut accedente, velut ad nitrūm puluerem, vel fomitem sclopetarium afflatus diuini scintillula, erumperet, secumque, quicquid terreum, quicquid ponderosum, & graue in altum sustolleret. Ita, subiecto igne, turres, & ingentes moles volitasse per acrem scimus.

*Deus i.
gnis con-
sumens.*

Deus noster ignis consumens est, Deuteronomii IV. hunc sinu inclusum gestabat virgo: excitatur flatu diuini Spiritus ad pietatis officium, erumpit ignis, quid mirum, quod secumferat, ac euehat machinulam, cui erat inuolutus! An for-

fortasse id significare voluerunt Doctores Theologi, illo loquendi modo simplicissimo, quo dicunt: emphaticos dictum ab Euangelista, *cum festinatione*: insinuasse enim, di-
 uinitus virginem concepisse: Fatus
virginem
non gra-
nat.
 si quidem nihil impediuerit,
 conceptus in eius utero fatus,
 quo minus iter longum & a-
 sperum Virgo festina fusciperet. Adduntque, abiisse *cum fe-
stinatione*, quia Dei spiritus, cu-
 ius symbolum est ignis, illam
 urgebat: stimulabat caritas
 feruens erga cognatam. Quid
 autem aliud est caritas, quam
 flamma? Quia ardens deside-
 riū inferniendi Elizabethæ in
 ætate profecta prægnati: Quia
 modestia, & pudicitia virginis
 cam impellebat, ut publi-
Inctas
punctus.
Anctis
caritas.

loca , & hominum aspectus
præteruolans , in domum suæ
cognatæ se abderet. Quid e-
nimir aliud hæc , quam igneam
quandam vim significant in
virgineo latentem vtero ; qua
euecta subito in montana ab-
ierit *cum festinatione.*

*Virgo iter
accelerās.
Instari-
gnes mis-
filii.* SED quicquid diximus, ver-
bulo est complexus ingenio-
fissimus Augustinus : qui virgi-
nem in visitatione *cum festina-*
tione iter accelerantem con-
cepisse videtur , vt machinam
flamma plenam , quæ in subli-
me , ignis delitescentis impe-
tu , euolarit. Sic enim scribit
*Serm. xi.
de Nati-
uit.* sermone de Natiuitate : *Cum*
effet grauida Maria salubrile uitate
plaudebat : Lumen enim , quod in-
tra se habebat , pondus haberet non
poterat. In Lumen igitur , seu
ignem

ignem illuminantem, causam
leuitatis, & festinationis re-
fert. Sed causa princeps fuit
Devs, cui adplaudere pote-
rat Virgo psaltria, ijsdem, qui-
bus Rex psaltes, verbis: *Perfecit
pedes meos, tanquam ceruorum, &
super excelsa statuens me.* Quæ ps. xvii.
dum exponit laudatus antea
Doctor; Deus inquit, perfecit a-
morem meam ad transcendenda
^{August.}
spinosa, & umbrosa implicamenta
huius seculi, & super caelestem habi-
tationem fixit sedem meam.

At quis finis tam festinatæ ^{finis ut}
in montana profectionis? Non ^{stationis.}
probo, quod Theophylactus,
& quidam alii asseruerunt: tā
subitam expeditionem susce-
pisse sacram Virginem, explo-
randæ, experiendæ, proban-
dæque fidei causâ. Absit. Cre-
I 6 didit

dedit illa Angelo : & vere audiit ab Elizabetha : *Beata, que credidisti.* Non quasi incredula de oraculo nec quasi incerta de nuncio , nec quasi dubia de exemplo in viam se dedit. *Quo ergo fine?* Duplicem ex Violarum naturâ colligo. Vnus Deum respicit : alter virginem.

*Si Deum
firmitate.*

*Pierius
Lib.
LVIII.*

*Viola
iuxta
capo fra-
grantior.*

Qv i s Deo fuit finis , dum incitauit *Mariam* , vt visitaret Elizabetham , & transtulit ad montanam? Idem , qui solet esse hortulano , dū transplātat *Violam*. Constat ex disciplina hortensi , *Violam* æque ac *Rosam* , iuxta cæpe , vel allium satam , fragrantiores fieri : ita vnius factorem ad alterius benevolentiam cōferre . Quare transfert hortulanus *Violam* ad locū ,
vbi

vbi cæparum & alliorum est copia, vt odorem suum longius, latiusque diffundat.

ERAT Virgo Mater in se ^{Maria o-}
odoratissima , super omnem ^{doratissi-}
^{ma.}

Violam & Lilium : suauissimum
in ea spirabat odorem virtutum
genus omne. Fundebat
ex se fæcundum animę solum,
tanquam odoratas herbas, hu-
militatis thymum , castitatis
myrrham,modestię stecadem,
temperantiaz thymbram : vir-
tutes alias , vt chamæpytum,
caucalim,irim, periclimenon,
oxalim. Erat odor vestimento-
rum eius , velut odor agri pleni,
cui benedixerat Dominus.
Sed in domo paterna : aut a-
pud sponsum Iosephum,in of-
ficina ferrariâ, ad in cudem Na-
zarethi, quod florē interpre-

tatur, minus Maria flagrabat. Erat velut *Viola* abscondita, aut ut inter alios flores: nihil videbatur habere eximum. Imò Ioseph videns tumescentem vtero, nescio quid suspicabatur. Quid? quod tam obtusus illi erat odor virginis, ut occul- te illam vellet dimittere. Fors & de ea domestici murmura- bant. Fors nomen eius bonū per viciniam fætere inceperat. Fors de illa loquebātur aliqui tanquam de minus proba.

*Hiero-
glyphicā
caparum
& allio-
rum.*

Itaque visum peritissimo Hortulano trāsferre suam *Vi-
lam* ad montana Iudææ, loca cæpis & alliis cōsita. Ibi Zacha- riās & Elizabeth lacrymis ma- dentes præ desiderio redem- ptionis Israël, & in aliis lacry- mas elicientes, quod cæpa- rum est, quæ vel sola contre-

Etatione, ac olfactu lacrymas
 euocant. Ibi Ioannes vtero et-
 iamnum inclusus, virosum le-
 gis antiquæ, ac natalitiæ crimi-
 nis olens allium, expetabat,
 vt suauiore imbueretur odo-
 re. Quod factum est à *Viola* di-
 uina, qua ingrediente, non i-
 psa tantum cæpit esse fragrā-
 tior. Nam quæ inter suos, ex
 maligna suspicione, male au-
 dire cæperat; in montanis, vt
 DEI Mater fuit habita, & a-
 gnita rerum Domina. Verum
 etiam, ô rem mirandam? puti-
 dum allii, cæparumque odo-
 rem abstulit. Nam impleuit
 totam domum odore sui vn-
 guenti: à Zacharia, & Elizabe-
 tha lacrymas absteruit. à Ioan-
 ne, quicquid ab originis culpa
 factidum, dissipauit, illumque
 fra-

fragrantia donorum cælestium imbuit. Siquidem, ut audiuit vocem salutationis Mariae Elizabeth, exultauit infans in utero eius, & repleta est spiritu-sancto Elizabeth. Vides causam transferendi suam Violam Hortulanum cælesti fuisse, ut fragrantior esset.

*Violaceus
color est
laboran-
tium.*

*Aurora
tuba ope-
rantium.*

FINEM alium habuit ipsa, quæ abiit cum festinatione in montana, quem fuggerit *Viola*. Eum ut percipient omnes, est enim (ni me fallat ingenii fætus, ceu vteri sui simiam) suauissimæ contemplationis: dabitis mihi, quod negabit nemo eruditorum. Ut in alto, Aurora, laborantium est symbolum, quippe tuba, & tympanum, quo, sine sono, ad operandum excitantur mortales,

tales, eat enus inter plumas se-
pulti. Audi cantillantem Poë-
tam.

Aurora in terra miseris mortalibus al-
mam,

Extulerat lucē referens opera & labores.

Eneid.
XI.

Ita in imo operantium esse
hieroglyphicū, *Violam*. Quod
enim cotidie facit *Aurora*: id
primo anni tempore facit *Vi-
ola*: vtraque enim comparente,
prosiliunt agricolæ cum ra-
stris & se accingunt ad rustica-
tionem: opifices ad officinæ o-
pera: famuli, ancillæque ad
domestica ministeria. An for-
tasse idcirco, *Violaceus* color
est strenuè laborantium? Cur
enim putatis inter tot colo-
rum discrimina, *Violaceum* ad-
signatum esse in Ecclesia, Præ-
latis omnibus clericis, si à sum-
mo

*Violæ la-
borantium
tympanum.*

*Violaceus
color Epis.
scoparii.*

mo Pontifice , qui Christum
 refert, discedas : cuius tamen
 domestici omnes in *Violaceis*
 sunt conspicui: sicut etiam in
 transmontanis , & transmari-
 nis partibus , multisque Ger-
 maniae, Archiepiscopi, Episco-
 pi , & inferiores alii insulati
*Ioan. Godefridus Episcop. Bamberg. & Her-
bipol.* Præsules. Quo cultu ornatum
 vedit, ante annos aliquot, Frá-
 conia, ex Italia reducem *Ioan-*
nem Godefridū immortalis me-
 moriae Episcopum. Certe hūc
 colorem iis attributum suspi-
 cari licet ob sacram significa-
 tionem , vt quoties togæ suæ
Violam intuentur, meminerint
 se cooperatores esse Christi:
 strenue laborandum in vinea
 Domini: cotidie, dum se *Viola-*
cea ornant, oriri sibi, vt in vere,
Violam, quæ rusticandum esse,
 sed

**sed in agro dominico commo-
nefaciat.**

An fortasse ob similē caus-
sam, dum Theologiæ Docto-
res inaugurantur, ipsorum ca-
piti pileus *Violaceus* imponi-
tur? sunt enim ipsi Ecclesiæ
**Antistitum adiuuæ ac colla-
boratores.** Quare *Viola* mo-
nentur, nō conferri Doctora-
tum ad ociandum, ad liberius
viuendum, ad lautius vescen-
dum, ad diutius stertendum.
Monet *Viola*: surgendum illis
citius: laborandum diutius,
vescendum temperantius, vi-
uendum operosius, studen-
dum, legendum, scribendum
concionandum: munia omnia
**Apostolorum peragenda stren-
nuè.**

Pileus
violaceus
Doctora-
Theolo-
gia.

An fortasse non dispari in-
tuitu,

*Violacea
è posu-
Medico-
rum.*

tuitu, Medicinæ Doctores, in die solennitatis suæ, ornantur humeros epomide, tanquam paludamento, *violacea*? Non potuisset sane eligi color ad istius disciplinæ cultores ex stimulados accommodatior. Significatione enim abdita in auriculam insusurrat *Viola*, debere esse, qui se gestet ad opera & laborés expeditissimum.

An huc fortasse etiam respexit Ecclesia, à qua decretum, ut laboriosis peregrinationum, processionum, ac supplicationum diebus. Item, satisfactionum tempore, quale est Quadragesimæ, ac Adventus Domini, in quibus templa frequentius visitantur, ornatus sacerdotum, reliquorumq; ministrorum, imo & al-

& altariū sit *violaceus*? Quem
tunc quoque capiunt, exuta
splēdidiore purpura Ecclesiæ
Principes Cardinales. Tam
nimirum propria est laborio-
sas profectiones suscipienti-
bus *viola*.

I A M quis fuit finis visitan-
tis agnatam Mariæ ? Is ipse,
cuius symbolum est *Viola*.
Fuerat hactenus virguncula
inclusa conclaui, solitaria,
quieti vacans, & contempla-
tioni cœlestium: audit indige-
re opera sua anum sanguine
iunctam, interrumpit, illico
quietem, linquit ocium, me-
ditatiunculas seponit, suaui-
tatem solitudinis spernit: ad
iter se accingeit: festinat: tendit
ad montana. Cur non accla-
mamus, *Quæ est ista, quæ progre-
ditur,*

Cant. VI.

ditur, quasi Aurora consurgens?
aut, voculâ mutatâ: Quasi vio-
la caput exerens ad labores se,
& proximi utilitati deseruien-
dum excitans.

Fines sce-
lerati Vi-
sitationis.

H v n c fuisse finem sacræ
 visitationis sum certus , non
 quem tu habere soles , dum
 vel abis in montana , vel per
 valles & monticulos dilcurris,
 vel hortos inuisis , vt corones te-
 rosis, antequam marcescant: ut nul-
 lum pratum sit, quod non pertrans-
 eat luxuria tua : ut nemo exors sit
 luxuriæ tuae : ut ubique relinquas
 signa latitiae. Vel dum merito
 suspectas domos frequentas,
 quamvis Ecclesiasticus , quā-
 vis sacra unctione delibutus;
 vt impudice loquaris , impro-
 be proceris , lasciuie gesticule-
 ris: horrenda & nefanda exe-
 qua-

quaris. *Vel dum amicos adire
simulans, ad tabernam diuer-
tis, vt vino, aleâ, blasphemis
diuinam omnipotentis vindi-
ctam, non in te tantum , sed
totam rempublicam prouo-
ces. Vel, dū omni pudore ex-
uto , perficta fronte, scelerato
ausu,in cōspectu solis huius,
inspectante tota vicinia , vi-
dente Mose, & omni turba fi-
liorum Israel ingrederis , per
speciem visitationis , ad Ma-
dianitidem, cui fortunas , cor-
pus, animam. quid hæc minu-
ta attingo ? cui Deum ipsum
postponis: citius hunc , quam
voluptatulas tuas deserturus:
imo pro his illum venditurus.
Disperdet te D̄vs , scelera-
te, & tecum complices omnes
vsque ad mingentem ad pa-
rie-*

rietem, ni serio vitæ emenda-
tionem institueris.

*Ad serui-
endum
agnata
visitat
B.V.*

SED qnid hunc lœtissimum
diem infausta turpiter visitan-
tium execratione funestamus?
Cur non potius ad *Violam* cæ-
lestem oculos animumque re-
flectimus? quæ vt cognatae o-
pis indigæ seruiret impensius,
quietis suæ nulla habita ratio-
ne, iter asperum, & sat longum
violaceo, vt reor, ornatu, violas
manu premens, pede calcans
violas, violis coronata, VIO LA
ipsa speciosissima ingressa est.
Quod ab omnibus pene Patri-
bus huius mysterii contempla-
toribus est adnotatum. Inter
quos Virgini deditissimus Il-
dephonsus sermone V. de Af-
sumptione. Postquam, inquit, e-
lecta est à Domino, facundata Dei
verbo,

*verbo, exurgens de loco per deuinia,
et abrupta montium veniens, ut
deferret amicis actualis vita labo-
riosum officium, Zacharie vatis in-
greditur domum.*

Hic finis fuit visitantis Dei *viola*
paræ; quam ut tu imiteris, qui ^{Mariana} _{Nola.}
te illius cultorem venditas, ²
*quotiescumque domo egre-
 deris ad visitationis officium*
appendam tibi nolam, non ad
*portæ fornicem, sed ad memo-
 riæ sedem, extremum auricu-
 læ: quæ magis te ornabit, quā*
vlliū puerilæ, licet cultissimæ,
*caput dependens ex aure regē-
 meum, prouinciæ integræ*
precium, monile. Sed nola
*hæc non erit alia, quam vo-
 bis deprædicata *Viola*. Mirā-
 rjs *Violam* dici nolam! Est vio-
 læ genus, quod nolam, seu*

K cam-

218 MARIA-VISITANS.
campanulam exprimit forma.

Viola
Mariana
forma. CERTE VIOLÆ MARIA-
NÆ, & MARIÆ dictæ à Belgis
(qui muneri elegantię florum
causa, primi dederunt Mariæ
Hūgaricæ, Viragini illi heroï-
næ bellicis facinoribus, & in-
cendiis nobilitatæ) nostrâ et-
iam memoriâ cultu hortensi
florum calathis longe specio-
sissimis, tantam magnitudi-
nem assequuntur, vt, instar ca-
licis, aut poculi, bibentibus,
voluptatis causa, vinum con-
tineant. Sunt namque nolæ
oblongæ effigie, nonnullis la-
ciniosis crenis, cœrula hilari in-
terdum purpurascente, inter-
dum dilutiore, & candicante,
emergentibus ab imo calyce,
quibus reflexis, aut elapsis in
vtriculi, & florum basi rapun-
tio,

tio, aut trachesio assimili clauduntur : triquetra numerosa femina acetosæ colore & parilitate.

Hanc nolam Violaceam : vel *Violam*
Nolanum auriculæ appende : & quoties egredidomo
 paraueris , tanquam tintinnabulum domesticum paullulū
 motita , & attende : insonabit tibi , quamuis nullo fune tra-
 cta: insonabit sat alte , ne dubi-
 tes , ut exaudire possis . Cae-
 ne visites vicinam cauponā:
 ne conuenias ebriosos : ne fre-
 quentes domum M. Bibuli vo-
 mitoris . Ne dum visitas ami-
 cum , intuearis vinum , cum
 splenduerit in vitro color e^o^{Pno.}
 ius : ingredietur enim blande :^{xxii.}
 sed in nouissimo mordebit ut
 coluber .

*Luca
XXI. 34.* Insonabit: *Attendite, ne for-
te grauentur corpora vestra in cra-
pula & ebrietate. Vae, qui consur-
gitis mane, ad ebrietatem sectan-
dam, & potandum, usque ad ve-
speram, ut vino astuetis. Vae, qui
potentes estis ad bibendum vinum:
& viri fortes ad miscendam ebrie-
tatem. Cui vae, cuius patri vae, cui
rixae, cui foueae, cui sine cauſa vul-
nera, cui suffusio oculorum, nonne
his, qui commorantur in vino, &
ſtudent calicibus epotantis?*

*Vta. V.
22.*

*Prov.
XXIII.
29.*

*Ad Gal.
V. 21.* Insonabit: *Manifesta sunt o-
pera carnis, quae sunt fornicatio,
immunditia, dissensiones, ebrieta-
tes, comedationes, & his similia,
qua prædico vobis, sicut prædixi:
quoniam, qui talia agunt regnum
DEI non consequentur. Iterum:
1. Cor. VI.
10. Nolite errare, fratres, neque forni-
carii, neque fures, neque auarii, ne-
que*

que ebriosi, neque maledici, neque rapaces regnum Dei possidebunt.

Eadem *Viola* in nolam conuersa intonabit, cum pedem in limine habueris. Cae*ne* visites illud, quod nosti, contubernium, vnde nuper tot malorum tibi origo. Intonabit, cum iam accesseris, cum iam ridenti ore salutatus fueris: cum manum, ut te pertrahant, porrexerint: *Fili*, si te laetauerunt peccatores, ne adquiescas ^{Prov. I.} eis. Si dixeriut, *veni nobiscum: marsupium vnum sit omnium nostrum*; *Fili* mihi, ne ambules cum eis: prohibe pedem tuum à semitis eorum. Pedes enim illorum ad malum currunt. & festinant, ut effundant sanguinem. Intonabit, cum occurret mulier ornata meretricio preparata ad capiendas animas:

K 3 gar-

Prov.
VII.

*garrula, & vaga, quietis impatiens,
 nec valens in domo consistere pedibus suis: nunc foris, nunc in plateis,
 nunc iuxta angelos insidians: cum apprehensum deosculabitur;
 dicens, veni inebriemur uberibus, fruamur cupitis amplexibus,
 donec illucescat dies. Intonabit,
 dico, caue visites, caue sequaris, quasi bos ductus ad victimam, & quasi agnus lasciuens. An ignoras, quod ad vincula stultus traharis, donec transfigat sagitta iecur tuum? Cur, velut avis, festines ad laqueum? Nescis, quod de periculo animæ tuæ agatur? Ne attrahatur in viis illius mens tua, neque decipiari semitis eius. Multos enim vulneratos deiecit, & fortissimi quique imperfecti sunt ab ea. Quid illam visites? Via inferi.*

*feri domus eius penetrantes in in-
feriora mortis.*

Eadem *Viola* tinniet ad au-
riculam. Visita ministerio tuo
egentes amicos : adi detentos
vinculis in carcere : frequenta
domum ærumnosorum : *Me-*
lius est enim ire ad domum luctus,
quam conuinii. Visita, quod so-
dalis Mariani est munus, Xe-
nôdochium : ibi opera pietatis
exerce : ibi misericordiæ offi-
cium exequere : ibi liberali-
tatem tuam ostende: inuenies
ibi Zachariam elinguem, Eli-
zabetham sterilem, Ioannem
salutationis tuæ audum. Ibi
te *Violam* exhibe , quod fecit
in domo cognatæ suæ Maria,
non tantum *Consolatio afflictō-*
rum, sed & Salus infirmorum.

Visitatio-
nesprobo-
rum se-
darium.

V I O L A , vt auctor est Pli- *Violamo-*
K 4 nius,

detur
 gutturi
 oculis
 Vulnera.
 si.
 Angina
 Epiphora
 Suppu-
 zatio.

nius, valet contra anginas, & oculorum priuatim epiphoras, & suppurations. Anginæ, ut notum est, vocem intercludunt, & gutturis præclusionem minantur. Epiphoras vocant Medici assiduas oculorum delacrymationes, cum humoris continuo defluentis acrimonia oculos angit. Suppurations vlcerosum corpus efficiunt. Sunt autem vlcera multo pure turgida.

Ioannus
 in matre
 ventre
 vlcero-
 sis.

A t q v e vt hinc potissimum exordiar. Paruulus Ioannes, nondum Ioannes, Gratia-DEI, qua necdum donatus, sed massula carnis, in utero matris, totus erat vlcerosus, tot vlceribus obsitus, quot sunt plagæ, quibus natura humana natalitii criminis deme-
 rito

rito deformata est. Erat enim & Ioannes, ut omnes ab Adamo posteri, iræ filius ob originale peccatum. Plágas accepérat, morbo conflictabatur communi. Ulcera pure plena erant in illo, fomes peccati, ignorantia, infirmitas, concupiscentia. Quot suppurationes, & quam horridæ Elizabetha vero, perpetuo lacrymas fundebat, ob sterilitatem nō tam suam, quam Synagogæ, quæ veterum eatenus conclusum, ut Messiam effundere non posse videretur, habuerat, sibi temperare non poterat à lacrymis amantissima gentis suæ matrona; dixisses laborare oculorum epiphoris. Zachariæ autem constrinxerat fauces infidelitas; periculose angina torque-

K 5 ba-

batur : neverbum quidem effari poterat : præclusus erat spiritui aditus. Angebatur bonus senex.

*Maria
collit sup-
puratio-
nes.
Epipho-
rae.
Angi-
nam.*

At quod nam erit tot morbis remedium. VIOLA MARIÆ. Qua in valetudinarium hoc delata , euanuerunt suppurationes Ioannis : desierunt epiphoræ Elizabethæ : dissipata est angina Zachariæ. *Vt audiuit vocem salutationis Mariæ Elizabeth, exultauit infans in utero eius.* En sanatum paruulum. Et repleta est Spiritu Sancto Elizabeth. En recreatam vetulam. Et apertum est deinde os Zachariæ. En curatum senem.

*A viola
Mariana*

*peten-
dum +
medium.*

Nos igitur etiam , quorum animos fædius peccatorū virus , quam corpus suppurationes inficiunt: quibus perpetuæ errorum distillationes ocalos

mentis exedunt; & ignorantiae
epiphoræ excæcant: quorum
fauces, dum salutaris est insti-
tuenda peccatorum confessio,
angina constringi videntur, &
guttur pene elidi, ad *Violam* in
horto domestico ortam acce-
damus, illam decerpamus, e-
ius foliola, & succum inde ex-
pressum, pectori, faucibus, o-
culis applicemus: id est, MA-
RIAM Patronam, & Matrem
nostram, dum in hoc miseria-
rum ergastulo, tanquam com-
muni orbis valetudinario, agi-
mus, quotidie casta prece con-
ueniamus: illi pro sanitate cor-
poris & animi supplicemus: il-
lius patrocinium in omnibus
necessitatibus pertinacissime
imploremus. MARIAM tan-
quam *Violam*, & quidem *Violam*

K 6 Tri-

Trinitatis, quomodo quan-dam vocari tradunt hortula-ni, ob triplicem colorem, qui illi cum iride est communis. In Maria est Humilitas, Casti-tas, Maternitas, color viola-ceus, purpureus, aureus: ita-que *Violam Trinitatis*, desiderii inflamatissimi, & amoris in-téssimi dextera decerpamus. Illius folia, quæ eadem sunt fructus, hoc est, virtutum de-cora, indeque per meditatio-nes assiduas expressum imita-tionis succum pectori, fauci-bus, oculis, hoc est, cordis, oris, operis officiis applicemus: to-tumque corpus & animam il-liamus: nempe, eam ipsam cogitatu, verbo, facto exprima-mus, facile euanescent suppura-tiones criminum: desinent ocu.

oculos intellectus infestare errorum epiphoræ : dissipabitur fauces constringere solita verrecundiæ & obstinationis angina. Sic Viola Mariana curati, imo, in Violam Trinitatis conuersi, triplici splendentes colore, omnes, qui sumus boni Sodales, illustrissimi simul, ac Serenissimi Patrem placabimus violaceo humilitatis, Filiio placebimus, purpureo castitatis, spiritui nos probabimus, aureo caritatis Annue Pater, approba Fili, adfla diuine spiritus, Tuque Lilio candior, Viola formosior Trinitatis VIOLA MARIA.

ILLUD minimè erat omitendum: Semen *Viola* scorpiοnibus aduersari. Quod habet Plinius. Quid desideretur ex-

K 7 pres-

*Semen
viola*

*Scorpio-
nibus
aduersa-
ritate*

pressius ad comprobandum in
 Theologiâ Symbolicâ, *Dei-
 param esse violam?* Primum il-
 lius, & à Deo concinnatum
 excomiū fuit, *Inimicitias ponā
 inter te, scorpio, & mulierem, in-
 ter mulieres benedictam: &
 semen tuum, ac semen illius, ipsa cō-
 teret, & ipsum conteret, caput
 tuum.* Nullum semen *Violæ* ma-
 gis aduersatur scorpioni, & ve-
 neno, quam semen Mulieris
 benedictæ, Iesvs, scorpioni
 infernali, & eius toxicò, pec-
 catis.

E X P E R T V S id est, si quis a-
 lius, Ioannes hodie, qui ictus à
 Scorpio, cuius cauda venena-
 tum virus in omnem Adami
 postumam prolem traiecerat,
 in utero Elizabethæ palpitans,
 virulenta Serpentis antiqui
 lue

*Ioannes
 in utero
 matris
 peccato
 originali
 vnoxius.*

lue marcidus, originali tremēs
peste, *Vt audiuit vocem salutatio-*
nis Mariae , semine violaceo
fætæ, exultauit: id est , saltu se
persanatum plenè ostendit.
An non acclamemus huic cæ-
*lesti *Violæ*, quod habet Alcui-*
nus , sermone de nativitate
*Virginis: *Tu bellatrix egregia pri-**
mo eum , qui primus Heuam sup-
plantauit , expugnare viriliter ag-
gressa es. Verum, facillimum id
*tibi fuit: Cum semē *Violæ* scor-*
pioni, vt vita morti aduerse-
tur , Maria Satanæ , Christus
peccato. Vis & tu , Mariane,
scorpionibus esse horrore tar-
tareis , nec corum infici affla-
*tu ? ad *Violam* te confer , quam*
colis , eiusque semine , te , fre-
quenter Sacram adeundo sy-
naxim , pasce: nihil contra ve-
nena-

nenatam criminum, & serpen-
tis antiqui infectionem effic-
cius.

*Morbo
Comitiali
medetur.*

*Pecca-
tum ori-
ginale
morbus
Comitia-
tu.*

AD HÆC, *Violarum* purpu-
ram mederi morbis comitiali-
bus, idem naturalium scriptor
testatur. Laborabat morbo
comitiali, non Ioannes minus,
quam tota Adami posteritas,
malo à capite in totum genus
humanum deriuato. Quid e-
nim aliud dixerim peccatum
natalitium originis, quam
morbum, quem rectè voces
comitiale, quia comitia, cō-
uentusque inter Deum ac ho-
mines, in statu innocentiae ce-
lebrari solitos vitiauit, ac sustu-
lit; verè morbus sacer, eâ de-
nominatione, quâ *Auri sacra
fames*: id est scelerata: nam sce-
lerum est origo omnium. Verè
mor-

morbis maior, propter grauitatem : quia subito hominem deic和平, omni se mouendi potestate sublata. Vere morbus diuinus. Quomodo Plato, & Apuleius comitiale vocant; quia animæ partem rationalē, diuinitatis participem inuasit, ac deformauit magis, quam comitialis soleat. Vere morb. Herculeus, quem nullus, quāuis Hercule fortior, quamuis reliquorum domitor mortis, euadit. Vera Epilepsia, ^{Epilepsia.} quoniam sensus omnes intiores ac potentias animæ comprehendit, ac vincit: ut eo recepti à mortuis non differant. Adfert enim præsentaneam animæ mortem. *In quacumque die comederis ex ea, morte morieris.*

Qvod

*Ioannes à
morbo co-
mitiali
liberatus.*

Qvod remedium tam abominabili morbo? *Viola* in semine, semen *Viola*, aut eius purpura : nimirum *Mariæ* sanctitas, sed quæ à Filio. Hæc, vt Ioanni est facta propinquior, cum iaceret sine sensu, sine motu, sine vitali spiritu : quippe originario crimine, vt morbo comitiali, ac epileptico deiectus, & spumans, *Vt audivit* vocem salutationis *Mariae Elizabeth*, exultauit infans in utero eius : illico dissipata morbi violentiâ, sibi est restitutus. Hoc est, quod simplicissime dicunt Theologi, Ioannem ad præsentiam *Mariæ* verbo diuino grauidæ, sanctificatione præproperâ liberatum fuisse à peccato originis.

HABET aliquid amplius
Viola,

Viola, quod Ioannem quoque
sensisse crediderim. *Crapulam*,
& grauedines capitis, impositis co-
*ronis, olfactuque discutiunt *Violæ**
inquit Plinius. Sed quod cra-
pulam arcet prius æstum capi-
tis, à vino inductum tempe-
rat. Ad hoc plurimum faciunt
*purpureæ *Violæ*, quæ, vt Medici*
asserunt, refrigerant; & contra
inflammationes illinuntur stoma-
cho ardenti: imponuntur & capiti
infronte.

Sumus omnes, peccati à
primo nostro capite Adamo
deriuati, sœuitiâ, velut crapu-
lati à vino, ebrij felle draco-
nis, & vino aspidum, ante-
quam nati. Hinc in pueris,
imo maiusculis, & adolesce-
tibus grauedo capitum : id est,
principis illius in homine par-
tis,

Viola
crapulam
discutit.

Crapula-
tis à vino
mortales.

tis, quæ mens, ratio, aut intellectus dicitur, obnubilatio, stupor, ignorantia: hinc etiam flamma illa in hominibus assidue ardens cupiditatum, & libidinis. Verum à Ioanne grauedinem æque, ac eius causam, crapulam, & huius effectum, ignorantiam, dissipavit illico, vel vnius olfactus *Viola*. Siquidem, quam primum *Viola MARIA* dedit odorem suavitatis in domo Elizabeth non solum fætor omnis peccati in Ioanne fuit emendatus: sed illuminatus quoque eius intellectus, & acceleratus rationis usus. *Vt audita est vox salutationis Mariae exultauit infans in utero.* Quomodo exultaque sine capit is grauedine, discussa intellectus crapulâ, obnubilatio-

tionē mentis dissipata. Quis enim ad numeros exultare, ac saltare vidit vñquam bene vi-
no sopitum : qui nec pedibus
potest consistere.

H I N C in Ioanne, tanta in-
tellectus perspicacia , vt ante
diuina nouerit ac possederit,
quam sortiretur humana : an-
te cælum sciuerit , quam ter-
ram tangeret : ante nunciaret
futura, quam videret præsen-
tia. Hinc ille viuidus sensus: vt
ante inceperit sentire , quam
viuere. Hinc illa leuitas, abla-
ta per *Violam* grauedine , vt
ventris constrictus angustiis,
pedunculos totumque corpus
mouere potuerit ad nume-
rum. Tanta vis est in olfactu
solo cælestis *Violæ*.

O P T A S & Tu, Mariane, li-
bera-

berari, à morbis tot adfectuum, perturbationum, criminum, comitialibus, quibus premeris, & quite ad terram toties, magis fædum in modum, quam epilepticos, deliciunt, & spumas blasphemiarum ore spurco agere faciunt? desideras grauedinem capit, stupore intellectus, ignorantiam salutarium, errorem depresso ad ima mentis discutere? expetis, non temperare tantum, sed penitus extinguerre, æstum libidinis,flammam cupiditatis, incendium, quod suscitat Leuiathan. Ex *Viola* Mariana corollam pleste, eius virtutibus variis, tanquam *Violis*, filo caritatis nexis, hanc perassiduam considerationem capiti impone, per affectum amoris

motis pectori applica: eius succo stomachum illine, imo in succum tuum conuerte, sanaberis.

N O T Æ.

VIOLA flosculus est purpurei coloris, cuius planta folium habet hederæ non dissimile, nigrius tamen & tenuius. Cauliculum autem à media radice profilienter florem ferentem purpureum. Sunt etiam Violæ luteæ, ceruleæ, albae. quas omnes Greci; Λυργίς nomine complectuntur.

Matthias de Lobel insulanus in Historia Stirpium violæ formam exhibet, & varietatem.

Est **Viola MATRONALIS**, & **DAMASCENA**, **Viola alba Tragi**: qua est suauissimi odoris, Tuſi medetur conuulfis, & difficulter spirantibus. Vrinas & sudores propellit, incidit, abstergit digerit.

V I O L A M A R T I A. Ital. **Viola mammola**, **viola porporeæ**. **Dioscoridi refrigerandi naturam habet**, **Felia per se & ex**

& ex polenta illinuntur aptissime stomacho astuanti, & oculorum inflammatoribus, sedique procidenti. Inflammatione, tensionem ac dolorem lenit. Semen calculos vesicae comminuit: vrinas ciet: exsiccare, uti plantaginis, creditur.

MESVE. Violæ refrigerant, & humectant ordine primo, cum tamen sicca minus refrigerent, & minus humectent. Humiditas, quæ superflua recentibus inest: aluum emolliendo ciet. Verum arefacte deiectoria sunt facultatis: non quod emollient, sed quod dissoluant. *Viola* in summo soporifera sunt, refrigerant, capitis dolores mulcent, inflammations extinguunt, leniunt, & soluunt: bilem educunt, etiisque feruorem mitigant. Conferunt capitis doloribus, quos caliditas excitauerit. Pectora & asperæ arteriæ scabritiem leniunt. Medicetur anginis, & columella vitiis. Præcūdo autem sunt auxilio pectori, & laterum inflammationibus sitimque arcent. Atque sicca sunt iecoris obstrunctiones referant, inflammations discutiunt, & morbo regio laborantibus opitulantur.

VIOLA

V I O L A FLAMMEA coloria. Herba Trinitatis Fusch. à triplici florū colore. Iacea, sive flos Trinitatis Matthiol. Viola tricolor. Non sequus ac *Viola martia* gustu subacris, tenuis substantia, & incidentis facultatis, non sine humido abstergente, cuius beneficio crassa pituita, citra exsiccationem & calorē incidit, abstergitur, & faciliter educitur. Ideo nuperis ad asthma, peripneumonias, febres, conuulsos, epilepsias materiam propellendo.

Pruritus, psoram & cutis vitia emendat. Ulcera quodam symphytilentore conglutinat.

In aduersariis nouis stirpium Penna, & Lobelij, Titulo, ον πορφυρη *Viola purpurea*; Blasii Beiel. / oder Mergen Biolen.

Ut fere prima ortu sic in prima commendatione utilitatū, & deliciis inter versus flores *Viola purpurea*, sic Gracis vota ab Iovacca fabulosa, cui pabulo hac fuerit. Nihil frequentius & usitatus ubiurgentium cum officinis, tum plebeis commodis toto vertente anno foliorum virentium, vere præsertim. Eximia namque fragran-

L. sis

tia blandiuntur, qua saturore purpura nigra lucent. Flores alba quippe ubique etiam vulgatores nullo, aut sane languido placent odore, ad cordiales condituras, siruposque & catharticas decerpuntur, usurpantur, aut siccati umbra seruantur. Nullibi Europa cultu luculentiores magnitudine, fragrantia colore, & prouentu visuntur, quam Antiuerpiae officinis, quibus parant caruleum violaceum, sirupum ex pluribus infusis saccharo addito, soli viginti aut triginta diebus expositis. Anglia horti delitis adiunque ornamento, & olfactoriolis allunt. Sed semine cassam, orbamque fecit hanc duplicem vocatam Violam florum luxus, fraudato seminis genio. Etenim sursum negligatur, nec frequentius transplantetur ad ingenium redit, siliquosaque & facunda seminis albi, rotundi, pusilli, miliacei, mollioris, medullosi ad purgandum utile, sed calculosis utilissimum.

Quemadmodū loci & frequentis transformationis occasione flores maiores coloratores & semina nulla edit: sic in nemorosis, umbrosis frigidarum regionum, qualis

An-

Anglia, Belgium, vel calidiorum montibus arduis, sicuti Veganij, & alijs Narbonenses montes ramosos caulinulos emittit, sesquipalmates, teneros: & ex interuallis, folia oblongiora altius serrata, filiquaque in tres fissuras debiscentes longiores, flores contolores, inodoros: non nihil tota ortu & positu Violam flammeam imitata. Neque tamen specie, aut natura diuersa à Martia.

F L A M M E A *Viola coloria, calida*
siccioribus hortis pratisque fiticulosis est
admodum similis Violæ fruticosæ: sed an-
gustioribus, longioribus, laciniosisque folijs:
Caulibus quadratis, tenellis, succulentis,
replantibus: florum tricolori variegati ele-
gantia, & magnitudine Violæ Martie
æmula. Sedula etiam cultura opera, nitido-
re, bicolore purpura, candore immixto,
intermicant flammeis violaceisque foliolis
quinis & quaternis, gustu subacris to-
ta est.

P L I N I V S Lib. XXI. Cap. VI. *Violis*
honor proximus. (loquutus fuerat de li-
lio.) Earum pluragenera. Purpurea, luteæ

L 2 alba:

alba: plantis omnes, vt olus fata. Ex ijs vero, qua sponte, opacis, & macris lacis praeueniunt: purpurea latiore folio statim ab radice carnosa exeunt: solaque Graco nomine à ceteris discernuntur: appellata La Vi ab ijs anthina vestis, sed satius maxima auctoritas lucis. Genera ijs Tusculana, & quamrina appellatur: folio aliquantum latiore; sed minus odorato. In eorum vero, fine odore, minutoq; folio calathiana, munus autumni; cetera, veris.

Eodem libr. Capit. XIX. De Viale medicina, *Viola* siluestris sunt & sativa: Purpurea refrigerant. Contra inflammaciones illinuntur stomacho ardent-
ti. Imponuntur & capiti in fronte. Oculorum priuati me epiphoris: & sede procidente vulnera. Et contra suppurationes. Cephalam & grauedines capitis, impositis carnis, olfactuque discutiunt. Anginas ex aqua posca. Id quod purpureum ex ijs, camitalibus medetur: maxime pueris in aqua porum. Semen *Violae* scorpionibus aduersatur. Contra flos alba suppurata aperit, ipsa discutit. Et alba autem & lucis extenuat-

men-

menstrua. Vrinam eient. Minor vis est recentibus: ideoque aridis post annum videntur. Latet ad midio cyatho in aqua trib. mensestrabit. Radices eius cum aceto illata sedant lyenem. Item, podagram, oculorum inflammationes cum myrrha & croco. Folia cum melle purgant capitis ulcera. Cum cera, rimas sedis: & quæ in humidus sunt. Ex aceto vero collectiones sanant.

C A N T I C O R V M I I . I . Ego flos campi & Lilium conuallium. Hebraice susana ῥωσίᾳ. Delrinus patat deceptum à Rab: Kimchi Guidacerium, & alios, qui Violam vertunt. Recentior quidam, à barbaris, inquit, susana Violant Vocari.

Ex *Viola*, vi Humilitatis hieroglyphico format symbolum Camerarius LXXXIII. um.

Violæ primi gratissimi flosculis vernales hinc inde humi serpentes, & in locis humilibus ad radices montium libenter crescentes odore suani ac bene olenti, ab omnibus expertuntur. Contra montes etiam altissimi, sape ob asperitatem, & altitudi-

L 3 nem

nem remanent steriles parvumque usum
prabent hominibus. Vnde S. Petrus in sua
Epist. I. Cap. vlt. monet, ut humilitatem
animo infixam habeamus propterea, quod
DEVS superbiis resistat, humilibus det gra-
tiam.

Chilon Lacedemonius interrogatus,
quid in Calo ageret DEVS? Alta, inquit,
deprimit & humilia extollit. Vel ut
Herodotus loquitur: ὁ θεὸς τὸν μητρόν οὐκ εὔχεται
λύει. Quod insuper Poëta Lyricus cecinit ex
Hesiodo, & Xenophonte 5. i. annis trans-
latum.

— Valeat ima summis
Mutare & insignem attenuat DEVS
Obscurapremens
Et alibi.

Vim temperatam Diū quoque prae-
bunt
In maius: īdem odere vires:
Omnē nefas animo mouentes.
Hesiodi quoque insignis est locus
initio Lib. I. Egyri

Facile

*Facile extollit, facile vero elatum de-
primit.*

*Facile insignem minuit: & obscurum
auget.*

*Ρέια μάρτυς βελάει: πία δὲ βελάσισθα λέ-
πτη*

Ρέια δ' αὐτηπλογμανύει καὶ αδηλογματεῖ.

*Ut florem in partes girat Sol prauis omnes
A Jesu-trahitur virgo parensq; suo.*

ORATIO IV.

M A R I A

In Assumptione

HELIOTROPIVM.

Ego dilecto meo: & ad me conuersio eius.

Cantic. VII. 10.

NTER flores mysticos,^{Heliotropium.}
 qui Hortum Marianū
 exornant, suis distin-
 ctos areolis, est HELIOTRO-
 PIUM, seu, *Flos solaris*, sic dictus ^{Flos solaris.}
 quod se cum sole circum-
 gat. Solis ortum mane spectat:
 & eius iter, tam certo sequi-
 tur, ad occasum, tramite, ut ad
 eum semper cōuertatur: cum
 eodem oriatur, cum eodem
 L s occi-

occidat, cum eodem reditu.
uus exsurgat. Posset ne fingi
illustrius symbolum ad DEI-
P A R A M in omni quidem vi-
ta; sed in eius potissimum ex-
tremo actu, & post illum, in
Assumptione representandā?
itaque hoc agamus. & quam
haec tenus, vt ROSAM, LILIVM
& VIOLAM, eandē, hodierna
festiuitate, vt HELIOTROPI-
Cantatur. VM cōteplemur: illud frequē-
ter ingeminantem: *Ego Dilecto
meo: & ad me conuercio eius.*

Heliotro-
pium ma-
ne spectat
solu or-
num. MIRANDVM est, inquit La-
tinorum eruditissimus Varro,
quod sit in floribus, quos vo-
cant *Heliotropia*, quod solis or-
tum mane spectant. Id omnes
admiramur in Deipara: & est
tam admirandum, vt quibus-
dam videatur etiamnum, post
lon-

longissimam concertationem
incredibile. Nos in ortu no-
stro, id est, prima conceptio-
ne, dum luci orimur, eatenus
in nihili tenebris latitantes, or.
cum spectamus, auersi à sole:
concipimur enim in peccato,
iræ filii, & tenebrarum. Vna
luit, post homines natos, & so-
la inter homines, quos puros
vocamus: hoc est, tantum ho-
mines: nam Christus Homo,
fuit & D e v s , Θεοβραπτος, vna
Maria, quæ primo statim ma-
ne sui conceptus, ut *Heliotro-*
pium, solem spectauit. Non ab
omni solū peccati macula im-
munis, ideoque in Deum con-
uersa: verum etiam, vsu ratio-
nis pollens, & amore flagrans:
ut iam tunc diceret: *Ego dile-*
cto meo, & ad me conuersio eius.

Homines
in ortu
oreum
spectant.

L 6 S V M

*Deipara
in concep-
tione ra-
tionis vfu-
dens.*

S u m enim in ea sententia,
Deiparam in alio materna,
primo conceptionis exordio,
rationis illustratam face, & iu-
stitiae radiis perfusam , illius v-
sum habuisse tum virtutibus
donatam præclarissimis , ad
sanctificationem se adulterū
more, disposuisse, ac proinde
ad Deum, iustitiae solem , spō-
te se conuertisse : & ita, cum
sanctificatione perfecta, diui-
ni Spiritus charismata omnia,
punctulo illo fuisse consequa-
tam, obuersa semper in solem
suum facie , diuina contem-
plantem.

*Ioannes
Baptista
rationis
vfu pol-
lens in utero.*

N A M , vt argumentatur
Virginis laudator eximus ,
Dionysius Carthusianus : Si
Ioannes adhuc in utero matris
Christum cognovit , & exultauit,
vfu

usurrationis miraculoſe praeuentus:
 Cur non amantissima Dei , qua à Dion.
 nullo illustrium vincitur, imo ſupe- Carth.
 rat uniuersos, credatur , ex ſuper- ^{ibidem de laq-}
 naturali illuminatione , ante ſoli- ^{dib. B. V.}
 tum tempus, usurrationis frequen- ^{An. XII.}
 ter praeuenta, & ante coetaneas fu-
 as affiduum , & completem rati-
 onis uſum fortita? Argumentum
 sumit Dionysius à Ioannis pri-
 uilegio. haud male. Si qui-
 dem , ut ſcribit D. Bernardus:
 Quod vel paucis mortalium con-
 ſtat eſſe collatum , fas certe non eſt ^{Epiphile}
 ſuſpicari, tanta virginis uifte nega- ^{CLXXII.}
 tum.

QVAM autem fuerit perfe- ^{Maria in}
 cta, hæc ad ſolem Iuſtitiaz con- ^{prima}
 uersio , licet inde colligere, ^{ſanctifi-}
 quod doceant Scholasticæ ^{catione}
 Theologiaz Magistri , qui o- ^{omnibus}
 mnia ad viuum reſecant , Pa- ^{donata}
^{virtutis-}
^{bu.}

tronæ nostræ in prima sanctificatione sua, præter gratiam sanctificantem, concessas fu-
isse virtutes omnes, tū Theologicas, tū Morales, siue suapte naturâ infusas, siue per le adquisitas: dona quoque spiritus Sancti vniuersa. De conuer-
sione vero per contemplationem, ita scribit D. Bernardinus.

Tom. I.

scrm.

Lxi.

Arg. III.

cap. 3.

Ad tantam contemplationem sublimata est Virgo, ut perfectius, etiam in ventre matris, contemplaretur Deum, quam unquam fuit contemplatus aliquis in perfectâ aetate. An non vere dicere potuit primo conceptus momento: Ego Dilecto meo: & ad me conuersio eius! En Heliotropium primo mane ad solem se conuententem.

IDE M

IDE M facit *Heliotropium* to-
to deinde die. Examina diem
omnem vitæ Virgineæ, per-
curre horas , lustra quadran-
tes, momenta excute: Semper
illam soli obuersam inuenies.
In Natiuitate *Heliotropium*, in
Præsentatione *Heliotropium*, in
Annunciatione , in Purifica-
tione, in omni actione *Helio-
tropium*. Nihil enim vñquam
dixit, fecit, cogitauit, quod nō
ad Deum, tanquam auctorem
retulerit : quod non in illum,
vt finem vltimum , reuocarit:
quod nō ad eiusdem obsequi-
um incepérít: & in eius gloriā
finierit: deinde in quo non Fi-
lium , verum illum solem fue-
rit imitata. Hoc est esse *He-
liotropium*.

QVID autem nos? Flores
sumus.

terram
pellans.

sumus. *Homo quasi filos, egreditur,
& conteritur : at non solis, sed
noctis.* Vultum non ad Prin-
cipem Luminum, sed tenebra-
rum obuertimus. Concipi-
mur in peccato, nascimur cum
peccato, viuimus obnoxij pec-
cato: id est, ad peccati auto-
rem ubique respicimus. Dum
rationis usu dotamur, & mens,
in Deum, per primam rationis
operationem, detorquenda es-
set, ab illo auertimus, & in ter-
ratu respicimus, voluptatem
adamamus, carnem colimus,
cacodæmonem in patronum,
ac omnium operum finem e-
ligimus. Quod etiamsi ore nō
profiteamur: factu tamen ita
serem habere ostendimus. I-
mō & ore, Satanam sæpius,
quam Deum nominando: per
illius

illius nomen iurando, peccan-
do, blasphemando, imprecان-
do, inuocando : nolo dicere,
adorando. Quod magi, sacerdos,
striges faciunt : à quibus tam
libera dicitur esse Franconia,
quam à feris nemus Othonia-
num.

SED his alegatis, *Matrem quomodo
nos nostram consideremus vixisse
& imitatione, quantum possumus post Christi
mus, exprimamus, in omni scien-
quidem virtute parte, sed extre-
ma maxime, &, post illam, in
Assumptione ad Cælum He-
liotropium. Christo Domino in
Patris regiam reuecto, ea fuit
Virginis beatissimæ viuendi
ratio, ut semper ad suum solē
faciem conuersam habuerit.
Magno enim consensu historiæ
ecclesiastici scriptores adfir-
mant.*

*Martba
officium.* mant. Mariam, inde à Christi
ortu, Marthæ officiosissimæ
partes egisse: atque in vita a-
ctuosa, plurimum versatam.
*Magda-
lenar-
cium.* Eandem vero, in cælum sub-
lato filio, à Marthæ negotio,
ad sanctum Magdalenaæ ocium,
& contemplatiuam vitam se
totam conuertisse: & huic cæ-
lesti, diuinæq; mentis in Deū
conuersioni admirando quo-
dam modo vacauisse.

*Contem-
platua
vita in
B. V. per-
fetti-
ma.*

VNS id inter ceteros ex-
pressius in suo de Assumptione
B. V. sermone protulit Guar-
ricus, qui ita loquitur. *MARIA*
sic se Martham exhibuit in cura
pueri nutriendi: ut nihilominus
Marie partes exsequuta credatur
in studio verbi cognoscendi. Maxi-
me tamen postquam idem filius a-
scendit, ubi erat prius. *Visio pror-
sus*

fus inexplicabilis gaudij, summaque delectationis omnibus, qui diligunt Iesum, sed pra omnibus illi, qui genuit Iesum. Dum visionem nominat Sanctus Pater, insinuare videtur, virginem in eam contemplationis altitudinem eleuatam, vt ante mortem, essentiam diuinam, subducto obscuritatis velamine, & reuelata facie, obtutu in illam retorto viderit. An non hoc est esse *Heliotropium*.

Quo dixi, non vnius est <sup>B V. es-
sentiam</sup> *Guarrici effatum*: sunt com- <sup>Dei vidis
in contem
platione.</sup> plures alii, tum è veteribus, tum iunioribus Ecclesiæ Doctoribus, qui fidenter adfirmarunt, Virginem Mariam, vitæ mortalis tempore, mentis oculum ita in solem iustitiae, dum diuina contemplaretur, vibrasse,

260 MARIA-ASSUMPTA
brasse, ut Dei Essentiam clare,
ac intuitiue, quemadmodum
beati in cælo, viderit.

*Videtur
aliqui of-
fentiam
mortales.*

Mos.

Paulus.

CERTE Dionysius Richelius Carthusianus, Commentario in Areopagitam de cælesti hierarchia cap. xviii. differens de visionibus, seu apparitionibus Dei immediatis, quas aliquibus factas commemorat, ita, ut Dei essentiam fuerint intuiti: *Quemuis* (ait) *hoc de solis Mose & Paulo ita legatur, & comprobetur: an tamen & aliis sit concessum quis nouit?* Imo & de supermundissima Virgine non estimo dubitandum. Similia habet Tomo I. opusculo de laudibus virginis, Artic. xii. folio 290. & Tom. II. opusc. de præconio, & dignitate virginis, Art. xviii. fol. 202.

Idē

Idē afferunt Vbertinus Cas-
 salius lib. I. Arboris vitæ Cru-
 cifixi cap. ix. circa finem. Vil-
 la-noua Archiepiscopus Va-
 lentinus, sermonc, de resurre-
 ctione. Ioannes Eckius orat.
 de B. Maria. Medina in ter-
 tiam partem Summæ theolo-
 gicæ, Quæst. xxvii. Art. 5. Do-
 minicus Bannez in primā par-
 tem summæ, Quæst. XII. Art.
 XI. Dubiovnico: *vbi citra*, in-
 quit, *omnem temeritatem, imo,*
magnacum probabilitate, posset di-
ci, Beatiss. Virginem, vidisse diui-
nam essentiam. Et ratio est, quia,
 vt doce animaduertit Cardi-
 nalis Caietanus in tertiam par-
 tem summæ, Quæst. xxvii. Art.
 vltimo: *Omnis gratia, & præ-*
rogatiua, quæ concessa est ali-
Theologo-
rum con-
sensus.
Casselius
Villa-no-
ua.
Ioan. E-
ckius.
Do. Ban-
nez.
cui

cui sancto , concedenda est
Beatissimæ Virgini.

*Ioan.
Raulli-
nus.*

*Linco-
nienfis.*

*Ioan.
Gerson.
Franc.
Suarez.*

*Ioannes
Salas.*

*Petrus
Canisius.*

Eiusdem sententiae sunt,
Ioannes Raulinus Tomo II.
sermonum de sanctis , sermo-
ne XLVI. citatque Linconi-
ensem, Lib. IV. Angelicæ hie-
rarchiæ: Henricus Henriquez
Lib. III. summæ Cap. II. qui
nominat Cancellarium Pari-
siensem in Canticum *Magni-
ficat*: Franciscus Suarez Tomo
II. in tertiam partem. Quæst.
XXXVIII. Disput. XIX. Se-
ctione 4. laudans pro eadem
Gersonium, Alphabeto XV.
Titulo VIII. & Alphabeto
LXXXVIII. Titulo IX. Io-
annes Salas in primam secun-
dæ, Tractatu II. Disput. X. Se-
ctione. 4. Ante hos , Petrus
Canisius, Lib. I. Marialis. Cap.
XIII.

XIII. & lib. IV. Cap. 2. Quos sequuntur recentissimi, Iacobus Aluarez de Par. Tomo III. de vita Spirituali Lib. V. Parte III. Cap. 15. & Petrus Antonius Spinellus in Throno Dei Cap. V.

His omnibus vetustior Ruptis.
pertus Abbas Tuitiensis Lib.
III. in Cantica ad cap. IV. explicans illa : *Oculi tui columbarum* : hunc in modum scribit:
Si quispiam dixit, & teste Deo, vel
conscio, non mentiens dixit, raptū
sefuisse in paradisum, siue, usque
ad tertium cælum. Quanto
magis, tu Regina Cælorum, persæpe
calestibus interfueristi. Quippe,
quam & circumsteterunt obstetricium
vice, gloriam Deo concinenter
Angeli: & inter hac didicisti, vel
assequuta es aliquid, quod latet, &
latere

S.Bernard. latere nos debet. Non minus diserte S. Bernardus, sermone de B. Virgine, quę habetur Tom.

Maria in monte myrrha. II. operum : Credendum est, ait Christum, Matrem suam ad montem myrrha, & ad cellem thuris sublimasse : in cellam vinarium occultasse: suam prout nouit, & voluit gloriam deificam & supercallestem reuelasse notitiam. Tandem Scholastico loquendi more, Dionysius Carthusianus in librum primum sententiarum, distinctione XVI. Quæstione 2. ita disserit. Dicendum reor, quod p̄aelectissima Virgo, quamdiu vixit adhuc in corpore mortali, fuit viatrix: quamuis certissime credatur interdum raptā in dimittias glorie Dei usque ad summa Trinitatis visionem, perspeciem, multo utique clariss: &, ut puto, multo

*Dionys.
Carthu-
sianus.*

multo frequentius, ac diuturnius,
quam Paulus, aut Moses. Reducta
zamen ab huiusmodi contemplatu,
ambulabat per fidem, & fuit via-
trix: atque promeruit in exercitiis,
actibusque virtutum: & sic crevit
in gratia. Et ut in sermone de
Assumptione fatetur S. Hiero-
nimus, nouis quotidie cre-
mabatur ardoribus, Ad filij
quoque sui clarissimum, &
indesinenter intuitum affe-
ctuosissime suspirabat. Nimi-
rum ingeminabat quotidie,
imo momentis singulis: *Ego*
Dilecto meo, & ad me conuersio
eius: Dilectus meus, ut sol, mi-
hi oritur, & temperato flam-
mantium radiorum diadema-
te videadi sui copiam facit: &
*ego, velut *Heliotropium*, corporis*
animiq; vultum in illum retor-
quco.

M V E

Heliotropium ad arborem Passionis.

VERVM existimare posset quispiam, tum in Deipara Heliotropij vim maxime enituisse, cum iuxta Crucis arborem, in cuius summitate Christus, vetus sol, tanquam in suo orbe se gyrabat, stabat mater dolorosa, illumque non facie tantum: sed & corpore toto, in Filium conuersa, forantibus oculis, intensissime contemplabatur, & propemodum cum eodem, ut *Heliotropium* solet, ad solis occasum, occidebat.

Ad christum crucem Mariae conuersio.

NON duplicet istiusmodi pia consideratio, quæ Sponsæ, desideriis, & afflatui est per quam consentanea. Illud enim in Canticis sponsæ dictum: *Ego Dilecto meo, & ad me conuersio eius: ad Crucem trahit*

ducit Gulielmus Canticorum
Interpres : & ita Virginem
matrem loquentem introdu-
cit. *Eximietas dilectionis mea,*
tunc maxime declarata est , cum
starem iuxta crucem filij , & ma-
ternis intuerer oculis tam acerbum
eius exitum. Quippe in meo tunc
pectore amor & dolor ex aequo sibi
inuicem respondebant : & magni-
tudinem amoris magnitudo decla-
rabat doloris. Denique tunc iuxta
sententiam præsagii simeonis , meam
ipsius animam pertransiit gladi-
us. Plane ego Dilecto meo per ma-
ternum commoriebar affectum:
ita ut eius in me martyrium red-
undaret & quasi commartyrem
faceret. Ego tunc Dilecto meo ad
declarandam mei in ipsum amoris
quantitatem : & eius ad me tunc

M 2 com-

conuersio facta est ad declarandam
filialem eius caritatem.

*Christus
in Passio-
ne often-
dis maxi-
mum a-
more
erga Ma-
trim.*

*Iean.
xvi.26.*

QVANTVM enim me dilige-
ret in ipso passionis articulo pracla-
re ostendit, cum videns me piam
matrem & discipulum stantem,
quem diligebat, ad me de cruce con-
uersus dixit mihi: Mulier ecce
filius tuus: discipulo autem: Ec-
ce Mater tua. Plane illius ad me
in tanta non falsorum acerbitate
dolorum tam filialis conuersio, quā
filiale in me animum gereret, in-
signiter declarabat. Itaque ego Di-
lecto meo pro omnibus morienti
commoriebar in argumentum a-
moris eximii; & ad me conuersio
eius, ratione filialis obsequii.

*Heliotro-
pium se-
lum respi-
cit etiam
in nubilo.*

MIRANDVM putat in He-
liotropio Plinius, quod ad solem
conuertatur, etiā nubilo dic-
imò nocte. Omitto dicere,
Ma-

Mariam ne quidem noctu,
 contemplationis oculum à so-
 le suo auertisse. Verissimum
 enim reor , quod Ecstatici
 Doctores assertunt , in B. V.
 Contemplationem non fuisse
 somno interruptam. Dormi-
 uisse corpore : vigilasse corde.
Ego dormio : cor meum vigilat.
Canticor. V. Quod dum ex-
 plicat Dionysius. In somno, in-
 quit , corporali cor eius peruigil
 fuit : & ex assidua assuefactiōne
 perfecte insistendi diuinis , exar-
 dentissima , & exercitatissima ca-
 ritate, exsplendidissima , & exube-
 rantissima sapientia sibi infusa &
 contemplatione in vigiliis pene , aut
 prorsus continuè , etiam tempore
 somni , vigilis corde Deo fuit coniun-
 cta. Quod constanter assertit
 S. Bernardinus Tom. i. sexmo.

lxxi. Art. III. Cap. 3. Et Tom.
 II. serm. LI. Art. I. Sed his sepo-
 sitis, Nūquā fuit magis nubilū
 tēpus, nulla nox magis obscu-
 ra, ne Ægyptia quidem, in qua
 tenebræ palpabātur: quā illa in
 qua sole iustitiæ occumbente,
 lux omnis extincta videbatur.
 Quis nam tunc cum sole se gy-
 rabat? profugerant discipuli,
 latitabat Petrus, de longe se-
 quebātur mulierculæ aliquot.
 Dicebat Christus: *Qui videbās*
me foras fugerunt à me: obliuioni
datus sum, tanquam mortuus à cor-
de. Ergo nullū in Ecclesiæ hor-
 to tunc eminebat *Heliotropium*,
 quod ad solem nubilo velatū,
 vultū conuerteret! O Christe!

Si fueris felix multos numerabis amicos:
Tempora si fuerint nubila solus e-
ris.

Cir-

Circumspice tamen, *Heliotropium*, amicum tibi florem, ad crucis radicem enatum, vnum, & alterum cernes, *Mariam & Ioannem*: sed illam præcipue, nunquam à te, etiam in nubilo, vultum auerten-tem.

At quid festiuissimam tri-
umphantis Deiparæ lucem, Maria
Heliotro-
tristissimæ commémoratione pium in
mortuus, &
assum-
ptione.
tragediæ, ceu nubilo inuolui-
mus. Cur non potius eandem,
siue in viatorio leæulo cuban-
tem, siue in triumphali curru
exultantem, siue in cæli re-
giā, incredibili pompâ, my-
riadum aliquot Angelicorum
spirituum coronâ cinctam se-
inherentem. Siue in altissimo,
supra omnes Cherubinos, Se-
raphinosq; throno collocatā,

vt solarem florem, ac diuinum
Heliotropium concelebramus?
 Agedum, & hoc contempla-
 tionibus hisce symbolicis ad-
 iungatur.

*Maria
 eto vita
 tempore
 Heliotro-
 pium.*

Eccles. 5.

*Solse-
 quium.*

H E L I O T R O P I V M, inquit Varro, solis iter sequitur, tam certotramite ad occasū, ut eū semper spectet. *Oritur sol & oc-
 cidit, & ad locum suum reuertitur:
 ibidemque renascens: gyrat per me-
 ridiem, & flectitur ad Aquilonem,
 & in circulos suos reuertitur. Ec-
 clesiaſtæ, i. Idem facit *He-
 liotropium*, idcirco à nonnullis
solsequium diſtum: quia solis æ-
 mulus flos, perpetuo ei obuer-
 tatur, eiusque motus, & abo-
 riente in occidentem progres-
 siones sui ipsius in eandem
 partem conuersione & expâ-
 sione consequatur. Cerne mi-
 hi*

hi plantulam illam in horto
domestico, quæ breui tempo-
re, eoperuenit magnitudinis,
ut humani brachij crassitatem,
& altitudinem duodecim, aut
plutum cubitorum excedat,
in summitate florem habet, &
eam seminum copiam, ut ultra
mille in unico cippo nume-
rentur, *Chrysanthemum Peruua* *Chrysanthemum.*
num Herbarij nonnulli vocat,
à solo natali : *Bellionem* alii ex *Bellia.*
Plinio. Sed idem contingit in *Pernanum*
Loto, de quo Theophrastus, ac *Loto.*
Dioscorides: idem in pulcher-
rimo florum, quem à forma
pilei Turcici, *Tulipam* nomi- *Tulipa.*
nant. Sunt enim omnes isti ex
Heliotropiorum stirpe.

Q V A M P R I M V M mane söl *Heliotrop.*
aureus caput exerit, ad solares *Præside.*
se radios pandit, cum codem
M 5 sc gy-

segyrat, cum eodem, dum ad
 occasum venit, caput inclinat,
 ac cum decumbente decum-
 bit. *Mariana
vita cur-
riculum.* Maria, quam primum sol
 iustitiae Christus est ortus per
 incarnationem, ad eius vultū,
 suum ipsa vultum composuit:
cum eodem gyrante, se per
 Meridiem amoris in redimē-
 do genere humano: per Aqui-
 lonem patientiæ, in tot aduer-
 sitatibus: per libem temperan-
 tiæ voluptatem refrigerantis;
 & exsiccantis: per subsolanū
 iustitiae in Passione Patri æter-
 no satis facientis, & ipsa iter
 per easdam plagas instituit.
 Tandem, & occidentem suum
 solem est imitata: sed & resur-
 gentem. Nam idcirco

Sol vespere

Anhelus redit ad suum

Cubile,

*Cibile, mane vt pulchrior
Vultu resurgat aureo.*

Ideo M A R I A Virgo mortem obiit, ^{Quare} _{Maria V.} vt Christo similis, splendidior, paullo post, mortalitatis cursu peracto resurgeret. Ut solem suum excepit in ortu: vt eundem in annuo, ac diurno cursu est sequuta; ita & in occasu est imitata: expressit in resurrectione: & tūc maxime quando assumpta est ad æthereum thalamum, in quo rex regum stellato sedet folio.

M O R I E N T E M intuere. ^{Quomodo} _{morta} ^{m. v.} Quid morientem dico? dormientem dicere debuissem, si enim ullius mortaliū obitus, certe Deiparæ, non mors, sed dorinitio esset nuncupanda. Iacet in fatali lecto amore æstuans,

M 6

stuans, velut *Heliotropium*: Filio
 simillima in solem suum vul-
 tum torquens, & oculos : cla-
 matque: *Ego dilecto meo*, & ad
 me conuersio eius. Vibrat in il-
 lam splendidissimos amoris
 radios, solis instar, Pater æter-
 nus: conatur illa reciproco a-
 moris iactu, quicquid in se ha-
 bet, tanquam amoris tela, te-
 fundere: sed in medio conatu
 defuit, ac floris instar, caput
 inclinat, & moritur. Hoc mor-
 tis genere Deiparam terræ es-
 se subductam, & cælo illatam
 Patres Ecclesiæ, Magnæ Ma-
 tris clietuli asserunt. Quibus-
 cum, vt negamus, Dei paren-
 tem morbo interiisse: ita sen-
 timus, amoris diuini efficaci-
 am in ea fuisse tantam, vt ele-
 gantissimum illud naturæ o-
 pus,
 Moritur
 amoris
 conatus.
 Nullus
 morbus
 in B.V.

pus, ex anima & corpore coagulatum dissoluerit. Cum cùm amoris diuini flammæ interius conceptæ sunt vehementissimæ, & mens in Devum conuersa intentissime divina intuetur: tum corpusculum ab anima ad amatum emigrante, relictum, flacessit paulatim, deperditoque naturæ vigore, & viribus deficientibus, sensim compositum dissoluitur, viuensque commoritur.

Ego dilecto meo, & ad me con- Scopus &
nuersio eius. Ille me, vt amoris sui moris di
scopum, habet: & ego in illum, *mini Ma-*
vt scopum, amoris mei missilia
iaculor. Ego in amore per omnia sponso respondeo. Ille
amare cepit: ego vices in amore reddo. Par pari utrique re-
 M 7 fe-

ferimus. Quid mirum vires
deficere, flaccescere corpus,
migrare animam? Is amoris
est effectus. Amor ecstasim fa-
cit. Qui amat, conuerti & trans-
formari in rem amatā deside-
rat. sed quia, ut vult, consequi
id non potest: appetit conse-
qui, ut potest: non potest, nisi
migret: & non migret, qui ani-
mæ dimidium suæ alibi iam
habet? Iam animæ suæ dimi-
dium Christum Christipara
præmiserat, quid facilius quam
illum sequi, & dimidium alte-
rum transmittere?

*Aspira-
tiones mo-
rientiū
Dilecta.* Sic ultimum reddebat spii-
ritum Mater nostra. Excipa-
mus extremam aspirationem,
quæ non fuit alia, quam: *Ego*
Dilecto meo, & ad me conuersio-
eius.

Hunc

HELIOTROPIVM. 279

Hunc ego non alium, solum hunc ego diligo
spousum

Herm.
Hugo in
pin des-
deriu.

Nemo potest vno corpore amare duos.

Illiū ante oculos mibi semper oberrat i-
mago:

Ante oculos quamuis longius absit, ad-
est.

Et loquor absenti momentis omnibus, ab-
sens:

Absentisque sonos illius aure bibo.

Sic ubi magnetis vim ferrea linea sensit, Magnes.

Semper ad agnati vertitur alta poli.

Atque hinc Sydoniis petitur Cynosura ca-
rinis:

Seruat, & hinc Helicen cymba Pelasga
suam.

Sic laſi ſequeris ſtudioſa pediſequa Phabi
Dilectam Clytie; flos modo facta facem:

Bisque die quouis, verſo iubar ore ſalutans,
Mane precaris Aue; ſero precare vale.

Obvia fraternos ita ſpectas Cynthia vultus
Et reparat vultus ignibus ille tuos.

Sponſe meus ſol es, tua ſumque ego Cynthia
vultus,

Aduersis oculis figere cogit amor.

Td

Tu mihi sponse, Helyce, Cynosura que duplicitis Arcti

Tu volucres oculos ad tua signa rapis.

Quid mirum alterno si respondemus a mori

Magnetem sequitur linea tacta suum.

*In Mariā
morti
natum
imperiū.*

MORTUA est Domina nostra Maria. Quomodo? fuit nec morti imperium in Matrem vitæ. Quomodo mori debuit, vel potuit, quæ immunis à peccato, nulli obnoxia maledictioni, à lege peccati libera, in se habuit arborem vitæ, de cuius fructu, qui sumit, non moritur sed viuit in æternum? Non fuit sane in datri cem immortalitatis, in Reginam immortalium, in Dominam Vitæ, necisque ius ullum mortis, quale in cæteros homines: tamen mori potuit, quoniam illa, vt *Heliotropium*, semper in solem

*Dataria
immortalis.*

solem suum, conuersa erat, cō,
 templationis vultu : & ille in
 sibi obuersam perpetuo acu-
 tissimos iaculabatur amoris ra-
 dios: his, vt talis, confixa occu-
 buit. Ignis ille diuinus, in flo-
 rem solarem euiibratus, suc-
 cum omnem humoremque
 terrenum educens, caput de-
 mittere, & concidere coegit.
Hoc contigisse Deiparæ ape-
ruit ipsa dilecta sibi Brigittæ
in eius libro reuelationum
VI. Cap. LXIL sic legitur: Cum Reuelatio-
n. S. Brigittæ.
quadam die animus meus suspen-
sus esset in admiratione diuinæ ca-
ritatis, tunc anima mea in ipsa con-
templatione, repleta fuit tanta ex-
ultatione, quod vix se capere potè-
rat, & in ipsa consideratione anima
mea à corpore fuit soluta. O di- Mors n. -
mors.
gnam Dei Matre mortem.
mor-

mortem in contemplatione
obitam: mortem ex dilectione
sponsi ortam: Mortem amoris.
Eant.
VIII.6. Iam intelligo verissimum es-
se: *Fortis est, ut mors, Dilectio:*
imo, fortior, quam *Mors Dilec-*
tio: quia, quam exanimare
non potuissest Mors, exanima-
uit, superauitque Dilectio.

Quæ
mors ma-
nime o-
ptanda.

Varij mo-
riendi
modis.

Intempe-
rantia
cibi.

Dubitatum olim, dispu-
tatumque, quæ mors maxime
optanda? aut, ut ferale, & male
ominosum nomen mortis non
usurpemus, quis ex hac vita
discedēdi modus pótissimum
eligi deberet, si id in potestate
esset mortalium? Moriuntur
homines morbis innumerabi-
libus, quo pacto nemo dece-
deret, si optandi daretur co-
pia. Moriuntur intemperan-
tiâ cibi, quâ plurimi abripiun-
tur.

tur. Quomodo mori fortasse generosum putet Epicuri de grege porcus. Moriuntur plures in Germania ebrietate.^{Ebrietate.}

Quam mortem eligeret, qui gloriosum putaret in Bacchico certamine ex eodem craterे vinum forbere, & animam simul hoc heroico conatus efflare. Mortuos multos <sup>Adfecti
bituarii.</sup> scimus, mærore, dolore, tristitia, terrore. Sed quis ita modo sapiat, mori desideret? Omitto cæteros excedendi modos. Omitto plurimorum vota infana, optantium ensem, laqueum, furcam. Quorundam plane delirantium sensum, appetentium mortem à saginâ, igne, aqua. Aliorum stultam persuasionem, mortem optimam existimantium, quæ maxime

284 MARIA-ASSUMPTA
xime improvisa est , quod mi-
nus, quam ceteræ, torqueat.

*Optimum
moris sub
Phæbira.
diu.* S A P I T altius ingenium il-
lius apud ingeniosum Poetam
commentum, qui cum se Diis
genitum credi vellet, fingit à
matre Deà sibi indicatum, ea
se morte hinc migraturum,
quæ Diis satum hominem ma-
xime deceat : quæ-nam illa?
Excipe versiculum ex Iliados
XXII.

— *in signem mortem mibi sape pro-
fata est.*

Divinis Phæbiradiis.

Id est : Ut ego quidem con-
cipio, me , floris instar solaris,
sub ardentissimis Phæbiradi-
is caput inclinaturum: Sicque
moriturum prædixit. Symbo-
licum est. Sensu plano dixi-
set, & verbis minime figuratis,
mo-

moriturum me amore. Hæc
mors herorum est, diuis geni-
torum: modo amorem intelli-
gas, non humanum, non ter-
renum, non corporeum, non
profanum, sed facrum, spiri-
tualem, cælestem, diuinum.
Hoc amore obiit, quæ alias
mori non potuisset, Materno-
stra. Et quia hoc amore viuere
hîc desiit, in Cælo mox viuere
incepit, ut quæ pauculis vitæ
annis hic fuerat, illîc ceterum
esset *Heliotropium*: semperque
vsurpare posset: *Ego Dilecto*
meo, & ad me conuersio eius.

Qvod, si Honorium audi-
as, illustrem Canticorum In-
terpretem, ad Assumptam vir-
ginem commodissime trans-
feres, quæ in pyrâ amoris diui-
ni, eius flammis exæstuans,
cum,

286 MARIA-ASSUMPTA
cum, Angelis succollantibus,
ferretur in cælum, conuerte-
batur, ut *Heliotropium* ad spon-
sum: *Et ipse se ad eam conuertebat,*
cum eam in Angelorum Societa-
tem recipiebat. Assumpta est
Maria in cælum, gaudent An-
geli, laudantes Dominum.

*Quare tā
cito ad-
sumpta
B. Virgo.* At cur tam citò assumpta?
An, quoniam decebat, ut illud
corpus, quod erat ab interitu,
& corruptione alienum, ad
eum locū transferretur, quā-
primum, qui corruptionem
non patitur? An, quoniam de-
tineri in terra corpus illud nō
poterat, quod in Christi ma-
nibus tanquam tumba sepul-
chrali erat reconditum? po-
tēst-ne alibi quiescere, quam
in aula regia, quod Rex mani-
bus suis defert? Quod autem
*Sepul-
chrum
Deipara.* puta-

putatis fuisse Deiparræ sepulchrum! Apostoli quidem sacrosanctū corpus, vel in valle Iosaphati, inter montes Sion & Oliveti: vel in Gethsemaneo horto tumularunt, ut habet traditio: sed illa alium sibi designarat, non tam tumulum, quam sedem in cælo, quam illi negatam haud reor. Audite Damascenum, qui ita loquenterem ad Filium moribundam Orat. de dormit. introducit: *In manus tuas, Fili,* virg. *commendo Spiritum meum. Suscipi*
tibicaram animam, quam con
seruasti alienam ab omni reprehensione. *Meum corpus tibi trado, &*
non terræ, Custodi saluum, quod ti
bi placuit, habitare. An depositum sibi commēdandum à Mātre, Filius alio in loco, quam vbi ipse agit esse pateretur? Itaque

*Orat. de
dormit.
Virg.*

que exclamat merito Andreas Cretensis: *Tene quaquam potest habere O Virgo sepulcrum: aduersus te non valebunt inferi: anima enim regiam, nec corpus regium alia decet domus, quam regia.*

*B. Virgo
Phænicis
inflammat
ritur &
resurgit.*

*Lib. V.
cap. 6.*

*Phænicis
graba-
tum.*

A L I A M caussam commisceretur fortasse pius commentator. Diximus virginem amoris flamulis incensam exhalasse animam. An idcirco debuit illico reuiuscere? Exemplum in Phænice habemus cui alias Deiparam comparuimus. Alitem hanc Arabiaz ferunt, vt Clemens Romanus narrat adaram solis cum multo cinnamomo, & casia ac xylobalsamo volare, & stantem ad orientem solem, vt *Heliotropium* consuevit, caput inclinare,

nare, & adorare, ac sponte incendi : flammis absumptam in cinerem redigi : mox ex cincere vermem renasci, atque ex eo tepefacto formari nouam Phœnicem. Audio in lectulo decretorio cantantem suauissime Deiparam : *In nidulo meo moriar, & sicut Palma, (Græce est Phœnix) multiplicabo dies.* In nidulo amoris, in quem plurimum cinnamomi gratiæ, casiam caritatis, xylobalsamum virtutis omnigenæ detulerat, ad orientem sibi tum maxime, cum aliis occidere solet, solem, ut *Heliotropium* conuersa, cumque ter, fide, spe, caritate, venerata, sponte crepitantibus amoris diuini flammis, incenditur, absimitur, non in cinerem redigitur ; sed ante-

N quam

290 MARIA-ASSUMPTA
quam redigatur , renascitur.
O Phænicem! O solis alitem! O
Heliotropium! florem solarem?

Nazian. Ut Phænix moriens primos reuiuiscit ad
Carm.
III. ad annos

virg. Flammam in medio, post plurima lustra
renascens.

Atque nouum veteri surgit de corpore cor-
pus:

Haud sequus egregia redduntur morte per-
ennes.

Dum pia diuinis ardescunt pectora flam-
mis.

Ardes
Maria
moriens.

AR SISTI Maria, tum in o-
mni vita , tum vltimo illius a-
ctu maxime , diuini amoris
flammis,& ita artisti, ut iis con-
sumpta , vel consummata po-
tius, auri instar, in fornace, tan-
quam Phænix in Heliotropii cip-
po, nidulum componens oc-
cubueris. Quid miramur ,
quod mox , tanquam altera
Phæ-

Phænix, iisdem animata flam-
mis, reuiuiscas; & in cælitum
delata hortum, non desinas es-
se in cælis, quæ in terra fuisti,
Heliotropium: ut fixo semper in
immensum Diuinitatis iubar
vultu, illoque in te vicissim e-
uibrato, occinas perpetuum
felix. *Ego Dilecto meo, & ad me*
conuersio eius.

NE euanida sit hæc de flore
solari speculatio, nostris illa
deseruiat informandis mori-
bus. Imitemur, quam colimus:
exprimamus opere, quam ore
veneramur: transformemur &
nos in florem folis: si haec tenus
fuimus fænum terræ. Solem
iustitiæ ab ipso statim ortu, puc-
ritiæ, vel si illam prætergressi
sumus, adolescentiæ: si hæc
etiam est elapsa, iuuentutis
N 2 sal-

Sodales
B. V. finit.
Helio-
tropia.

saltem spectemus: nunquam ab illo in omni actionum nostrarum exercitatione vultum auertamus. solis iter, ab oriente sanctitatis inchoatae, per meridiem proficientis, per septentrionem roboratae, usque ad occasum consummatae sequamur. Ad solem, nubilo etiam die afflictionis, & ærumnarū; imo nocte calamitatis extremæ conuertamur.

*Finguntse
Heliotropia
aliqui, vel exprimere scite co-*
HELIOTROPIA se fingunt aliqui, vel exprimere scite co-
 nantur quamdiu sol fulget, &
 radiis prosperitatis mulcentur:
 aut dum spes est beneficii
 obtainendi, canonicatus im-
 petrandi, prælaturæ conse-
 quendæ: tunc itur ad templū,
 oratur in plateis, suscipiuntur
 peregrinationes, visitanrur
reli-

religiosi , distribuuntur eleemosynæ , portatur rosarium , legitur breuiarium , torqueatur caput in humeros , compllicantur manus , ponitur in terra utrumque genu : frequenter tatur sodalitas : oculi in Christum , in Deiparam , in cælites ceteros coniiciuntur , O Heliotropium !

SED spesua frustretur , cligatur alius in Præfulem , obtinet æmulus , quem ille prensabat , pileum : assūmatur ad se-
Hypocritarum dolus deprehenditur.
dem , quam optabat cius riualis . Imo ipse deprimatur ! Sacerdotio , quod possidebat , priuetur ; dignitate spolietur ; contemnatur : vultum interram torqueat , imo , infra terram , ad orcum vertit ; iurat , peierat , blasphemat , Caco-

N 3 dæ-

dæmonem inuocat : detestatur pietatem , negligit officium , à bonorum conuersatione se abstrahit ; malorum se consortio adiungit, fortasse & satanam consulit, qui haud ita pridem Angelos consulere solitus.

Flectere si nequso superos , Archeronta mouebo.

Nimirum, non erat, sed se fugiebat *Heliotropium*. Nam si fuisset, in nubilo etiam calamitatum ad solem conuertisset vultum.

In prosperritate multi ad solem conuentur. Q uo t reperiuntur , qui fanni, belli, opulentii, prosperitatis sole lucente , non nisi ad Deum se conuertere posse vindentur , Dei basilicam frequenter adeunt , sæpe contentur, communicant non raro:

ro : de Deo diuinisque sermo-
nes suauissime miscent , etiam
in symposiis , & inter socios
putantur *Heliotropia*. Sed ridet
astutissimus Satan, & Deo au-
det in os dicere : *Extende pau-
lulum manum tuam, & tange cun-
cta, quæ possidet, nisi in faciem be-
nedixerit tibi.* Annuit D E V S.
ægrotare incipit , qui antea sa-
nissimus : labqrat Cephalæa,
anginâ , podagrâ , chitagrâ ,
arthritide , febri , hydrope ,
cholica. Clamat instar suis ,
nulla amplius de Deo memo-
ria.

Deformatur ille pulchel-
lus Absolon, impetigine in ca-
pite, pustulis in facie , & in na-
so, qui plenus sapphiris & car-
bunculis , viceribus in fronte:
decidit coma, concidunt oculi,

*In morbo
multi
Deum
deserunt.*

li, expallescunt genæ, deni-
Opum
deperditio
prodit
hypocri-
fin. grantur labia : aduolat ad ma-
gos, euocat Pythonissam, vn-
guine incātatorio corpus illi-
nit. Spoliatur ille Cræsus,
Crassus-ve à latronibus, diri-
pitur thesaurus à furunculis,
pereunt merces naufragio,
flammis horreum absumitur:
pruina vineæ, tempestate se-
getes, fulmine greges absu-
muntur. Nulla amplius est
pietatis recordatio, inculat
Deum, cius prouidentiam
exēratur, maledicit aeri, plu-
uiæ, ventis, grandini, caput
suum diris deuouet, abiicit
breuiarium, non confitetur
amplius, nulla de salute æter-
nisque rebus cura. Nimirum,
Heliotropium non erat, sed pu-
tabatur. Verum *Heliotro-*
pium

pium non minus in nocte,
quam interdiu, ad solem fa-
ciem conuertit.

VERISSIME dictum à viro
religiosissimo. Habet Iesus nunc
multos amatores regni sui cœlestis:
sed paucos baiulatores sua crucis.
Multos habet desideratores conso- Cap.XI.
lationis: sed paucos tribulationis.
Plures inuenit socios mensæ (Sua-
uis enim est panis Christi, &
præbet delicias regibus) sed
paucos abstinentia. Omnes cupiunt
cum eo gaudere: pauci volunt pro
eo, aut cum eo , aliquid sustinere:
Multi Iesum sequuntur usque ad
fractionem panis: Sed pauci usque
ad bibendum calicem passionis.
Multi miracula eius venerantur:
pauci ignominiam crucis sequun-
tur. Multi Iesum diligunt, quam-
diu aduersa non contingunt. Multi

N 5 illum

illum laudant, & benedicunt, quādīn consolationes aliquas ab ipso percipiunt. Si autem Iesus se abscondet, & modicum eos reliquerit, aut in querimoniam, vel deiectionem nimiam cadunt. Breuiter. Multi sereno die videntur: pauci in nubilo, & nocte sunt, ut MARIA, *Heliotropia*.

*Semper
ad Deum
conuer-
tenda est
facies.*

*Orig.
Prolo. In
Cans.*

N O S T R U M est ad imitationem Matris, nullo temporum discrimine ad solem nostrum vultu obuertere ut illud semper usurpemus: *Ego Dilecto meo, & ad me conuersio eius. Ego illi: ille mihi. Amantē me amo.* Amandum est in hac vita aliquid. Vere *Origenes: Impossibi-* *le est, ut nō semper humana natura aliquid amet. Omnis namque, qui ad id etatis venerit, quam puber-
tatem vocant, amat quidpiam, seu minus*

minus recte, cum amat, quæ non oportet: seu recte, & utiliter, cum amat quæ oportet. Sed quid utiliter amandum, in quo conquiescas? Audi Bernardum: *Cor meum per multa dispergitur, & hoc illudque querit, ubi requiescere possit: & nihil inuenit, quod eis sufficit, donec ad ipsum redeat.* Nihil præterea amandum, Nihil, nisi in ipsum referatur. Duo enim amores: alter bonus, alter malus: alter dulcis, alter amarus nō simul in uno capiūt pectore. Et ideo, si quis præter te aliud diligit, ait suauissimus Augustinus, non est caritas tua, Deus, in eo, amor dulcedinis, & dulcedo amoris. Amor non crucians, sed delectans. Amor sincere, casteque permanens in seculum seculi. Amor, qui semper ardes, & nunquam extingueris.

N 6 Dulcis

300 MARIA-ASSUMPTA

Dulcis Christe, bone Iesu, caritas,
DEVS meus, accende me totum i-
gne tuo amore tui, suavitate & dul-
cedine tua, ita ut nullus pateat in
me locus adulterinis amoribus.

Nazian.
de laud.

Virg

Nam Christo & Mundo, quisquis parti-
tur amorem:

Huius amor plane leuis est, & frigidus: at
qui

Totam animi flamمام penitus defixit in
vno

Ille procul dubio constans, & certus ama-
tor.

Quin etiam latomis sollertes, quique fabri-
lem.

In lignis artem exercent, cum linea recta.

Quaritur, exactaque opera captatur a-
misi,

Ex oculis vnum claudunt, & lumine toto
In socium fuso, visus acieque coacta
Recta sequente tenent, duro vestigia fer-
to.

Sic collectus amor propius coniungit aman-
tum

Pectora

*Pedora casta Deo. Cupientem qui cupit,
atque.*

*Cernentem cernit fitque obuius adueni-
enti.*

*Quem quoplus quisquam cupit, hoc mage
cernit eundem.*

*Quoque magis cernit tanto magis experit
illum.*

*Cernere: sicque bonus semper conuoluitur
orbis.*

Hoc est esse *Heliotropium*, & Causa cur
Heliotro-
pium se
gyret ad
solu cur-
sum. obuersam semper ad solem ha-
bere faciem. At vnde hæc illi
virtus, quæ in ceteris floribus
non cernitur? Eam ad solem
referunt graues Philosophi, qui
astro illi Principi vim attracti-
uam attribuunt, quam in flo-
rem illum exerat: non in alios,
transfusa qualitate quadam
abdita, quæ influentiæ nomi-
ne celebratur in scholis. Nam
Heliotropio inesse sensum, qui

N 7 dice- Heliotro-
picio nullus
sensus.

diceret, quo, ut nos, ad solem
verteretur, næ is stirpes & her-
bulas transformaret in anima-
lia. Verum, quamuis dubitati
Solis vix. possit, an id totum soli sit ad-
scribendum: an potius magna
pars insitæ cuidam virtuti, quā
plantulæ illi natura dederit:
non dubito tamen, quin con-
uersio omnis animæ Deo dile-
ctæ, quam *Heliotropium* dici-
mus, in Solem illum, ad quem
conuertitur, sit referenda.

*Deus
prius ad
nos con-
uertitur.*

*Ierem.
XXXI.
18.*

Non nos ad solem iustitiæ
primi conuertimur, & illius
benignitatis radios ad nos pel-
licimus: sed ille benuolo in *He-
liotropium* radiorum iactu, flo-
rem excitat, & vt in se vicissim
obuertatur, allicit. *Conuerte me,
& conuertar, inquit Propheta.
Conuerte nos ad te & conuerce-*
mur,

*mur, clamare possumus cotidie. Quid dicit spōsa Deipara, verum *Heliotropium* ? Ego dilecto meo: id est, ad illum me conuerto. quare sequitur: Et ad me conuersio eius.*

Et, particula est causalis in Grammatica sacra : ut *sensus sit* : Ideo ad Dilectum conuertor, quia prius ad me eius fuit conuersio. Eo lucente, splendebo: eo se abscondente, obtenebrabor.

*Es parti-
cula can-
sala.*

Ex horto Mariano nondum recessimus. In eo flos est, quem *Lotum* vocant, Theophrastus, Dioscorides, Plinius: cundem *Nymphaeum* quidam nuncupat. Is, sole occidente, comprimitur, occluditurque, ad ortum autem aperitur. Audire videor plantulam, suggestentem fororculis, occulta insipientibus

bus lingua , sed in sapientiaz
schola eruditis non incognita:
DVM RESPICIS , ERIGOR.
DVM AVERTIS FACIEM
CONCIDO. Ita est: nisi nos re-
spiciat primo iustitiaz sol , nun-
quam erecto in illum vultu e-
rimus : Eo vultum auertente,
turbabimur. Pendent nimis
omnes nostræ ad pietatem spe.
Etantes cogitationes , & moli-
mina ab æterni solis radiis , qui
*se alma
inx mihi:* nisi beneuolo gratiaz afflatu
nos excitet , perpetuo ad ter-
ram conuersi iacebimus.

*O sol iustitiae sine Te non fluctibus atris
Curarum potero tollere, Christe, caput.*

*Hominis
et Deo
cooperari.* **SED & nostrum est, sole ad**
nōs vultum conuertente , per
cooperationem reciproce cū
intueri , non per ingratitudi-
nem auertere : Est ad nos ille
semper

semper per beneuolētissimum patris affectum cōuersus. Vult omnes nos saluos fieri : modo respondeamus, & dicere velim us sincera mente: *Ego Dilecto meo , quia ad me conuersio illius.* *Image quolibet ē loco aperiens praesentes.* Vidi ego in aula Mariana tabulam artificiosissime pictam. In ea vultus paruuli I E s v in vlnis Deiparæ lusitantis , qua- cunque ex parte inspicieba- tur , semper videbatur habe- re oculos ad intuentem con- uersos. Certe suauissimi pue- ruli facies , & duo in ea side- rum instar , splendentes ocel- li , semper ex parte sua con- uersi sunt ad quoсumque in aula illa commorantes. Quod si quis minime percipiat , ab iis se respici , id haud ab iis , sed ab ipso prouenit , qui suam auer- tit

tit faciem , vel non aduertit.
Ideo, vt primum is ad imagi-
nem se conuerterit : confessim
vultum oculosque illius ad se
animaduertet conuersos.

*Denuo &
Christus
ad nos u-
biique &
sempre
conuer-
sus.*

*Divinitas
est oculus.*

NON queraris , non diffi-
das , non despondeas animum
virginis cultor, Mariane, quē,
vt flos solaris esse velis , quia *He-
liotropium* est Mater tua, exsti-
mulo; licet audias non nisi so-
le prius respiciente te faciem
posse caputque erigere. In
aula dēgis Mariana, eius soda-
lis imo filius. Non hic pīctus
tantum est IESVS sol iustitiae:
sed præsens est Diuinitate,
quæ quanta , quanta est ocu-
lus. Hic ad te conuersus sem-
per , nunquam non te intue-
tur, vbi cumque tandem fue-
ris. Eia age, ad illum vicissim
flecte

flecte oculos, & dicere poteris: *Ego Dilecto meo, & ad me convercio illius.* Sed illius cognoscas beneficium, non tuis id tribuas meritis. Est enim sane beneficium minime vulgare, nō nostrum meritum, quod aeterni solis ortum, ut *Heliotropia*, mane iuuentutis nostræ spectemus: quod in eum meridie etatis maturioris vultum conuertamus: quod eiusdem iter, nempe virtutum Christianarum, certo constantiq;, ad occasum usque, perseueratię tramite sequamur. Quod cum illo oriamus per gratiam, viuamus per caritatem, occidamus per carnis, & adfectuum mortificationem. Utinam cum codem rediuiui consurgamus

gamus per glorificationem, ut
æternum à Diuinitatis radius
illustrati, & in solem nostrum
conuersi, occinamus. Ego Di-
lecto meo , & ad me conuersio
eius

N O T Æ.

*'Hælio-
nium
Girasol.
Sonnen-
wirbel.'*

HELIOTROPIVM Herba solaris di-
cta, quod se cum sole circumagat, et
iam nubilo die, ac nocte. Varro. Miran-
dum, quod sit in floribus, quos vocant He-
liotropia ab eo , quod solis ortum mane
spectant , & eius iter ita sequuntur ad oc-
casum , vt ad eum semper spectent. Plinius
lib.XXII. Cap.21. duo facit Heliotropii ge-
nera : Maius in pinguibus tantum locis,
cultoque solo nascens, quod & Heliotro-
phon nominat: vulgo, vt creditur, Can-
cri flos appellatus. Minus vbique proueni-
ens: tricoccon, & scorpium appella-
tum , quod semen habeat referens caudam
scorpionis. Est & Heliotropium gemma
viridis

viridis sanguineis venis distincta. Causa nominis auctore Plinio lib. XXXVII. Cap. 10. quod in vas aquae deiecta radios solares accedentes in sanguinis colorem mutare videatur. Extra aquam speculi in modum solis imaginem reddat, eiusque eclypsim prodat, Lunam subeuntem ostendens. Plini.lib.11. Cap. XLI. Est Heliotropio inditum, abeuntem solem intueri semper, omnibusque horis cum eo verti, & nubilo obumbrante. Addit Isidorus lib. XVII. Cap. 9. Heliotropium nomen accepisse, quod astiuo solsticio floreat: & quod solis motibus folia circumacta conuertat. Nam & sole oriente flores suos aperit, & sero claudit cum sol occubuerit.

S I M O N Maiolus in Canicularibus, colloquio XX. Hac non ita accipienda sunt, ut sit aliquis in Heliotropio sensus, quo solem lubens sequatur: sed id solis virtute ad se omnia conuertente fit. Ita quoque in homine, qui Deum sequitur, in eumque mentis oculos perpetuo figit, Christi gratia operatur omnia. Infundit eam consentienti: obiicit gratiam concomitantem: dat quo- que

que perseveranti gratiam subsequentem.

Erit igitur ab hac herba pia similitudo trahenda: ut Heliotropium dicas eum, quis attus cogitatusque suos in Deum semper dirigit.

SUNT alia huius generis ex plantis symbola. Lege centuriam symbolorum Ioachimi Camerani ex re herbaria. Pingit ille in XLIX^{no} Heliotropium ad solem conuersum. Inscriptio: Non INFERIORA SECVTVS.

Solis ut bunc florem radiantia lumina versant,

Dirige sic mentem Christe benigne meam.

PLANTA est admiratione digna ante paucos annos inter exoticas ad nos quoque allata, & ubique iam in hortis colitur,

quam Chrysanthemum Peruvianum à loco natali à forma plantam maximam:

*Chrysanthemum
Peruvianum.*

Bellio.

Florem solis vero propter effectum, & similitudinem nominant. Quidam Bellionem Plinii esse opinantur: incerta coniectura. Hac intra sex: summum, septem mensium spacium, ex quo terra semen ipsius fuit

as fuit mandatum eo peruenire solet magnitudinis, ut humani brachii crassitatem, & altitudinem duodecim, vel plurimum cibitorum excedat. Quemadmodum vero Paonia florum densitate, ac foliorum multiplici numero Paonia nonnihil cedit: ita seminum copia, quibus altera caret, hanc longe superat: nam eorum ultra mille in uno ipsis numerantur. Cum itaque hic flos solem semper respiciat, monet, ut nos quoque ad verum datorem, & largitorem bonorum omnium itus regnos continuo mentis oculos conuertamus: nec terrenis, caducis, ac voluptuariis bonis, quasi humi iacentes semper inhibemus: ostendentes secundum Platonem quoque, nos esse celestes plantas.

GENVÆ in palatio Francisci Leccani aliud symbolum huic non dissimile legitur.

E COELIS LVX, EO INTVERE.

Quem quia respicit omnia solus,
Verum possis dicere solem.

*Boeth. de
conf. Phil.*

OBSERVARVNT Petrus Penna, & Matthias Lobelius rei herbarie Scriptores in suis Aduersariis stirpium: permultas esse stirpes

stirpes. quæ Heliotropiæ, & Helios copiæ dici mereantur, quia sole puro collustrata, quasi illius auida hiant: eoq; cali medium tenente, panduntur prorsum: deinde abeunte gyratione quapiam, atque quasi in eum nutrita prone, & conniventibus floribus prosequuntur: illius abitu & desiderio Narcissus sese motantes. Quod in Narciso, Calendula, Tragopogo, cichoriis, & quam plurimis aliis est cernere. Magis proprie Heliotropia vocantur, quæ solstitio tantum flerere auctor est Theophrastus. Exhibit igitdem auctores Heliotropium maius: ac minus repens: & Heliotropium vulgare, Tornesol Gallorum; siue Pliniij, Tricoccon.

VIRTVTES ad medicinas Heliotropii habet Dioscorides, à quo Lobelius in Historia stirpium. Decoctum herba ex aqua, fasciculo manus plena potupituitam, bilemque per aluum extrahit. Contra scorponum ictus ex vino potum, & illatum prodest. Ad alligatur ad conceptus arcendos. Aiunt per horam unam ante accensiones seminis grana quatuor cum vino quart-

quartanas finire: tria vero tertianas. Illatum semen formicantes verrucas, penilesque, & chymos, & epinyctidas exiccat. Folia infantium destillationibus, quae siriaceis vocant, podagris, luxacisque vi- lissime illinuntur, mensciant: parentis tri- ta & imposta pellunt.

PIERIUS Valerianus Lib. LVIII.
Hieroglyphicor. tuncum habet: De He-
liotropio, & Selenotropio. Terreno-
rum cum calestib. temperatura. Docet, si
cognitionem, consensum, aut temperatu-
ram, quam inferioris natura istius res
cum calestibus habent: infimis quippe su-
prema, & supremis infima occultis qui-
busdam viribus colligata esse, ostendere
voluisse Aegyptij, nullo evidentiore signo,
propriore ve hieroglyphico, id exprimere
consueisse, quam cum herbae duas Solis-
quam & lunisequam figurassene (sic
enim ἡλιοτρόπιον, & σεληνοτρόπιον Latina
faciunt) illa autem ad solis motum, foliis
versus mouetur: bac vero ad Lunam verti-
tur.

SVNT alij flores tam arbores, quam

O

ber.

herbarum, qui hoc imitari videntur: sed
hi duobus nulli manifestius. Proinde Ægyptij eandem rerum omnium rationem esse
contendebant: ut intellectu alia: virationis
alia, alia natura: alia sensu superioribus
denuncientur, & suam quaq; concordiam
affectarentur.

LUPINVM quoque ut Heliotropiū
ad solis cursum vertitur. Per eius autem
figuram temporis dimensio, vel hora ipsa
hieroglyphice significantur. Qua quidem
ab eo surculo tam manifeste distinguntur,
ut agricole peritiores diurnas horas, aere
etiam nubiloſo, ex eius motu conuersione-
que deprehendant. Traditum ab Apuleio
lib.de reruſica.

INTER Heliotropia numeretur pul-
cherrimus flos, & ſiquis aliis inter omnes
inſigni varietate colorē admirandus,
quem à forma Turcici pilei Tulipam no-
minant. Qua fuerit apud veteres planta,
nondum ſatis conſtat: quamvis pertine-
re ad Narcifſos nonnulli herbarie perici
conſciante. Nunc paſsim in hortis colitur.
Caderiter ad radios ſolares ſe pandit: illa
ven

verò sese occultancibus statim rursus clauditur & languescit. Hinc inscriptio symboli apud Camerarium LXXXIIX.

LANGVESCO SOLE LATENTE.

Qua similitudine motus Carolus Gonzaga hoc symbolum elegerat cum dicto Hispanico, arguto ac brevi: Synodus raios mys des maios: id est: sine tuis radiis ego marcesco. Quod ad cœlestem illuminationem referas, ut canitur in hymno ecclesiastico.

Sine tuo Numinе,
Nibilest in homine.
Nibilest innoxium.

Mercidus ut flos hic languescit sole latente.
Cœlesti sapimus sic sine luce nihil.

THEOPHRASTVS. Lib. II. de causis Plantarum reddit rationem quare flores nonnulli ad radios solis sese aperiant: & multi ex illis cum iisdem plane conuertantur. Clauduntur, inquit, hi imbecilliores nocturno frigore, solis vero repore fouentur ac aperiuntur, qui reuocat calorem naturalem, & à centro ad ambitum effundit, simulque humorē superfuum educit.

O 2 Videre

*Videre id est in duabus Heliotropiis,
maiore, & minore. Picturam exhibet Ca-
merarius Emble. LXXII. cum inscriptione,
MENSE ADEM.*

*Christe tuos vulnus semper venerabor ade-
rans:*

*Et Clytie ad Solem germina pulchra ro-
tas.*

Symboli interpretationem ex La-
etantio Lib. VI. Cap. 8. sumamus. Sic
autem ille. Si oculos in celum semper in-
tendis, & solem, qua oriente observas, cum
que habeas vite, quasi nauigii ducem, sua
sponte in viam pedes dirigentur: & illud
caeleste lumen, quod sanis mentibus multo
clarius sole est, hic quem carne mortali vi-
demus, sic reget, sic gubernabit, ut ad sum-
mum Sapientia virtutisque portum sine
ylo errore perducat. Alia inscriptio:

S O L I E T S E M P E R .

Ego dilecto meo, & ad me con-
uersio eius. S. Gregorius in Cant. Ac
si diceret. Quoniam fide, ac dilectione soli
Christo adhaereo, solum sequor, solum vide-
re concupisco, respectus eius suauitatem,
visita-

visitacionis benignitatem, conuersationis dulcedinem gaudenter experior.

UT Heliotropium, & flores quidam ingens suo semper ad solem: sic Ratio ad Deum obversa & originem sui. I. Lips. Lib. de constantia. I. Cap. 5.

Flos ego, prestans non ultime gloriae prati HELIO-
Sed Corcyro regalis in nemore: T R O-

P I V M.

Nomen ab agnato Phabi trabo fidere; pra Iacob. Bi-

Norman.

quo Lib. III.

Narcissi nollem nomen inesse mihi. Epigr. 75.

Iud ego comitor, fixo pede, mobile statu.

Ec calum flexu metior omne meo.

Nunquam Memnonio sine me eluctatur ali-
oriu.

Nec subit occidua me sine Phebus aquas.

Dum tamen illius passus sine passibus equo

Nunquam è natali pes mihi cedit humo.

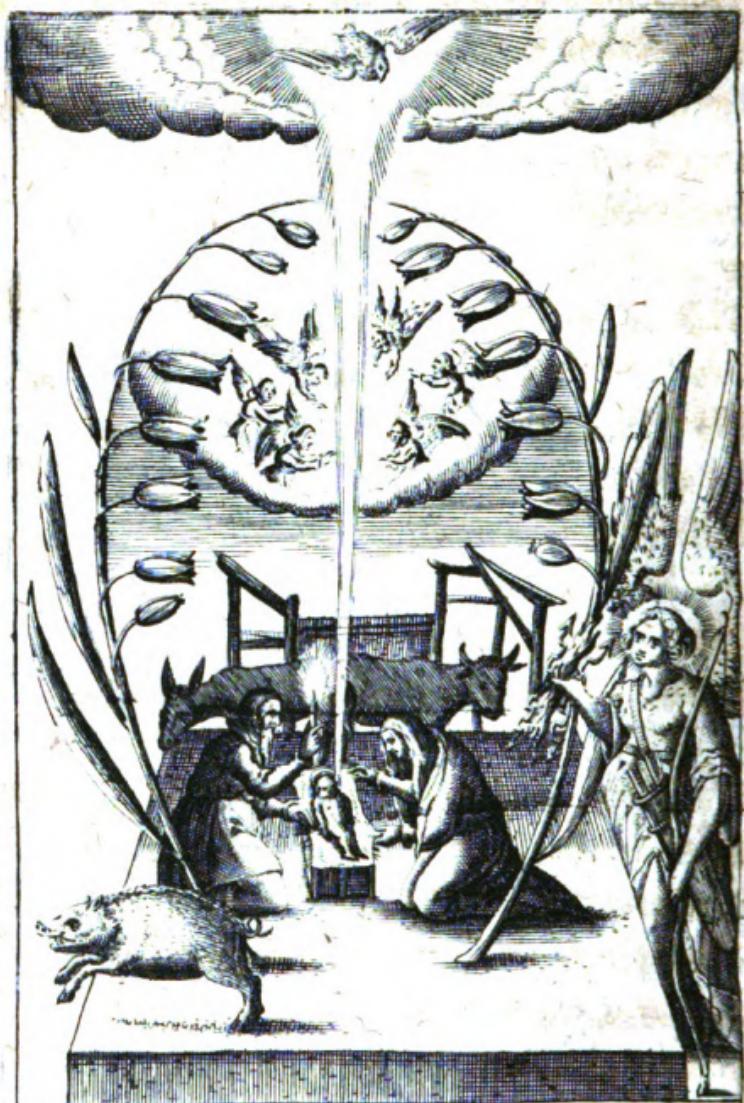
Hic nisi terra pedes pediciis includeret, olim

Stellatos sequerer torus adusque choros

Sublimi cursum quid Solis ab astrere qua-
runt

Astilogi! Hic humili in flore videre
queunt.

O R A

*Spurcum exento genus; nihil infernalib' usquam
Acceptum poreis hic hyacinthus olet.*

ORATIO V.

M A R I A

In Natiuitate

HYACINTHVS.

Manus eius tornatiles, aurea, plena Hyacinthus. Cant. V. 14.

GENSERETVR deesse *Decus
hortorum
Hyacin-*
 plurimum amoenitatis *thum.*
 in horto, in quo, licet *hortorum
Hyacin-*
 vernaret rosæ purpura, oble-
 &aret nix lilij, titillaret suauitas
 violæ, raperet indoles He-
 liotropij, non luxuriaret tamē
 in vna sua, vel pluribus aureo-
 lis speciositas *Hyacinthi*. Qua-
 re, cum *Hortus Marianus* colle-
 ctum habeat, quicquid alicubi *in Ma-
riano hor-
to nihil
defida-
tur.*

O 4 est

est sparsum, & nihil in eo desideretur hortensium deliciarū, fas non est opinari exesse *Hyacinthum*. Ita sane *Hyacinthus*, si alii cubi, hic rutilat, & regnum pene obtinet. Ne lateat, quis flos sit *Hyacinthus*: eum describamus: utinam penicillo in tabulā repræsentare possemus, aut viuum aræ spectandum imponere: quod multi desiderant in tam multiplici de floribus argumento, ne postquam **Commentationem nostrā** exceperunt, domum regressi, necessarium sit consulere herbarium latino-germanicum, ut intelligatur de quo flore tota hora sit disputatum. Itaque sic accipite.

Hyacin-
thuſ ſpe-
cies vir-
ta,

H Y A C I N T H U S genus est violæ, colore, obscuræ purpura,

rx,

rx, quem à Romanis , *Vaccini-* *Vaccinia.*
~~am~~ appellari , auctor est Dio-
 scorides. Galli , teste Ruellio,
 seruato latini nominis vesti-
 gio, vocant *Vacietam*. Habet ^{Ruel. Eb.} _{III. c. 4.}
 autem hoc singulare, & visen-
 dum *Hyacinthus*, quod venulis
 quibusdam nigris sit distinguis, ^{Fabula}
 ita discurrentibus, & se flecte-
 tibus lineis, ut duarum Græca-
 rum litterarum *a*, & *i*. figuram
 referant. Quæ res Poetis du-
 plicis fabulæ occasionem pre-
 buit. Siquidem , & *Hiacinthum* ^{de Hi-}
 puerum , dilectum ab Apolli- _{cinto}
 ne, quem, imprudens, disci ia-
 ctu interfecit, in hunc florem
 mutatum tradūt, interiectioni-
 nemque dolentis , *aq*, quæ ex
 duabus illis literis conficitur;
 veluti testimonium doloris ,
 quem Apollo ex eius morte

O s con-

*De Aia-
eo & v.
lyso.* conceperat, habere inscriptā. Præterea, Aiacem in eundem florem conuersum aiunt, dum, impatiētia prælati sibi Vlyssis, se ipsum interemit: duasq; primas eius nominis litteras in hoc flore mansisse impressas. *Lib. xiii. metamer.* Quidius utramq; fabulam cōplexus est.

— rubefactaque sanguinetellus,
Purpureum viridi genuit de septe flo-
rem.

*Quiprius Oebalio fuerat de vulnere na-
tus.*

*Littera communis mediis pueroque vi-
roque*

*Inscripta est foliis: haec nominis; illa que-
rele.*

*Hyacin-
thus Dei-
para na-
scens
symbo-
lum.* OMITTO fabulas, *Hyacin-*
thum florem Nascenti DE IPA.
RE consecro, quia in Horto
Mariano in lucem prodeuntis
diuinæ puellæ est hieroglyphi-
cum.

cum. Certe *Hyacinthus* flos est natalitus, & hominem recens ex alio materna prodeuntem refert. *Homo*, inquit Iob, *quasi*<sup>Iob. XIV.
2.</sup> *flos egreditur*. At qualis flos? non ut *Rosa*, *Lilium*, *Narcissus*, qui lætitiae sunt quædam symbola, sed quasi *Hyacinthus*, qui dolentis plorantisque interiectione ^{Auguſt.} *inſculptam* habet, ut vagientem nobis repræſentet. Nam ^{xxi. 4.} *infantia*, non à risu, sed à fletu ^{Cin.} *orditur* hanc lucem, prophe^{Cap. 14.} tans, nesciens, quam maliregionem ingrediatur. Vagitu pueri salutant, hanc vitam: & sic augurantur futura incommoda. Hominem nudum, & in nuda humo natali die abiit ^{Terribil.} *natura* ad vagitus statim & ploratum: sicque vix natus, manibus pedibusq; arcte vin-

O 6 Etis

&is flet animal ceteris imperaturum, & à suppliciis auspicitur. At quid exprimit? quod *Hyacinthus* impressum habet, ciulantis interiectionem, &c. Hæc prima vox est puerorum, dum mundum ingrediuntur.

Prima vox puerorum. Ita tamen, ut virilis sexus infans, literam, & fæminini generis alteram partem interiectionis proferat: sicque per A, *Adamum*, per E, *Euam* malorū omnium origines designent.

Lyras. *Omnis masculus, A, nascens; E, sapientia profert. A, dat Adam genitor; E, dedit Eua prior.* Quod

significasse volunt Salomonō solenni illo carmine: *Ego natus accepi communem aerem: & in similiter factam decidi terram: & primam vocem similem omnibus emisi plorans sapientia VII.*

Iud

Iud quod narratur de A. & E.,
utrum sit verum, dicere non
habeo. Certe non reminiscor,
me, cum in lucem prodii ante
XLVII. annos, has litteras
protulisse, nec reor ullū è vo-
bis de se id posse testari. De a-
liis consulendz essent obste-
trices. Quod ut facerem, non-
dum mihi imperare potui.

Ego meam suspicionē pro-
fero. Existimo infantes dum <sup>Infantilis
prima</sup> bascuntur, vocem cmittere <sup>voce plor-
atim.</sup>
ploratus, quæ duabus litteris.
Hyacintho insculptis. A. & I.
continetur melius, quam a &
s. ingeniosos autem scripturæ
enarratores, credere voluisse,
ciulatu illo primo potius, &
exprimi, quam s. vt eo facilius
persuaderent, *Enam* quoque
nominari. Sed ad hoc opus

O 7 non

non fuisset littere alterius substitutione. Quoniam tam , , ,
Virago
nō
Iſca
Genes. 2, quam , e, Euam exprimit, cum in originaria lingua , qua loquutus est Adam, Eua, iſchia dicitur. Itaque tam masculus, quam fæmina , dum nascitur, vagiendo effundit dolētis interiectionem Hyacintho inscriptam , qua Adam & Eua denotantur, quorundam sensu.

*An Dei.
para in
nativitate
te plora-
rū.*

*Hebr. II.
17.*

*Christus
vagitus.*

At dices-ne tu , inquiet aliquis, Deiparam, emisisse primam vocem similem omnibus plorantem. Communis hæc lex est filiorum Adam : à qua, ne quidem exceptus fuisse Christus creditur, nobis per omnia similis factus , absque peccato. De quo canitur Fortunati carmine.

*Vagit infans inter arcta,
Conditus praesepia.*

Nec dubitauit Bernardus,
 qui Christi vagitum, cum la-
 crymis, celebrat. Sed obser-
 uat, plorasse Christum, dum
 nasceretur: non sicut ceteri, aut
 certe, non quare ceteri solent. In a-
 lis sensus, in Christo praeualebat
 affectus. Patiuntur pueri dum in
 natiuitate plorant, non agunt: ut-
 pote nec ipsius adhuc usum volun-
 tatis habentes. Illi ex passione lu-
 gent: Christus ex compassione. Illi
 iugum graue quod est super omnes
 filios Adae: Christus filiorum Adae
 peccata deplorat. Et sane, pro qui-
 bus lacrymas fundit in natiui-
 tate, fundet postea sanguinem
 in passione.

IT A QVE dignitati Virginis Quomo-
 nihil detrahitur, etiamsi dica- do, &
 mus, illam dum nasceretur, Quare
 primam vocem similem omni- plorauerit
 bus Maria nesciv.

bus emisisse, & plorasse. Plorauit M A R I A nascens, sed non ut ceteræ : certe non quare ceteræ. In aliis gemitus ille, & misericordia interpunktionib[us] singultibus vocula significant, nasci miserum: mortuum, antequam natum: itæ filium: Cacodæmonis mancipium ; tenebratum incolam: peccato originario factum: mille ærumnis obnoxium: inopem, insipientem, calamitosum. Plorabat Maria, non ex passione : sed compassione: non suam, sed communem aliorum miseriam. Illa iam tunc ab omni criminis nævo libera, electa, ut sol; pulchra, ut Luna; Angelorum Domina, celorum Regina, Imperatrix hominū, Sponsa Patris, Genitrix Filij, Spiritus organum, Trinitatis deli-

delitium, lacrymas fundit, & plorat.

FOR T A S S E tuam, qui Marianus diceris, certe Christianus, indignus eo titulo, tuam, dico, ad quodlibet perpetrandum facinus, quamuis enorme, projectam audaciam: tuā lasciviam, procaciam, luxuriem, turpitudinem: tuas fornicationes, adulteria, incestus, mollitem: Germaniaz Sodomam, & Gomorrham. Lacrymas fundit *Maria*, & plorat tuas fraudes, iniquos contritus, in sacris nundinationes, Simoniam. Tuam intemperantiam, gulositatem, ebrietates, indeque ortas rixas, blasphemias, sacrilegia. Tuam avaritiam, furores, impietatem. Lacrymas fundit Maria & plorat

*Deficit
multorum
secula.*

rat Marianorum Sodalium in frequentandis Sacramentis debito modo negligentiam, in officiis pietatis Socordiam; in virtutum Christianarum exercitatione ignauiam.

*Lacrymae
Maria
pudoris
incita-
mentum
& doloris.* FRATRES, lacrymæ MARIÆ, mihi, & pudorem parient, & dolorem. Ego rideo, dum viuo: plorat pro me, dum viuere incipit, *Maria*. Ego tristudio, saltito, ludo: *Mariage-*mit, suspirat, lacrymatur. Non pudeat, Dilectissimi, propriam negligenter dissimulare passio- nem, cui tantam à maiestate tanta exhiberi video compas- sionem! Compatitur Mater Déi, & plorat: patitur eius filius & ridebit! Utinam! & nos exemplo Matris, tanquam bo- ni filii *Hyacinthum* exprimere- mus.

mus, & memores status, & exili nostri saepius dolentis ac gementis, quam latantis, & gentientis, significationem ore proderemus. Canimus quidē cotidie. *Ad te clamamus exules filij Eua.* *Ad te suspiramus gementes, & flentes in hac lacrymarum valle.* sed quotusquisque est, qui nō mendaciter, certe cum falsitate aliqua hæc Matri suæ obtrudit! Paucos ego vidi, nullos me vidisse dicere possum, qui hæc suspirantes, gementes, & flentes cantauerint: ut tamen verbis protestamur. Sed quod nos negligimus, pauculi faciunt Deo cari ipsiq; noti, & omnes facere deberent, facitq; omniū nomine Ecclesia, ut idcirco verissima sit communis salutatio. Quam nemo rite pronuntiat;

332 MARIA-NASCENS
ciat, nisi verbis res ipsa respon-
deat, & lacrymantis affectum
in mente ut *Hyacinthus* dolen-
tis elementa in foliis, hæren-
tem habeat.

Hyacin-
thia fœtū A d lacrymas nos duxit Na-
Hyacin-
thi. talis virginis. Ita *Hyacinthia*
Asthamo-
lib. IV. olim celebrabantur, ad reno-
cap. 4. uandum luctum, & antiqui
NOTA. mæroris memoriam. sed quid
luctus cū optatissimo natali?
quid mæstitudini cum auspi-
catissimo Reginæ ortu? quid
lacrymis in die lætitiaz? Nonne
toties hodie occinimus: *Cum*
incunditate Natiuitatem B. Marie
celebremus; De Dominâ verius,
quam de seruulo enunciatur:
Multi in natiuitate eius gaudebunt.

Nominas
auctores
Tiraque. An apud Thracas, vel Trau-
lib. de No-
bil. cap. sos, vel Cesias, vel Candianos;
XXXI. vel Gadenses agimus, qui na-
Num. tum

tum puerum lamentabantur: sos. & in
Alex. 46
 morientē cum lātitia effere. Alex. 6.
II. Cap.
 bant? Gaudere possumus, & 2s.
 cum iucunditate Natalem
 virginis colere, simulque la-
 crymas fundere, & cum vagi-
 ente puellula plangere. Nihil
 enim iucundius Christiano,
 quam esse memorem calamiti-
 tatis humanæ, & miseræ for-
 tis, ad quam natus: sicque la-
 crymis se solari, ac felicitatis
 spem concipere. Nihil sua-
 uius, quam ad cunas recens
 exortæ puellulæ arrepere, &
 cum plangente ingemiscere,
 amorisque simul ac doloris
 gemmulas offerre: flere cum
 flente, gauifurus postea cum
 gaudente. Hoc est esse *Hyacin-*
tham cum *Hyacintho*.

PLACET mihi viri pietate
 &

Maria
 Natiuitas & ingenio præclari commen-
 tanitatem, qui, dum Virginem in
 mendas. natuitate contemplatur, de-
 Didacus monstrat, Natiuitatem *Mariae*
 Basilei Comm. pænitentiam & lacrymas cō-
 Moral. in mendare eius imitatoribus ac
 Euān. lib. 1. Cap. v. amicis. Attende mensem, in
 §. 2. quo nata. Is idem est, cum illo,
 quo dedicauit Salomon ta-
 bernaculum, siue templum, in
 quo Deus singulari quodam
 præsentia modo habitare de-
 creuerat. De eo autem scribi-
 Lib. III. R. VIII. tur Lib. III. Regum VIII.
 2. Conuenisse ad Regem Salo-
 monem, dedicationis caussa,
 vniuersum Israelem in mense
 Mensis Ethanim: *Ipse est mensis septimus:*
 Ethanim. qui respondet Romanorum
 Septembri. Vox autem origi-
 naria, *Ethanim*, squalorem &
 asperitatem significat: *ut idem*
 sit,

fit, Mensis Ethanim : quod Mensis <sup>Mensis
asperita-
tum.</sup> asperitatum. Recte: an non enim vides, in septembri , demessis frugibus , non nisi stipularum asperitatem relinqu in agris? tunc incipere imbricatores ventos , exasperari cælum: aerem nebulis oppleri, terram madere aquis : vt ardore æstatis mitigato, vel depulso , semi-na terræ commissa putrescat, & vires exerant? optandum squalem; asperitatem diu desideratam, & omni mollitie magis fructuosam?

H A V D dissimilem squalorem & asperitatem Mariæ cōmendat nobis Natalis , quem in menfe Ethanim celebamus , non absque mysterio. Sed & nomen inspice eius, quæ nascitur. Nascitur M A-

RIA

R.T.A. Omitto vocabuli vñstatissimi nomenclaturas alias : arrideat illa , quæ ad rem maxime facit , qua *Maria* , guttam sonat , aut stillam maris : & lacrymarum distillationem insinuat , quibus verbum animis insitum , cœu semen terræ mandatum , crescat ; & fructum pariat . Etenim , Virgo hæc naſcēs in mense asperitatum & squaloris , *nostre religionis nouæ* , inquit . S. Ignatius , & penitentia est Magistra .

Non fundendam nimium solo patrocinio calculum.

A D D I T vir pius : vtinam hæc didicissent : adiungo & ego , vtinam recogitarent , qui nimium fisi , Marianofauore , ac patrocinio Deiparæ , à lacrymis & maceratione corporis , aliisque pñnitentiaz officiis abstinent . Sat esse existimant .

mantes, si nomen Sodalitati-
bus aliquot dederint: si cor-
dulam vt vocant, acceperint:
si scapulare , vt vulgus appel-
lat, gestauerint: si rosarium, vt
passim nuncupatur, versaue-
rint : si à supplicationibus, &
processionibus Sodalitatum
diuersarum non abfuerint : si
aliquot B. Virginis festiuitati-
bus Sodaliū cætus frequen-
tauerint : si oratiunculas ali-
quot, pro felici morte conse-
quenda, profuderint: si rei di-
uinæ quot septimanis inter-
fuerint : si templa aliquot cir-
cumiuerint. Hæc bona sunt,
haud dubie laudari debent: & ad
ad ea incitari fideles : sed ad
salutem non sufficiunt. Chri-
sti est effatum : semel proposi-
tum: seruandum semper: nun-
Magni
farienda
sancto-
rum pa-
troninie

P quam

Lucas
XIII. s.

quam mouendum : *Nisi pa-*
tentiam egeritis, omnes simul peri-
bitis. sanctorum intercessio:
 Deiparæ patrocinium pluri-
 mum valent : aliquid etiam
 faciunt chordæ, annuli, sca-
 pularia, grana, metalla, icun-
 culæ, & similia sexcenta : sed
 nolite nimium fidere. Ne qui-
 dem sacramenta Ecclesiæ gra-
 tiam & salutem adulto pecca-
 tori conferunt, nisi ad sit pa-
 tentia. sine hac, etiam si cete-
 rorum arcam plenam habae-
 ris, iisque corpus inuolueris, &
 oppresseris : si cum peccato
 mortali ; vel vno , decedas,
 damnaberis. Quæso, non de-
 cipiamus auditores nostros,
 non blandiamur , non illece-
 bris fallacibus ad nos igna-
 rum vulgus attrahamus: Con-
 scienc-

scientiam erroneam simplicibus non ingeneremus. Stat sententia Iudicis æterni : *Nisi penitentiam egeritis* (cuiuscumque tandem sitis conditionis, status, ordinis, vestitus, tonsura) omnes simul peribitis.

M A R I A nascens, & in natuitate plorans, querulamque, ut *Hyacinthus*, interiectionem circumferens ac ingemnans ad pænitentiam inuitat. Hodie consecratur nomen MARIÆ. Quisquis amans virginis, & eius ambiens clientelam, optansque patrocinium ex guttula maris cadente lacrymas, gemitus, & asperitate molestam vitæ conditionem addiscat. Hoc est esse Marianum. Si sic cum iucunditate Natuitatem B. Mariæ, celebremus,

*Maria
nascens
peniten-
tiā sim-
plicis.*

P. 2 ipse

*ipsa pro nobis intercedet ad Domini-
num. Alioqui nemo sibi impo-
nat: nemo præsumat. nemo de
sodalis nomine nimiopere glo-
rietur: nemo de coniunctissi-
ma cum misericordiæ Matre
adfinitate inaniter se iactet.*

*Daniel
Maria
Pater
ploras.*

*EXCIPITE, obsecro, inge-
niosissimam ad hanc rem ob-
seruatiunculam Diui Patiani
auctoris antiqui, in Parænesi
quam scribit de pænitentia.
Daniel inquit iacuit incinere sor-
dente: sacco insuper horrente de-
formis; Cui maria, cui filiae, cui flu-
mina seruiebant. Madidus lacry-
mis consumsit oculos illos, quibus
gloriam Dei viderat, & infelicem
se miserumque confessus. PATER
MARIÆ. Perpende robur
sententiaz: admirandam vim
argumenti illius excute: Madi-
dus*

dus lacrymis consumpsit oculos Pa-
ter Mariae. Si quis enim pecca-
torum à lacrymis & pæniten-
tia squalore esset cohibendus
sane id illi videretur indulgen-
*dum, qui *Maria* pater erat, tan-*
ta coniunctione misericordiæ
Matri copulatus : tam arcto
consanguinitatis nexu , cum
clemētiæ Regina constrictus:
tam intime indulgentiarum
Dominæ in eadem familiæ li-
neasociatus. Et tamen non a-
liter veniam sperauit , quam
sacco , lacrymis , carnis mace-
*ratione , gemitibus Pater *Ma-**
riae. Nec illa, quæ patrē lacry-
mis , & squalore duxit ad vitā,
per aliam viam ducet filios ad
regnum : quod non ocio tor-
pentibus , ebrietate marcidis ,
ciborum affluētia extensis , ri-

dentibus, saltantibus, tripudi-
antibus, pergræcantibus, bac-
chantibus : sed laborantibus,
esurientibus, gementibus, su-
spirantibus, lacrymantibus est
promissum : nec aliis dabi-
tur.

semina-
dum in
Lacry-
ma.
Psalms.
CXIV.

Hyacin-
thos semi-
nare.

Damani.

*Qui seminat in lacrymis in ex-
ultatione metet. Eunt ibat & fle-
bant mittentes semina sua: Venien-
tes autem venient cum exultatione
portantes manipulos suos. Qui in
in lacrymis seminat, *Hyacinthos*
spargit, flores gemituum, &
querelarū fructus dignos pa-
nitentiae, qui ad cælestis horti
areolas cum exultatione trans-
feruntur. Amat domestieus Dei
hortus *Hyacinthos* quos idcirco
& ipse in mundo seminat, vt
deinde ad suum illos hortum
transferat. *Deum animas cor-*
*pori-**

poribus, creando, & infunden-
do, inserentem, concipere so-
leo, ut seminatorem, spargen-
tem semen *hyacinthorum*, qui si
feliciter proueniant, & non
degenerent, quemadmodum
non degenerauit *Maria*, ut *Hy-
acinthi* nascuntur, viuunt, occi-
dunt semper fientes, & gemen-
tes, quamdiu sunt in hac lacry-
marum valle: dein transplan-
tantur.

NESCIO an hanç imaginem,
Dei seminantis *Hyacinthos* su-
mere liceat ex nouo illo, & ea-
tenus inaudito summi Princi-
pis elogio, in quo sponsa Dile-
ctum depingit, Cāticorum V. ^{cant. v.}
_{14.} à capite ad calcem, & de ma-
nibus quidem inquit: *Manus ē-
ius tornatiles aureæ plena hyacin-
this.* Quid hoc est aliud, quam

P 4 bo-

bonum illum Agricolam circumire, & Hyacinthos è manibus in gyrum actis , vt seminatores solent, spargere?

Hyacin-
thus gem-
ma.

Scio per *Hyacinthos*, eo loci, Interpretes sacros intelligere gemmas: vt sensus sit , sponsi manus , digitosque esse pulcherrimos , & affabre factos: pyramides illas digitulorum ad perfectam rotunditatem, æquabiliter, perinde, ac si torno elaboratae forent, protendi: & carneis annulis circumcirca, quasi cinctas micare. *Aureas* videri , quia nihil illarum cute nitidius. *Plenas hyacinthis:* quoniam vngues digitorum videantur, tum pelluciditate, tum colore: vt, quando exar-descit animus, leniter purpure: quando vero timore , aut

Manus
sponsi.

mædore sponte suscepto per-
cellitur, citrino, vel cœruleo im-
bui: & sic auro inclusis hyacin-
this assimilari. vel manus simi-
les esse annulis aureis, qui re-
plicti sunt lapidibus preciosis
similibus hyacintho.

VERVM, in originali sermo-
ne, loco *Hyacinthi*, nonen est
generale, quod ad res diuersas
significandas referri potest:
modo colorem habeant, que
mare, & cyaneum. Quate lxx.
legunt: *Manus eius tornata
aurea impleta Tharsis.* Hæc au-
tem vox & mare significat, &
alia eiusdem coloris: quales
sunt lapides varii, & *Flos hyacin-*
thus. MARIAM nō minus Ma-
re refert, plenam amaritudine,
quam flos *Hyacinthus* eiusdem
coloris, qui nunc ex Annæ fe-
Maria,
Mare
Tharsis,
Hyacin-
thus.

licissimæ genitricis vtero, vbi
haec tenus delituit tanquam ex
fæcunda tellure, prorumpit,
efflorescit, & odorem longe,
lateque diffundit, & efflat sua-
uissimum, nempe seminatus
haud ita pridem à cælesti A-
gricola: cuius manus sunt torna-
tiles, aureæ, plena Hyacinthis.

A. & I. in *Maria insculpta.* SED an idcirco tantum
MARIA sit *Hyacinthus* in nati-
uitate, quia plorantis, gementi-
isque, per insculptas sibi litte-
ras, est Symbolum? Absit. Se-
renemus frontem: mittamus
tristia: Cum incunditate Nativita-
tem B. Maria celebremus. Dica-
mus, duo clementa, *Hyacinthi*
foliis impressa, *Alpha & Iota*, si-
gnificare, quem recensnata
puella semper circumstulit in-
sculptura sibi, in verbis, tam
quam

quam in foliis; in corde, tan-
quam in trunko; in opere, tan-
quam in fructu. O animatum
Hyacinthum.

PHILOSOPHEMVR ali- ^{Quid A}
quantisper, sed pene querili- ^{Symboli-}
ter, id est, Gammaticaliter, ex
litteris & alphabeto: cur enim
non puerascamus, cum, de *In-*
fante, non Hispaniæ, sed cæli
differimus? litera, A, siue, a, siue
κ. aleph, apud latinos, Græcos,
& Hebræos: imo, alias quoque ^{A.}
nationes primum obtinet lo-
cum secundum ordinem lit- ^{N.}
terarum. Apud latinos figu-
ram habet triangularem: &
constat tribus lineis. arcano
intellectu Deum significat, re-
rum principium, vnum essen-
tia, trinum personis. Ita Chri-
stus, cum se Deum credi vel-

P 6 let

Apoc. i. let illud pronunciauit. *Ego sum Alpha, & omega; principium & finis.* Hac persuasione dueti fortasse, qui conscripserunt olim librum de infantia Saluatoris, narrabant Domum , cum puer eslet, edisceretque litteras interrogasse Magistrū , dic A. respōdisse Christum A. rursum, cum Magister iussisset dicere, B. respōdisse Dominum: Tu prior dic mihi , quid sit A. id est, Deus, eius substantia, ac perfectiones, & ego dicam tibi, quid sit, B, nempe, creaturæ. Commētum hoc fuit Valentianorum, vero tamē nixum fundamento , quod, A. Deum ineffabilem, ac incomprehensibilem significet.

Quid I. seu iota ! quæ est altera in *Hyacinthe* littera si coassulam arithmeticam, designat,

Irena.
lib. i. ad.
versus
haret.
Cap. 17.
Baroni.
Tom. I.
Anno
Christi
xii.

denarium, vel decem: si sym-
bolicain, significat, ut refert <sup>Clem. lib.
II. Pedag.</sup>
Clemens Alexandrinus, IE-
sūm, qui omnem hominum
& creaturarum perfectionem
habuit. Vnde illud: *De plenitu-
dine eius omnes accepimus.*

Hæc duo A. & I. *Deum*, &
Iesum. multo expressius quam
Hyacinthus sua clementa, ani-
mo & corpori insculpta habu-
it Maria. Nihil illa cogitabat
quod ad *Deum* non tenderet:
quod *Iesum* nō alliceret: quod
vtrumque non aduocaret:
quod ad vtriusq; gloriam non
pertinceret. Nihil loquebatur,
quod *Deū* non resonaret, quod
Iesam non exprimeret: quod
ad vtrumq; non referret: quod
vtriusque honorem non pro-
moueret. Nihil faciebat, quo-

P 7 sibi

sibi non *D e u m* demeretur: quo
sibi non *I e s u m* deuinciret: quo
non vtrumque deprædicaret:
quo non vtriusq; amorem in-
flammatissimum ostenderet.
D E V M & I E S V M M A R I A die
noctuque habebat in corde,
ore, manibus in cogitatu, ver-
bo, opere. **D E V S & I E S V S**
somnianti occurrebat; vigi-
lanti obuersabatur. **D E V S &**
I E S V S in ocio contemplantis
erat materia: in negocio, ope-
rantis solatiū. Hoc est esse *Hya-*
cinthum, litteris signatū, A. & I.

*Modus
excluden-
di cogita-
tiones
vanas.*

Q V A L E S, si nos essemus, vt
esse, ad Matris imitationem
nostræ, deberemus, facile ina-
nes rerum vanissimarum cogi-
tationes, quibus exagitamus
affidue, animo excluderen-
tur. Non occurreret oranti,
culi-

culina,cella,crateres,paropsides,vxor,filij. Non infestarēt,in templo rei diuinæ operam dantem idola per capit is inane volitantia,voluptatum,dignatum,honorum. Facile dissiparentur euaniidæ species nugarum mundialium. Multo minus accerferemus,dum vacandum Deo soli , simulacra saltatricularum,formulam veneris,icunculam Dianæ,imagine procacis puellulæ. Quas in ecclesiis,in processionibus,in templorum visitationibus,aspectu,nutu,nictu,fabulis,risu,gesticulationibus aduocamus,&cerebelli inanis tabulæ inscribimus,vt euelli deinde,aut eradi, cum maxime vellemus,non possint.

IMITEMVR Patronam nostram,

Maria
sempre
Hyacin-
thos.

stram, quæ ut in ipsa Natiuitate, ita: toto deinceps vitæ tempore, fuit *Hyacinthus*, & eius intercessione impetremus, ut & nos simus, duabus notati literis, A. & I. Deo ac Iesu: nec erit difficile semper de illo cogitare, loqui, agere, cuius nomen, non superficietius inscriptum, sed penitissime diuini amoris stilo in corde, lingua, manu insculptum circumgestabimus.

*Hyacinthus flos
vniuersal-*

Est alia causa, cur puel-
*lam modo natam *Hyacintho**
comparandam putauerim.
*Specto in *Hyacintho* quandam*
vniuersalitatem, siue locu-
designes, siue tempus. Vix est
Ortus,
occidens.
denominationem, varieta-
*temque sumit, ac *Hyacinthus*.*

Cele-

Celebrant plantarum, stirpi-
umque scriptores, *Hyacinthum* ^{Germanicus.}
orientalem, & occidentalem: *Hyacinthum* ^{Belgicus.}
^{Gallicum.}
^{Hispani-}
Hyacinthum Germanicū, Bel- ^{cus.}
gicum, Gallicum, Hispani- ^{Angli-}
cum, Anglicum, Lusitanicū, ^{Lusitanis.}
Vernum, Auctumnalem: cur ^{Quoad}
non etiam Æstium, & Hy- ^{semper}
bernum? Sodales: *Cum incundi-*
tate Nativitatem B. Mariae cele-
bremus: Ortus est hodie ^{Vernus.}
Hyacin-
thus? Cuius regionis? non clare-
ditur vna, quæ omnium est
Regina. *Hyacinthus* est M A-
R I A. Flos vniue*si*: non orien-
talismagis, quam occidenta-
lis: imo septentrionalis, & me-
ridionalis: omnium plagarum
mundi, & climatum delitiæ.

Hyacinthus. An Italicus tan-
tum? nimis angusti sunt hiter-
mini. An Hispánicus solum?
non

Maria in
omnibus
locis Ma-
riæ.

non arctatur hoc limite. An Gallicus signat? sunt & alibi Mariani. Ortus est *Hyacinthus*, vno die, omnium terrarum & gentium. Et nobis igitur ortus, Germanicus, Alemannicus, Franconicus, Nimirum

Flos unius M A R I A , Flos est, non vnius soli; Mater est, non vnius familiæ, non vnius regni, non vnius imperii, sed vniuersi, quia viuentium. Omnes illam, vt Genetricem, agnoscunt : quia omnes eius lacte indigent. Omnes, vt Aduocatam, salutant, quia cuncti eius patrocinium implorant. Omnes, vt Dominam, venerantur : quia vniuersi seruitutem eius expectunt.

*Pater
noster non
menos.*

M A T R E M illam vocamus,
vt D E Y M , Patrem: non Meam,
Taam,

Tuam, Suam : sed ut Christus
 docuit, Nostrum , & Nostram.
 Cur putatis in oratione domi-
 nica non dici , Pater meus quies
 in celis ? Non Meus est magis,
 quam tuus illius, istius. Itaque,
 ut generalis omnium conci-
 piatur , dicimus , Noster. Nec
 alio modo, Mater nostra Maria. ^{Mater}
^{nostra}
^{Maria:}
^{non mea.}
 Nimis angusti pectoris sunt
 illi , & amore sui excæcati, qui
 ita illam suæ innectunt , aut
 adsciscut familiæ, ordini, clau-
 stro , ac si non eslet ullius alte-
 rius. Omnia est Patrona, quæ
 Saluatoris omnium est Mater.
 Nec locorum solum: sed & tē-
^{Maria}
^{semper}
^{Hyacin-}
^{thus.}
 porum intuitu, *Hyacinthus* uni-
 uersalitatem commendat: Au-
 etumnalis, Vernus, Æstinus, Hy-
 bernus. Sodales: Cum iucunditate
 Nativitatem B. Mariæ celebremus.
 Orta

Orta quidem est Maria in au-
tumnō: sed æque floret omni
virtutum decorē in vere, æsta-
te, hyeme. Orta est semel Pa-
tronā in autumno: sed nō de-
sinit patrocinari quolibet an-
ni tempore: in hyberno cala-
mitatis; verno melioris fortu-
næ, in æstiuo affluentia.

*Adole-
scentes
plerique
boni.*

*Degener-
antes.*

Non est MARIA, vt nostrū
plerique, qui *Hyacinthum* expri-
mimus in vere adolescentiæ,
sed tunc tantum, memoria re-
colendo Deum: eius mandatis
obsequendo, consiliis nos ac-
commodando, pietatis officiis
vacando. At in æstate ætatis
virilis, in autumno senectutis,
in hyeme decrepiti status, de-
sinimus, qui ante fuimus, non
flores amplius: sed lappæ, tri-
bulique, & si quid vilius istis.

Man-

Mansit semper *Hyacinthus*, Ma-
ria, sui similis in omni ætatis fle-
xu nunquam non *Des* & *Iesu*
signata clementis.

*Angelus
cum iuno-
na semb.
saturnus
in annis.*

PRORUMPIT hodie, ex ste-
rili haec tenus, nunc fæcundissi-
mo Annæ solo, vt *Hyacinthus*.
Hic flos in arcana sapientia,
qb colorem, cælestium rerum
significationem cōtinet. Cer-
te in diuinis litteris ornatus
Pontificis summi dum descri-
bitur, nominatur *Hyacinthus*.
Iubetur enim tunicam habere
interiorem, quæ fiat ex lino,
materia quippe terrestri; fu-
perindui autem podere, vel
hypodyto hyacinthino. Cæle-
stis enim color, dubio procul,
est hyacinthinus, inquit Hie-
roglyphicorum Doctor, mo-
nimentoque est, Pontifici cæ-
lestia

*Hyacin-
thus cole-
rin caru-
los.*

*Pontificis
ornatus
Hyacin-
thinus.*

*Pierius
lib. XL.*

lestia demum meditanda, cælestia tractanda, cælestia discutienda, totamque mentis agitationem, circa ea, quæ cæli sunt, exercendam sacerdoti. Ob eadem caussam, cum de Tabernaculi ornatibus.

In taber-
naculi or-
natibus hy-
acinthus.

dem appara^{tū} præcipitur, frequenter fit mētio *Hyacinthi*, coniungiturque cum purpura, & coco. Nimirum, indicatur symbolice, Tabernaculum celi imaginem esse: & quæ Cælorum sunt, in cius ornatum adhibenda.

Mystica
Iudaorum
vestes.

Inter mysticas etiam Iudeorum vestes, quibus designantur virtutes variaz, animarum indumenta, reperio calceationē hyacinthinam, vel ianthinam.

Calceatio
hyacin-
thina.

Calceau te Hyacintho, & cinxi te byso, & indu te subtilibus, inquit Deus, sponsæ sibi caræ. Iermiæ

mixxvi. *Calceus pedes protegit,*
& ornat: pedes affectus significant: his ad cælestia est eundū:
 ideo calceantur *hyacintho*: ut
 intelligatur, affectus, ac desideria,
 quibus, tanquam pedibus,
 mouetur anima, semper
 Dei spontam ad cælestia direxisse.
 Merito calceus ex *Hyacintho* conficitur: quoniam *Hyacinthus*,
 Hier. E-
 zech. 1. de
Gemma
loquens.
 cæli habet similitudinem: &
 cælestia desideria sunt: quæ amorem tollunt terrenorum.
 Ita calceati erant, qui dicebant: *Cōuersatio nostra in cælis est.*

PVELLA, quæ nascitur, non originis est terrenæ, sed cælestis: nō affectuum vilium, sed sublimium: non desideriorum humanorum, sed diuinorum; donis omnibus cælestibus, cu-
 mu-

mulata. Conuertamur & nos
in *Hyacinthos*. Erigamus cogi-
tationes nostras à terra, à reb.
viliissimis huius mūdi, ab opi-
bus, honoribus, corporis com-
modis, & voluptatib. Non in-
hæreamus semper luto dele-
ctionum terrenarum. Cæli
colorem referamus linguâ &
opere. Non semper loquamur
de rebus vanis, transitoriis, ter-
restrib. aliquando ēt de solidis,
permanentibus, cœlestib. O.
peremur, nō tantum ut in hac
vita nobis bene sit: sed etiam,
ut vitam cōsequamur æternā.
Omittamus, & detestemur im-
pietatem, & secularia deside-
ria: ac sobrie, iuste, & pie viua-
mus in hoc seculo. denique,
conuersatio nostra in cælis sit.

H o c e s s e *Hyacinthum*
Ma-

Hyacin-
thus mo-
dicmalis.

Marianum, cuius Natiuitatem cum iucunditate celebremus, quia *Hyacinthum* morborū nostrorum præsentaneum remedium accepimus. *Hyacinthus flos est medicinalis.* Nata est hodie Diua sospita, SALVS INFIRMORVM: quam ita loquētem inducere iuuat verbis à Damasco mutuatis: *Nunc diuinam in me habitat gratia. Ego euasi officina medicina agrotantibus.* *Ego sum fons perennis curationum. Ego sum refugium omnibus ad me configentibus.*

HYACINTHI vis est maxima in coercenda pubertate, ut loquitur Plinius. Symbolum intelligitis: nec opus est clario. *Hyacin-*
thuſ coer-
cet pu-
beritatem.
Lib. XXI.
ribus verbis. Infestantur multi
à Satanā in ea corporis parte.
Omnibus inest fomes, qui ad

Q ignis

ignis conspectum facile flammam cōcipit. Circumferimus, dum viuimus, additamentum Leuiathan. Paulum etiam collaphizabat Angelus Satanae, carnis stimulus. Indomita est cōcupiscentia. Quomodo cohiberi saltem potest? *Paulus* castigat corpus suum, & infermitate redigit. *Quod nō se profecto vulpinā caudā.*

Hieronymus pectus tūdit, nō leui digerū pulsū, sed graui lapidis percussu. *Franciscus* in niue se soluit nudus, & vxorculā ex parte conficit, cuius frigore flammas extinguat. *Benedictus* detestata sibi veste in spinis se rotat, ut carnis stimulū spinatū aculeis contundat. *Guilielmus Aquitanus* ferreo thorace pectus, catena genes cōstringit, ut hac fibula

Benedictus
Am.
Gabriel-
mus A-
quitanus.

sen-

sensualitatis belluam frenet.

Dominicus catena in dorsum sæ-
uit, profecto non vt muscas a-
bigat, *Damiani* scopis se ar-
mat, & nouus in palæstra Chri-
Domini-
cæ Lati-
carus.
Petrus
Damia-
nus.

sti virgator, corpus lœuissime
dilaniat.

AD HIBENT alii ad eiusdem
motbi curationem : est enim
morbus, isq; graui, ac pericu-
losus; asperitates varias, cibo-
rum abstinentiam, ieiunium, a-
ridarum esum escarum, humi-
cubationem, vestem cilicinā;
afflictiones carnis, à vigilia,
peregrinatione, flagris, crucis
baiulatione, solitudine, & si-
milib. Probo omnia & magni-
facio, ac auctor sim sodalibus,
quos hortor, & impello, vt ali-
quid ex his admoueant carni-
luz, si velint esse casti. Nam

Q 2 mihi

*In deliciis
periclitare
est casti-
tatis.*

mihi nūquam persuadebitur,
cum copioso cibatu , ac pota-
tu: inter discurrentes per omnes
domus ambitus, & angiportus
speciosas, & illecebroso vultu
pellentes ad facinus puelli-
las: in conclaui fædis exornato
imaginibus, in lectorū plumaca
mollitie castitatem esse securā:

*Maria¹
patroci-
nium ca-
sus.*

S E D cur non in primis ad
Hyacinthum recens ortum con-
uertimur? Cuius efficacissima
est virtus in coercenda puber-
tate: in costringendis castitatis
cinctu renibus , ad infriogen-
dum sanguinis impetu obse-
uiathan. Dicam hoc clausis.
Ad castitatis florem intactum
conseruandum : ad exten-
dum carnis petulantissime, ac
procacissime stimulare adspic-
das omnes, & honestati ema-
tra-

trarias cogitationes abigēdas,
nihil magis salutare, quā Ma-
riæ, ceu *Hyscinthi*, conspectus;
expressio, siue **imitatio**: & pa-
trocrinum.

DVM varias tibi Dæmon MARIÆ
formas iniicit speciosarum, vt forma
animo
delecteris: dum sponte, vel per impre-
menda.
incogitantiam aduocatæ blā-
diuntur: dum apertis sensuum
fenebris, quę claudēdę essent,
ne admitteret vanitatem, ad-
uolant turpissimæ harpyiæ, vt
omnia collutulempropter propone-
tibi *Mariam*, vel finge per ima-
ginationem, ac si coram cerne-
res: & cogita nitidissimam, ca-
stissimam, purissimam: audeo
spondere, auolaturas infauistas
alites: cessaturam tentationis,
quamuis violentissimæ, vehe-
mētiam. Habuit hoc Mariana

Q 3

for-

forma , dum nobiscum inter mortales egit virgo, ut intuentes quoslibet ad castitatis amorem pelliceret, ac furentis cohiberet tyrannidem concupiscentię. Licet eximum, & admirabilem decorem *Mariae* præseferret , inquit magnus virginis cultor , Bonauentura, ex eius tamen aspectu omnes ad puritatem, & maiorem vitę honestatem excitabantur. Eadem vis est in eiusdem icone, per imaginationē , cogitatiuę artificis penicillo formatę. Fac, quod suadeo, & experieris.

*Imitatio
Maria
efficax ad
castitatem
eustodianam.*

A t maiore est eiusdem *Hya-
cinthi*, ad eundem finem effica-
cia, si illum exprimas imitatio-
ne. Securissima erat virgo *Ma-
ria* de castitatis suę illibata cō-
seruatione:nec se ledi posse tot
diui-

diuinis vallatam præsidiis : & tamen summam atque incredibilem ad eam custodiendā adhibuit diligentia. siquidem ab omni virorum colloquio, tum aspectu fuit aliena. Ut idcirco ab Isaia Propheta Cap. VII. (*Ecce virgo concipiet*) dicta fuerit Alma, Hebræa voce, quā LXX^{ta} vertunt, *naεθίνη*: & significat adolescentulā ab hominum aspectibus absconditā, secretam, & probatissimæ pudicitia. Ut Galatinus interpretatur, qui etiam adiungit: ocoulos Virginis B. in nullam rem obsecnam, nihilque, quod illicitum esset, fuisse coniectos.

Atq; inter alia Dei dona, illud fuisse eximum, vt si forte aliquid inconcessum, aut minus summæ puritati consentaneū

*Custodia
Mariana
castitatis.*

*Gal. lib.
de Virg.
nūc. 5. 6.
10. Cant.
fi. lib. II.
Cap. 13.
Spinell. c.
XXXII.
n. 29.*

auditura, aut visura esset, illico illius aures, atq; oculi atq; iissime clauderentur. Imitare, qui puritatem amas, & auerte oculos tuos ne videant, auresque, ne audiant vanitatem: actutus perennabis: ut nominatissimus è coadiutoribus nostræ societatis Alfonsus Rodriquez, qui collegii Maioricensis ianitor per XLVII. annos fæminam defacie nunquam vidit: ideoque crebro à Virgine virginum fuit visitatus.

*Intercessio
pro Maria
pro castitate
conseruatio
ne.*

IDE M obtinebis eiusdē purissimæ Virginis intercessione, quæ est plane stupendæ, & nūquam satis explicadæ virtutis, modo te illa non indignum exhibeas. Quid enim Matri gratius, quam eiusdē notæ habere quam plurimos filios? Est illa

Hya-

Hyacinthus: sed & manus eius
tornatiles aureæ plenæ *Hyacin-*
this. *Talis Thomas Aquinatium*
comes, qui in ætatis flore pro-
pudium titione abegit. *Talis*
Bernardus qui incōditō clamō-
re scortum repulit. *Talis Bern-*
ardinus, qui integerrima pudi-
citia adolescētulus floruit. *Ta-*
lis Edmundus Cantuariēsis, qui
ad illicita pertrahentem fortis-
sime profligauit. *Talis Jacobus*
Regis Lulitani nepos, qui
mortem subire, quam castitati
contraria patrare elegit.

Nesepollueret maluit ille mori.

Talis Casimirus Poloni Regis
filius, qui mortē oppetere po-
tius quam legem continentiae
virgineæ violare voluit. *Talis*
Michael Verinus Poëta Hispa-
nus, qui vix XVI II. annos natus

Q 5 pu-

Robertus Nobilius.

pudicitiae seruandæ studio vitæ contépsit. Talis *Robertus Cardinalis Nobilius*, qui carnis integratii iacturam vitæ posthabuit. Talis ex eadem familia,

Robertus Bellarminus.

Robertus Cardinalis Bellarminus qui quam à matre virginē carnem acceperat, quam à sacro lauacro innocētiam, Deo redidit. Talis *Henricus Imperator*.

Chunegunde.

Deiparę studiosissimus, qui cū *Cunegunde* vxore perpetuā virginitatem coluit. Talis *Emerius*.

Emerius.

D. Stephani Hungarorum Regis filius, qui cum spē sa regia carnis integritatem illibatam perpetuo custodiuit. Talis *Pelagius adolescens*, qui primanuptiarū nocte in ipso thalamo nuptiali sponsæ castitatem persuasit. Talis *Elzearius comes*, & *Delphina*, qui pari cōfensus

*Pelagius.**Elzearius.**Delphina.*

sensu, incorruptum virginica-
tis florem Deo consecrarent.
Quod etiam fecere *Chrysanthus* ^{*Crysan-*}
& *Daria*, in Italia: *Ansbertus* & ^{*thus.*} *Daria*.
Angadrisina in Gallia: *Alfonsus*
II. *Castellæ Rex* vocatus *castus* cū
Berta in Hispania: *Boleslaus*, di-
^{*Bolesla-*}
ctus *Pudicus* cum *Kingas* in Po-
lonia: *Eduardus* & *Ægica* in Bri-
tannia: alibi, *Amon*, *Amator*, *Ar-*
nulfus, & alii non pauci.

T A L I S *Niceras* speciosissi-
mus iuuenis, qui vinclitus in
strato, præcisam morsu findem-
te linguam, cū sanguinis pro-
fluuio, in prouocatricem est e-
iaculatus. Talis puerulus Hi-
spanus, *Pelagius*, qui à Rege
barbaro de turpitudine iden-
tidem appellatus, cum preci-
bus vinci non posset, & vjs ad-
hiberetur, procaci ac libidino-

Q. 6 so

*Ludovicus
ca-*

so Principi pugnos in facie impedit. Talis denique, ut innumeros alios sileā, *Ludovicus Cathalacunēsum Episcopus*, corpore per quam venusto, sed et que pudico, qui à Regina opportuno loco ad flagitium mutatus, ita toruum est inquisus procacem fæminam, ut tetrica se subduxerit: cuius oculas, cui germanū sodalibus opto, post cccc. & amplius annos, in cadavere lucidissime, instar crystalli, splenduit.

*Epilogus
enim ana-
caphaleo.
f.*

TALIS & Tu esse poteris, si, ad Matris tuæ imitationem, ut *Hyacinthus*, dolentis & gembundi elementa, cordi, linguae ac manibus: hoc est, cogitationibus, verbis ac operibus, per assiduam humanæ misericordia-
tionem, insculpta, circum-
tule-

tuleris. Si non minus ijsdem
literulas, A. & I. DEVM, ac
IESVM expresseris, cogitatu,
verbo, opere; si, quod colore
monet *Hyacinthus*, cælestia fre-
quentius quam terrena; æter-
na, quam temporalia; diuina,
quam humana contemplatus
fueris. Si detestatus impietate
& secularia desideria cæli co-
lorem vbiq; constanter exhi-
bueris. Si oculos studiose à va-
nitate auerteris. Si malorū oc-
casiones diligēter vitaueris. Si
carnem iciunio, vigilia, flagris
subegetis. Si ad Matrē, tanquā
asylū, in omni discrimine con-
fugeris. Si in manibus eius, quę
sunt tornatiles, aureæ, plenæ
Hyacinthis, spem, rem, fortunas
tuas omnes, deniq;, animā, in-
nocentia, virtutumq; fragran-

Q 7 tia,

374 MARIA-NASCENS
tia, ut florum massulam suauem
olentem collocaris : illud fre-
quenter ingeminans.

Virgo singularis.

Inter omnes mitis.

Nos culpis solutos

Mites faciet castos.

Sparge in hunc Tibi aeternis
deuinctū votis Sodalium tuo-
rum confessum benigna Mater
donorum cælestium *Hyacin-*
thos. Nam, *manus tua tornatiles,*
aurea, plena Hyacinthis.

NOTÆ.

HYACINTHVS, *ὑάκινθος*, *חַלְתָּה* the-
lath, 'Significat primo, florem ex ge-
nere violarum: secundo, gemmā flori sui no-
minis colore perfimilem: tertio, lanam colo-
ris eiusdem.'

Adeo affinia sunt i. & u. elementa, ut fa-
cile sit augurari, *ταῦλα*, *Violas*, cognomento
dictos fuisse antiquis flores speciosissimos
quosq;

quosq_z, præsertim vernos, & coronamentis
inneati solitos. Vnde tot florum generib. di-
uersis Viola vox, quasi hyola, cōmuni facta
fit: & proinde accommodata hyacinthis.
Quorum purpureū Plinius ab antiquis ni-
gram violam vocatam meminit propter cō-
colorem hyacintinū, seu violaceum flore:
Lobelius in Aduersariis stirpium.

De nativo colore Hyacinthi lis est. Clu-
sius lib. II. historiae plantar. Sic scribit. Flos
Hyacinthus totus quasi cæruleus, vel
subcineraceus: vel dilutius purpura-
scens, & hilaris, aut saturitate purpu-
reus, & ad nigræ Violæ colorem fere
accedens inuenitur.

Hæreticus Interpres Exodi XXV. 4. Hy-
acinthum vertit Germanice belgice gaele-
side. flaua byssus: quasi flauo sit colore, hya-
cinthus lana. Melius Louanienses in sua
versione, hemels blavve side, cerulea
byssus, Mercerus explicans vocem חכלת tha-
chal vel חכלת thechelath scribit Iudeos Mercos.
exponere, sericum blauum fictitio voca- rum in
bulo ex voce Germanica, blavv. Certe, Plinius lib. XXXVII. Cap. 10. gemma, quam
hy-

hyacinthum nominamus, tribuit fulgorem violaceum dilutum: qui ad caeruleum accedit. Agnoscitur enim tum in flore, tum gemma colorum mixta ex violaceo, purpureo, rubro. Ut non male Plinius gemma tribuat, Velut ex carbunculo in purpura refulgentem quendam roseum colorem, præter violaceum, dilutum.

Hyacin-
thum pur-
pureum.

A V C T O R E s p a f i m Hyacinthum florem purpureum dicunt: vel phænicum, aut lueave rubentem. Euphorion de purpureo colore.

πυρφορέν ιάκωβος

Purpuree hyacinthe:

Dioscorides lib. IV. Cap. 63. dum florem illum describit, addit eius cauli comam in- cumberet, αὐθεντικος φορφυροειδεus πληγή: florib. purpureis plenam. Quæ dum illustræ Matthiolus, hac scribit. Floret cū violie circa finem Martii, & Aprilis initium: florentem emittit comam ab ipso caulis medio usq; ad summum purpureis circum latum floribus: qui maturescentes ad terram incurvantur, perdurantq; diu antequam contabescant. Hetruscis nostris Hyacinthi vulgo vocantur

-cy-

cypolle canine. Flores primo statim exortu nostrates pueri colligunt ob purpurei coloris præstantiam.

VIRGILIO est suave rubens Hyacinthus. Rubens. Theocritus Idyll. x. nigrum vocat: Niger. fortasse ob punctorum multitudinem, qua nigri sunt coloris.

Kai to ior μέλανισκη αγραπτά οίκηνθο.
Αλλ' εμπνεις τοις σεφαροῖς τὰ πεῖται λέγονται.

Quod Virgilius pene expressit:
Et nigra viola sunt, & vaccinia nigra.
Alba ligustra cadunt, vaccinia nigra leguntur. per vaccinia, intelli-
gens Hyacinthos.

Iterum Virgilius Lib. IV. Georg. Claudian. Ferrugi-
Lib. II. de raptu Columella. Lib. X. de hortis: nous.
Hyacinthum ferrugineum cognomina-
nunt. Ferrugo autem propriè est calor chaly-
bis nativus. Quocirca Claudianus, ferru-
giem hyacinthi vocat dulcem. Quod
pluribus explicat Dodonaus in Pemptade
secunda sua historia. Idem color denotatur
Apocalyp. IX. ubi locusta dicuntur armatae
loricis Hyacinthinis, id est Chalybeis co-
loris,

loris, qui idem cum ceruleo, & ceneo
splendorem, terroremque.

*Forma
Hyacin-
thorum.*

MULTAS Hyacinthorum formas exhibet Matthias Lobelius in Historia stirpium, Primus est Hyacinthus Theocriti & Poetarum Anglicus flore iridis. Secundus, Hispanicus. Tertius, Poetarum luteus semine in siliquis prægnans. Item luteus Lusitanicus. Quartus Latifolius. Quintus, Germanicus Liliflorus stellaris. Sextus, Autumnalis. Septimus, Orientalis Gracus. Orientalis maior polyanthos. Octauus Hyacinthus comosus minor, & maior.

OVIDIUS Lib. X. Metamorph. Ita fabulam enarrat inducens Apollinem Hyacinthi pueri à se imprudenter occisi casum deflentem.

Te Lyra pulsam manu: te carmina nostra so-
nabunt.

A: dolen-
tin. Flosque nouis Scripto gemitus imitabere:
nostros.

Tempus & illuderit, quo se fortissimus he-
ros,

Addet in hunc florem, folioque legetur
codem.

Talia

Talia dum vero memorauerit Apollinius
re.

*Ecce crux, qui fusus bumi signauerat her-
bas,*

*Definit esse crux, Tyrioque nitentior ostro
Flos eritur, formamque capit, quam lilia;
si non*

*Purpureus color his, argenteus esset in il-
lis.*

*Non satis hoc Phabo est; (is enim fuit au-
ctor honoris)*

*Ipse suos gemitus foliis inscribit & A. A.
Flos habet inscriptum, funestaque littera
ducta est.*

Breuiter Plinius Lib. XXI. Cap. II. Hyac-
inthum comitatur fabula duplex: lucium
preferens eius, quem Apollo dilexerat: aut
ex Aiakis crux edita: ita discurrentibus
venis, ut Gracarum litterarum figura, A,
legatur inscripta.

Idem Lib. XXII. Cap. XXVI. docet flo-
rem esse medicinalem. Hyacinthus, in-
quit, in Gallia eximie prouenit. Radix est
bulbacea mangonicis venalitiis pulchre no-
ta: qua à vino dulci illa apubereat coe-
ret,

set, & non patitur erumpere. Torminibus
& araneorum morbis resistit, vrinam im-
pellit. Contra serpentes & scorpiones, mor-
bumque regium, semen eius cum abresono
datur.

DIOSCORIDES. Hyacinthi radix pue-
ris cum vino albo illita impuberes seruare
creditur. Sifit aluum, pota vrinam impel-
lit. phalangiorum moribus auxiliatur. Se-
men astringentius (alijs caliacis) est alijs be-
nacis expetitum. Regium morbum emen-
dat cum vino potum.

HYACINTHIA dicebantur sacra no-
cturna à Lacedemoniis inducta in hono-
rem pueri Hyacinthi. S. Hier. Contra lo-
uinian. Ouidi. X. metaph.

Nec genuisse pudet Sparten Hyacinthon: ho-
norque,

Durat in hoc aui: celebrandaque more prio-
rum

Annua pralata redeunt Hyacinthina
pompa.

Hoc festum pueri Hyacinthi celebrabatur
per triduum, & in eo non coronabantur

Laco-

*Lacones: sed tantum bellaria & similia in Athen,
canis apponebantur, significabatur memo- lib. IV.
ria doloris, quem habebans de morte pueri
Hyacinthi.* cap. 4.

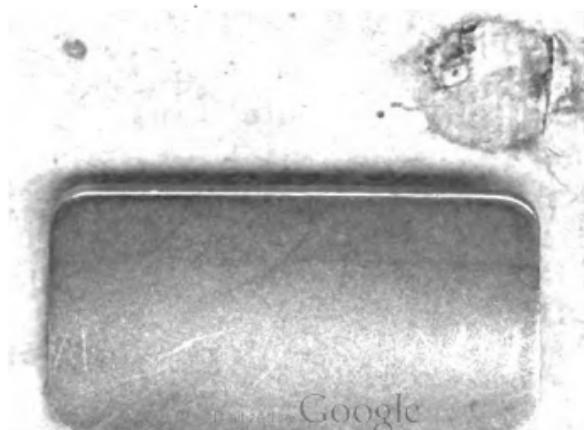
D.

S. I.

H. E. G.

A.

F I N I S.

Digitized by Google

